

samk

Satakunnan ammattikorkeakoulu
Satakunta University of Applied Sciences

HELI PAAVOLA

Metsästyskiellot rikosseuraamuksena

Lain muutostarpeen arvio rikostutkinnan
aikaisesta väliaikaisesta metsästyskiellosta

JOHTAMISEN JA PALVELULIIKETOIMINNAN
YAMK-TUTKINTO-OHJELMA
2025

TIIVISTELMÄ

Paavola, Heli: Metsästyskiellot rikosseuraamuksena. Lain muutostarpeen arvio rikostutkinnan aikaisesta väliaikaisesta metsästyskiellosta.

Opinnäytetyö, ylempi AMK

Johtaminen ja palveluliiketoiminta

Tammikuu 2025

Sivumäärä: 115

Opinnäytetyön aihevalinnan taustalla on vaikuttanut Suomen laajin, vuosina 2019–2023 Pohjois-Savossa tapahtunut metsästysrikoskokonaisuus, sekä sen esitutkinnan aikana julkisuudessa esiin nousseet ajatukset metsästysrikosten välittömien seuraamusten kehittämisestä.

Työ on oikeudellinen analyysi metsästysrikosten nykytilasta sekä kuvaus metsästyskielloista niiden rangaistusmuotoina. Työ ottaa kantaa opinnäytetyökysymyksenä esitettyyn ajatukseen lainsäädännön muuttamisesta ja poliisin toimivallan laajentamisesta metsästyskiellon määrääjänä.

Työn teoriaosiossa selvitettiin lailliseen metsästämiseen, metsästysrikoksiin sekä metsästysrikosten selvittämiseen liittyvä toimintaympäristö ja säädökset oikeusdogmatiikan sisällönerittelyn keinoin. Empiirisenä oikeustutkimuksena tarkasteltiin valittua 65 tapauksen otantaa käräjäoikeuden tuomioista sellaisissa asioissa, joita oli esitutkinnassa tutkittu törkeinä metsästysrikoksina tai metsästysrikoksina. Analyysissä selvitettiin teon kuvaus, sekä millä rikosnimikkeellä syyttäjä on teosta syytteen nostanut. Samalla tarkasteltiin, onko vastaajalle vaadittu metsästyskieltoa. Näihin yhdistettiin analyysissä muun muassa tuomiossa syyksi luetut rikosnimikkeet sekä mahdollinen määrätty metsästyskielto.

Opinnäytetyön tuloksena on syntynyt tuore kokonaiskuva metsästyskieltojen käytöstä rikosseuraamuksena. Tämän kokonaiskuvan avulla työssä on vastattu tutkimuskysymykseen tunnistaen asiat, jotka puoltavat metsästyskiellon määräämisoikeuden laajentamista, ja asiat, jotka vastustavat sitä.

Avainsanat: metsästyskielto, metsästyskortti, metsästysrikos, salametsästys

Abstract

Paavola, Heli: Hunting prohibitions as criminal sanctions - Assessment of the need for legislative changes regarding temporary hunting prohibition during criminal investigation

Master's thesis

Master's Degree in Management and Service Business

January 2025

Number of pages: 115

The selection of the thesis topic has been influenced by the largest cluster of hunting crimes in Finland, which happened between the years 2019–2023 in Northern Savonia. Also the ideas that emerged in the public during the preliminary investigation regarding the development of immediate consequences for hunting crimes has affected the selection of the topic.

The thesis is a juridical analysis of the current state of hunting crimes and a description of hunting prohibitions as a form of punishment. Thesis editorializes the proposed research question and thought of changing the legislation and extending the police's jurisdiction to impose hunting prohibitions.

The theoretical section of the thesis examines the operational environment of legal hunting, hunting crimes and the investigation of hunting crimes using the method of content analysis in legal dogmatics. As an empirical legal study 65 chosen cases from district court's sentences were examined. Such cases had been investigated as an aggravated hunting crime or a hunting crime during the preliminary investigation. The analysis examines the description of the act and the criminal offence for which the district attorney has pressed charges. Additionally, it has been examined whether a hunting prohibition has been demanded for the respondent. During the analysis, the criminal offences charged, and the possible imposed hunting prohibition were also included.

As a result of this thesis, a novel general view of using hunting prohibitions as criminal sanctions, has emerged. With the help of this general view, the thesis answered the research question by identifying the concepts that support the expansion of the right to impose hunting prohibitions as well as the factors that are against it.

Keywords: hunting card, hunting crime, hunting prohibition, poaching

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
2 TYÖN TAUSTA JA TAVOITTEET	7
2.1 Tutkimusongelma ja tutkimuskysymykset.....	8
2.2 Opinnäytetyön tulosten hyödynnettävyys	11
3 TUTKIMUSMENETELMÄT JA AINEISTOT	12
3.1 Menetelmät ja lähestymistavat	12
3.2 Aineistokokonaisuudet.....	14
3.3 Aineiston hallinta ja tutkimuksen eettisyys.....	19
4 METSÄSTÄMINEN	22
4.1 Metsästys ja metsästysoikeus	22
4.2 Metsästyskortti ja paikallistason riistahallinto	24
4.3 Metsästyskielto	26
4.4 Metsästyskiellon merkityksestä	28
4.5 Suurpetojännitteet ja salametsästys	29
5 RIKOSPROSESSI JA SEURAAMUKSET	33
5.1 Rikosoikeus ja rikosprosessimenettely	33
5.1.1 Rikoksen selvittäminen ja oikeuttamisperusteet	35
5.1.2 Syyteharkinta ja syytteen nostaminen	36
5.2 Oikeusperiaatteet ja oikeusturva rikosoikeudessa.....	39
5.3 Rikosoikeudelliset seuraamukset ja rangaistusjärjestelmän vaikutukset	41
6 METSÄSTYSRIKOKSET JA TILASTOT	42
6.1 Metsästämiseen liittyvät rikokset ja syyteoikeus.....	43
6.2 Metsästyksen valvonta	46
6.2.1 Riistahallinnon metsästyksenvalvojat	47
6.2.2 Valvonta valtion maalla.....	48
6.2.3 Poliisi ja rajavartiolaitos valvontaviranomaisena	52
6.3 Metsästysrikokset syyteharkinnassa	53
6.4 Metsästyskieltojen lukumäärä vuosina 2014–2023	55
7 POLIISIN ROOLI JA TOIMIVALTA RIKOSTEN SELVITTÄJÄNÄ	57
7.1 Poliisilaki ja poliisin toimivalta	58
7.2 Esitutkinta	60
7.2.1 Esitutinnan toimittaminen ja periaatteet	61
7.2.2 Esitutinnan vaiheet ja päämäärä.....	62
7.3 Pakkokeinot ja turvaamistoimenpiteet	64

7.3.1 Rikosprosessuaaliset pakkokeinot.....	66
7.3.2 Muihin oikeushyviin kohdistuvat rikosprosessuaaliset pakkokeinot	68
7.3.3 Metsästysrikosten tutkinnassa käytettävät pakkokeinot.....	71
8 AJOKIELLOT VERTAILUKOHTANA	73
8.1 Ajokiellon määrääminen esimerkkinä	73
8.2 Ajo-oikeustieto vs. metsästyskorttitieto.....	75
9 TUOMIOIDEN ANALYSOINTI JA POHDINTA.....	76
9.1 Mistä syytettiin, mitä tuomittiin?	77
9.1.1 Vastaajat ja rangaistusvaatimusten kohteet	79
9.1.2 Tyypilliset tapaukset	80
9.2 Käsittelyajat	82
9.3 Metsästyskieltoseuraamukset	83
9.3.1 Metsästyskieltoratkaisuja koskevat perustelut	85
9.3.2 Metsästyskiellon määräämisen ajankohta ja kiellon pituus.....	88
9.4 Havaintoja tuomioista	90
10 YHTEENVETO.....	92
11 LOPPUSANAT	96
LÄHTEET.....	98
LIITE 1.	107
LIITE 2.	108
LIITE 3.	109
LIITE 4.	110
LIITE 5.	111

1 JOHDANTO

Suomessa on 2020-luvulla paljastunut synkkydessään ainutlaatuinen metsästysrikosvyyhti. Tutkinta alkoi syksyllä 2022 Metsähallituksen erävalvojen havaitessa luvatonta hirvenpyyntiä. Vasta tutkinnan edetessä selvisi sala-metsästystoiminnan laajuus. Rikokset kohdistuvat metsästyslain riistaeläimistä aina luonnonsuojelulain suojaamiin lajeihin. (Tenhunen, 2024a, 2024b)

Poikkeuksellisesti esitutkinnan vielä kesken ollessa poliisi järjesti Case Savu-kukoksi nimeämästään tapauksesta avoimen tiedotustilaisuuden 5.3.2024, jonka Yle Pohjois-Savo striimasi uutissivuillaan. Tapauksen tutkijoihin lukeutuva poliisi esitti tilaisuudessa ajatuksen, jonka mukaan Suomessa olisi hyvä selvittää mahdollisuutta väliaikaisten metsästyskieltojen määräämiseen. Ajatus perustuu viivytyksettä määrättävän metsästyskiellon voimaan rikosten ennaltaehkäisijänä. Nykyisin metsästyskielto voidaan määrätä vasta oikeuslaitoksen tuomiossa ja silloinkin ainoastaan syyttäjän vaatimuksesta.

Pitkän tutkinta-ajan päätteeksi marraskuulla 2024 rikoskokonaisuudesta nostettiin syytteet 14 törkeästä metsästysrikoksesta ja kolmesta metsästysrikoksesta. Muita kokonaisuuden syytekohtia olivat törkeät laittoman saaliin kätkemiset, luonnonsuojelurikokset, ampuma-aserikokset sekä ampuma-aserikkomus. Syyteitä tapauksessa kohdistuu kaikkiaan 31 henkilöön. (Syyttäjälaitos, 2024b.) Asia etenee käräjäoikeuteen keväällä 2025.

Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan metsästysrikosten selvittämiseen liittyvä oikeudellinen ympäristö, metsästyskieltojen asema seuraamuksena sekä työn empiirisessä tutkimusosiossa tutkitaan erityyppisistä metsästysrikoksista viime vuosina määrättyjä rangaistuksia ja erityisesti metsästyskieltojen roolia niiden rangaistusmuotona. Tutkimuskysymyksenä tarkastellaan ajatusta esitutkinnan aikana määrättävästä metsästyskiellosta.

2 TYÖN TAUSTA JA TAVOITTEET

Parhaimmillaan kehittämistyön aihe on tutkijalleen mielekäs, ja mielekkyyttä lisää aiheen tutkimukseen kohdistuva tilaus; tarve tutkimuksessa tuotettavalle tiedolle tai tuotokselle. Kehittämistehtävän suorittaminen koostuu useista vaiheista ja muodostaa prosessin. Prosessiajattelu helpottaa järjestelmällistä etenemistä, vaikka vaiheiden erottelu ei olisikaan aivan selkeää. Kehittämistyössä lähtökohta on aiheen valinnan jälkeen kehittämiskohteen tunnistaminen ja sanoittaminen. Työn tavoitteet puolestaan ohjaavat käyttöön valittavia menetelmiä, menetelmät työskentely- ja etenemistapaa. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti, 2018, s. 22–23, 26.)

Ongelmaperustainen kehittäminen ratkaisee tunnistettuja tai havaittuja epäkohtia. Tällaisia haasteita voi olla tuloksen heikkeneminen, reklamaatioiden määrä tai esimerkiksi työilmapiiriongelmat seurauksineen. Uudistamisperustaisessa kehittämisessä tavoitellaan kohdetta muuttavaa, täysin uudenlaista käsittelytapaa tai tulokulmaa olemassa olevaan hyödykkeeseen, palveluun tai toimintamalliin. Opinnäytetyön toivotaan tarjoavan työelämälle ja sen kehittämiseksi sellaista uutta tietoa, jolla on käytettävyyttä ja merkitystä; tutkimuksellisessa kehittämisessä tuleekin pyrkiä tuottamaan uutta tietoa, joka laajentaa työelämän tietopohjaa. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti, s. 26–27.)

Työn aihevalinnan taustalla olevan Pohjois-Savon salametsästyskokonaisuuden ilmi tuleminen ja laajuus aiheuttavat tarvetta laajempaan yhteiskunta-keskusteluun sekä rikoksia ennalta ehkäisevien keinojen kehittämiseen. Tullevaisuudessa vastaavien tapahtumien ehkäisemiseksi on tarvetta tarkastella niin metsästyksenvalvontaa, metsästysrikosseuraamuksia kuin syitä metsästysrikosten taustalla, mutta myös metsästäjäkunnan sisäistä suhtautumista metsästysrikoksiin ja -rikollisiin. Työllä osallistutaan osaltaan tähän keskusteluun sekä vastataan aiheeseen liittyvään yleiseen tietotarpeeseen, mutta tarjotaan myös täysin uutta tietoa esimerkiksi riistahallinnon toimijoiden ja poliisin metsästyksen valvontatehtävän kehittämisessä hyödynnettäväksi.

Opinnäytetyö on analyysi metsästysrikosten seuraamusten nykytilasta, ja kantaa ottava arvio ajatukseen lainsäädännön muuttamisesta ja poliisin toimivallan laajentamisesta metsästyskiellon määrääjänä. Työ on sekä ongelma- että kehittämisperustainen, ja lähestymistapojen yhdistelmällä pystytään tarjoamaan kattavampi arviointi tutkittavasta kohteesta. Ongelmaperustaista työssä on yhteiskunnallisen haasteen taustan tunnistaminen ja uudistavan ratkaisun etsiminen, kehittämisperustaista ja eteenpäin katsovaa puolestaan kokonaan uudenlaisen toimintamallin arvioiminen samalla nykytila ja tulevaisuuden haasteet tunnistaen.

Työn empiiristen tutkimustulosten myötä syntyy täysin uutta tietoa metsästysrikoksista ja metsästyskieltoseuraamuksista, ja opinnäytetyön tekijä toivoo, että tuloksilla on merkitystä metsästysrikosten ehkäisyn ja puuttumisen toimenpiteitä mahdollisesti uudistettaessa. Painetta lainsäädännön kehittämiseen syntyy metsästämiseen liittyvän toimintaympäristön muutosten myötä, mutta myös siksi, että ilmi tulleen tapauksen kaltaisten tapahtumien syntyminen tulisi voida tehokkaammin estää yhteiskunnallisen puuttumisen keinoin.

Opinnäytetyö on tekijälleen osaamisen syventämistä tutkimusprosessityöskentelystä. Työn eri vaiheet eivät ole joka hetki ennakoitavissa ja hallittavissa; välillä osavaiheet limittyvät toisiinsa ja hetkittäin odottamattomat yllätykset haastavat ja pakottavat syventämään tietoja ja osaamista. (Hakala, 2024, s. 11–12.) Opinnäytetyöprosessissa tapahtuva uuden oppiminen, joustava mukautuminen ja itsensä ohjaaminen tuovat henkilökohtaista hyötyä työn tekijälle samalla ammattitaitoa vahvistaen. Tiedonhankinnan osaaminen sekä kyky sopeutua muutoksiin helpottavat jatkossa opinnäytetyön tekijän työtehtävien hoitamista ja työelämässä haasteisiin mukautumista.

2.1 Tutkimusongelma ja tutkimuskysymykset

Rikosten selvittämisen yhteydessä poliisilla on mahdollisuus kohdistaa epäillyn oikeuksiin ja etuuksiin tiettyjä toimenpiteitä, pakkokeinoja, joilla pyritään katkaisemaan rikollisen toiminnan jatkuminen. Tällainen toimi on esimerkiksi

esineen takavarikoiminen. (Helminen, ym., 2014, s. 726–727.) Turvaamistoimiin ei kuitenkaan lukeudu oikeus kieltää metsästämistä, vaikka siitä voidaan tehdä haastavampaa epäillyn henkilön aseet pakkotoimena takavarikoimalla. Metsästämiseen sisältyy laajasti muuta pyyntitarkoitusta tukevaa toimintaa tai ilman aseita suoritettavaa saalistusta, jota nykyisellään ei ole mahdollista tutkinnan aikana rajoittaa. Metsästyskiellon voi määrätä ainoastaan oikeuslaitos tuomiossaan, ja vasta tällöin syylliseksi tuomitulta voidaan evätä tosiasiallinen oikeus harjoittaa metsästystä ja sellaiseksi luokiteltavaa toimintaa.

Aihepiiriin liittyvän kokonaisuuden ymmärtämisen kannalta on samalla tarpeen tunnistaa salametsästyksen ilmiönä liittyvät merkittävimmät yhteiskunnalliset paineet ja piirteet, sillä myös niillä on merkitystä metsästysrikollisuuden esiintymisen ilmenemiseen, ilmituloon sekä vaikutuksiin, joita kiinnijäämisriskillä tai seuraamusten pelolla voi katsoa olevan.

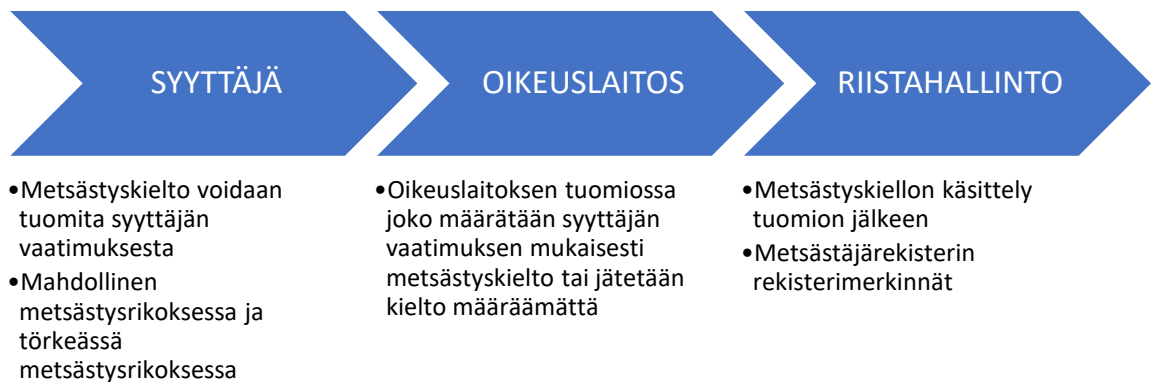
Tämän opinnäytetyön tutkimusongelma on

- Mikäli poliisin toimivaltaa laajennettaisiin lainsäädäntömuutoksella ja mahdollistettaisiin oikeus väliaikaisen metsästyskiellon määräämiseen rikostutkinnan aikana, millaisia edellytyksiä, haasteita ja vaikutuksia asiaan sisältyy?

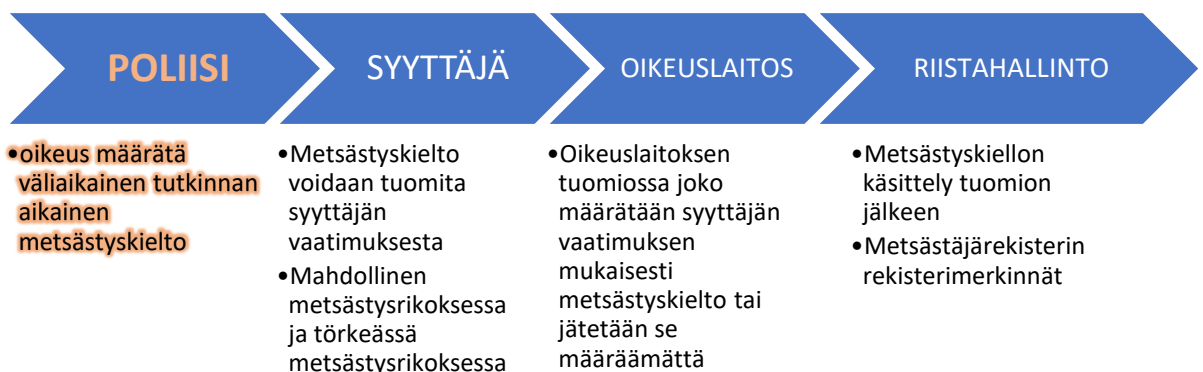
Tutkimusongelmaa syventävinä tutkimuskysymyksinä ovat

- Miksi nykyiset pakkokeinot eivät olisi riittäviä toimenpiteitä?
- Mitä haasteita väliaikaiseen metsästyskieltoon liittyy epäillyn oikeusturvan kannalta?
- Liittyykö metsästyskiellon käsittelyyn muita lainsäädännöllisiä tai huomioitavia seikkoja?
- Minkä verran metsästyskieltoja määrätään käräjäoikeuksissa vuosittain ja millaisissa tilanteissa ja minkä pituisina niitä on määrätty? Kuinka pitkä on viive rikostapahtuman ja metsästyskieltoseuraamuksen välillä?

Nykyinen metsästyskieltoprosessi on esitetty kuviossa 1 ja opinnäytetyössä tarkasteltu, mahdollinen muutos on esitetty kuviossa 2. Opinnäytetyön tutkimuskysymyksiin vastaaminen vaatii kysymyksen ympärille asetuvien säädösten selvittämistä sekä rangaistusten määräämiseen liittyvän nykytilan kuvaamista.

Kuvio 1. Nykyinen metsästyskieltoprosessi

Kuvio 2. Metsästyskieltoprosessi, mikäli poliisin toimivaltaa laajennettaisiin metsästyskieltojen määräämiseen

Työllä ei ole ulkopuolista toimeksiantajaa vaan se tehdään yhteiskunnallisen keskustelun herättämänä ja tavoitteena on tuottaa tutkimusongelmaan vastaamisen muodossa tietoa eri hallinnonalojen käyttöön sekä muun muassa lainsäädännön kehittämistarpeen arviointiin.

2.2 Opinnäytetyön tulosten hyödynnettävyys

Aiempaa tutkimusta metsästysrikoksista on tehty vain muutamia Poliisiammattikorkeakoulussa AMK-tasoisina. Aiheina näissä opinnäytetyöissä on olleet metsästysrikosten piilossa pysyminen, esitutinnan tutkintatoimenpiteet sekä metsästysrikosten kehitys vuosina 2011–2020. YAMK- tai yliopistotason tutkimusta metsästysrikoksista on tehty yhtä niukasti, näistä kuitenkin tuoreimpina Riku-Olli Paukkerin 2023 Itä-Suomen yliopistossa tekemä Pro gradu -tutkielma ”Vastuuvapausperusteet metsästysrikoksissa”, Outi Ratamäen 2016 Itä-Suomen yliopistossa tekemä Pro gradu -tutkielma ”Metsästysrikosten ja eläinsuojelurikosten konkurrenssi – erityistarkastelussa suurpetojen salametsästys Suomessa vuosina 2005–2010”, Juha Niemelän 2017 Itä-Suomen yliopistossa tekemä Pro gradu -tutkielma ”Pakkokeinot metsästysrikosten esitutkinnassa” sekä Sini Autton Lapinyliopistolle 2020 tekemä Pro gradu -tutkielma ”Menettämisseuraamukset metsästysrikoksissa”. Aihepiiriin voi katsoa liittyvän Johannan Suutarisen vuonna 2019 Oulun yliopistolla tehdyn väitöskirjan ”Ecology of lawbreaking: effects of poaching on legally harvested wolf populations in human-dominated landscapes”. Edilexistä on löydettävissä muutamia vertaisarvioituja artikkeleja metsästysrikoksiin tai suurpetojen salametsästyksen liittyen.

Eryityisesti metsästyskieltoihin tai niiden määräämiseen liittyvää tutkimusta ei ole Suomessa toistaiseksi tehty ja tässä opinnäytetyössä metsästyskielloista koostettava empiirinen tieto on kokonaan uutta. Tuoreiden metsästysrikosten tuomioiden analysoinnilla kuvautuu metsästyskieltojen rangaistuskäytön nykytila suhteessa metsästysrikoksiin, ja myös näiden rikosten ajankohtaiset teonkuvat ja -muodot. Tällä analyysillä työn tekijä katsoo olevan yhteiskunnallista arvoa metsästysrikollisuuden torjuntakeinoja harkittaessa.

Helmikuulla 2025 käynnistyvän Pohjois-Savon salametsästyskokonaisuuden kärjäkäsitteilyn edetessä Suomessa tullaan käymään lisääntyvää keskustelua salametsästyksestä ja siihen liittyvistä seuraamuksista. Näin merkittävän laajan metsästysrikoskokonaisuuden syntyminen, sen pitkäaikainen piilossa pysyminen sekä vastaavien tapahtumien ennaltaehkäiseminen jatkossa syn-

nyttävät muun muassa metsästyksenvalvonnan sekä rikoslainsäädännön uudistamisen tarvearviointia. Tämä työ on osin jo käynnissäkin, sillä erätarkastajien tarkastusoikeuksia on lisätty lakisääteisesti 1.1.2025 alkaen.

3 TUTKIMUSMENETELMÄT JA AINEISTOT

Tutkimusmenetelmät muodostavat työssä käytössä olevan tutkimusotteen sekä lähestymistavat. Menetelmillä tulee pystyä tuottamaan tutkimusongelman ratkaisemiseen tarvittava tieto. Ratkaisu syntyy opinnäytetyössä koottua aineistoa ja tietoa yhdistämällä. (Kananen, 2015, s. 63–65.)

3.1 Menetelmät ja lähestymistavat

Tämä opinnäytetyö on oikeudellinen analyysi, jota toteutetaan oikeusdogmatiikan sisällönerittelyn sekä empiirisen oikeustutkimuksen keinoin. Työn tutkimusosion empiirinen oikeustutkimus on aineistolähtöistä sisällönanalyysiä ja se perustuu tuomioasiakirjojen tarkasteluun.

Yläkäsitteenä oikeusdogmatiikka eli lainoppi on yhdistelmä tulkintaa ja systematisointia. Tulkinnalla tarkoitetaan voimassa olevan normiston sisällön tutkimista eri oikeuslähteistä ja systematisoinnilla syventymistä siihen käsitteiden, periaatteiden ja teorioiden keinoin. (Husa, ym., 2008, s. 19–20; Määttä, 2018, s. 7) Tulkintajuridiikka on lain soveltamisen tulkintatiedettä. Tarkastelun kohteena on lakiteksti, jonka sisältöä ja taustaa täsmennetään johdonmukaisesti. Erilaiset tutkimusotteet voivat vaihdella toisiaan täydentäen, ja lainopin käyttöä voisikin verrata tuomarityöhön, jossa siinäkin eri oikeuslähteistä ammennetulla tiedolla ratkaistaan konkreettinen ongelma. (Määttä, 2018, s. 20–21.)

Oikeustieteen tutkimusmenetelmät ja metodit ovat sangen avoimia ja säännöttömiä, ja tämä on metodisen monimuotoisuuden suomaa rikkautta. Oi-

keusdogmatiikka eroaa muista yleisistä tutkimusmenetelmistä siten, ettei se ole kiistatonta. Esimerkiksi luonnontiede tarjoaa säännönmukaista, eksaktia totuutta samalla kun lainoppi on analyysihin perustuvaa ja käsitteitä avaavaa teoriaa lain tulkinnasta. Lainopin totuus on systeemistä; se tarkastelee laajempaa kontekstia koskettavaa kokonaisuutta. (Hirvonen, 2011, s. 8–9, 53.)

Normiston tutkiminen tapahtuu tekstianalyysinä, jolla selvitetään tutkittavan aihepiirin lakitekstin merkityssisältöä. Tilanteessa, jossa teksti on tulkinnanvaraista, sitä on pyrittävä selkiyttämään käsitteiden tulkinnalla. Laintulkinnassa tukea saa lainvalmisteluaineistoista ja tuomioistuinratkaisuksista. (Husa, Mutanen & Pohjolainen, 2008, s. 25.) Lainopillinen, oikeusdogmaattinen tutkimus on tieteenalan sisäistä, kun taas empiirisin keinoin oikeutta tarkastellaan ulkopuolelta. Empiirisen tutkimuksen päämäärä on selvittää normien yhteiskunnallisia vaikutuksia. Tuomioita ei lueta laintulkintaa analysoiden vaan lainsäädännön soveltamista havainnoiden ja oikeusnormien yhteiskunnallisia vaikutuksia niistä tunnistaen. Empiirisen tutkimuksen tuottama tieto ei ole oikeusdogmatiikasta täysin erillistä, ja sillä on merkitystä yhteiskuntatieteen sekä oikeustieteen teorianmuodostuksessa. Empiriaa tarvitaan oikeusdogmatiikan tulkintasuositukseen ja lainsäädäntötyön taustalle. (Nieminen & Lähteenmäki, 2021, s.11–12, 25.)

Rikos- ja rangaistusoppi erotellaan tavallisesti neljään eri ryhmään: rikosoikeusdogmatiikaksi, kriminaalipoliitikaksi, kriminalistiikaksi ja kriminologiaksi. Rikosoikeusdogmatiikassa tarkastellaan rikollista tekoa ja rangaistusta koskevia normeja. Oppialan kannalta kansallisesti tärkein on rikoslaki, johon on pyritty keskittämään yleiset rikosoikeudelliset kysymykset. Muuhun lainsäädäntöön ripoteltua rangaistussäätelyä kutsutaan erikoisrikosoikeudeksi. Rikosoikeudessa keskeistä on rikoksen ja rangaistuksen käsitteet, mutta myös rikosoikeuden yleiset opit ja yhteiskunnallisesti tärkeät oikeusperiaatteet. (Frände, 2012, s. 3–5.) Kriminaalipoliittinen tutkimus on poliittisen päätöksenteon tueksi tehtävää rikoksiin ja rangaistuksiin liittyvien kehitysehdotusten tutkimusta, jota tarvitaan kriminaalipoliittikan tekoon, kuten lainvalmistelussa päätösten pohjaksi. Kriminalistiikka puolestaan on rikoksen selvittämiseen

liittyvä rikostutkintaoppi. Kriminologiassa käytössä on yhteiskuntatieteiden tutkimusmenetelmiä ja tavoite on esittää syy-seuraussuhteisesti eli kausaalisesti tilastollista tietoa rikollisuudesta. Kriminologiassa säädöksillä on vähemmän merkitystä, sillä tutkimus on tosiasiallisia ilmiöitä tarkastelevaa. (Frände, 2012, s. 6–7.) Kriminologia on empiiristä oikeustutkimusta, ja empiiria tarvitaan tarkastellessa rangaistusten vaikutuksia ihmisten käyttäytymiseen. Kriminologian kohdalla eettiset näkökohdat ja korkea tutkimusetiikka korostuvat, ja alan tutkimus tulee ennakkoarvioida eettisessä lautakunnassa edellytysten niin vaatiessa. (Kivivuori, 2021, s. 53–54.)

Empiiriset näkökulmat jäävät tavallisesti oikeustieteessä apumenetelmäksi, jota käytetään yhteiskuntatieteen käytänteiden mukaisesti. Menetelmä voi olla havaintojoukon suuruudesta riippuen laadullinen (kvalitatiivinen) tai määrällinen (kvantitatiivinen). (Husa, Mutanen & Pohjolainen, 2008, s. 25–26.) Empiirinen menetelmä on hyvä ratkaisu, kun halutaan varmistua siitä, että tutkimuksen tekijän mahdolliset omat asenteet eivät vaikuta tuloksiin. Vahvistamisharha, *confirmation bias*, on inhimillistä, mutta tiedostamatonta taipumusta omien näkemysten puolusteluun. Empirian keinoin tutkimukseen tuodaan objektiivista kuvaa vallitsevasta totuudesta. (Kivivuori, 2021, s. 53–54.)

Tämän työn oikeusdogmaattisessa osuudessa käytetään yhdistellen monia eri tarkastelumenetelmiä ja lähestymistapoja. Teoriaosioissa koottua tietopuustaa sovelletaan työn tuloksissa, jolloin eri tavoin koostettuja kokonaisuuksia pystytään arvioimaan yksin ja yhdessä. Tämä vaatii normien tarkasteluun keskittyvän tekstianalyysin lisäksi kriminaalipoliittista tutkimusta sekä metsästysrikoksiin sekä metsästyskieltorangaistuksiin liittyvien määreiden tai suhteiden kuvaamista laadullisin ja määrällisin empirian menetelmien keinoin.

3.2 Aineistokokonaisuudet

Opinnäytetyön teoriaosioissa selvitetään tutkimusongelman aihepiirin vallitsevaa oikeustilaa ja siihen kiinteästi liittyvää teoriaa kuviossa 3 kuvatusti.

Kuvio 3. Opinnäytetyön teoreettisen perustan kokonaisuudet

Työn luvussa 4 selvennetään aiheen ydin; metsästämiseen liittyvät käsitteet ja lainsäädännöllinen toimintaympäristö. Työ on näiltä osin oikeusdogmaattisena tutkimuksena tehtävää sisällön analysointia. Tarkastelun kohteena oleva tieto koostuu oikeudellisesta aineistosta: säädöksistä, lain valmisteluaineistosta sekä niitä täydentävästä oikeuskirjallisuudesta.

Rikosprosessin vaiheet esitellään luvussa 5. Rikosprosessin kulkua kuvaavan luvun alle, omaan kappaleeseensa 5.3 avataan rikosoikeusdogmaattisin keinoin rangaistusjärjestelmää, sen tavoitteita ja rangaistuksilta edellytetyjä vaikutuksia. Luvussa 6 keskitytään puolestaan metsästysrikoksiin sekä metsästyskieltoihin kuvaten niihin rangaistusmuotona liittyvä normatiivinen nykytila. Luvut on työstetty pääosin luvun 4 lailla oikeusdogmaattisena sisällön analyysinä. Luvun 6 alla on työn ensimmäinen empiirinen osuus, jolla täydennetään teoreettista nykytilaa.

Empirian keinoin toteutettava metsästyskieltojen yksityiskohtaisempi tarkastelu edellyttää aineistolähtöisen oikeudellisen analyysin tekemistä, joka tehdään alaluvuissa 6.3 ja 6.4. Syyteharkinnan ratkaisuja koskien on opinnäytetyötä varten tehty tietopyyntö Valtakunnansyyttäjälaitokselle. Syyttäjälaitok-

sen antamasta tilastomuotoisesta tietopyyntövastauksesta koostetaan syytemäärät ja eritellään ne käräjäoikeusratkaisujen määrien lailla vuosikohtaisesti. Taulukossa tapaukset lajitellaan metsästysrikoksi ja törkeiksi metsästysrikoksiksi, mutta tässä aineistossa rikosnimike on esitutkinnan mukainen, eikä välttämättä sama, millä on myöhemmin nostettu syyte.

Taulukossa esitetään lisäksi lukumäärät esitutkinnan päättämistä sekä syyttämättä jättämisistä. Tilastossa tarkastellaan vuositasolla vuosikymmentä aikavälillä 2014–2023. Empiirisissä osioissa tulosten esittämiseen käytetään apuna havainnollistavia taulukoita ja kuvioita. Kuvaajien koostamisen taustalla ollutta tietoa esitetään laajemmin opinnäytetyön liitteissä.

Syyttäjän aineiston kanssa samalta aikaväliltä tarkastellaan käräjäoikeuksissa määrättyjä metsästyskieltoja. Tämä aineisto on jaoteltu esitutkinnan aikaisten rikosnimikkeiden sijaan tuomioiden rikosnimikkeiden mukaisesti. Metsästysrikosasioiden käsittelymäärä käräjäoikeuksissa on vuosittain tarkasteluaikana 6–28 asiaa, ja ylemmissä oikeusasteissa käsittelyt ovat äärimmäisen yksittäisiä, eivätkä metsästyskieltoa sisältäneissä asioissa edes vuosittaisia, jonka johdosta tarkastelu on kohdistettu ainoastaan käräjäoikeusratkaisuihin. Tutkimuskysymyksenkin kannalta olennaisinta ovat juuri ensimmäisessä oikeusasteessa määrättyt tuomiot, sillä metsästyskielto astuu voimaan tuomiosta lukien mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta.

Tämä ensimmäisessä oikeusasteessa määrättyihin rangaistuksiin liittyvä tieto on vapaasti koostettavissa Tilastokeskuksen verkkosivuilta Syytetyt, tuomitut ja rangaistukset –tietokannasta (Suomen virallinen tilasto [SVT]).

Työn tässä ensimmäisessä empiirisessä osassa laaditaan kuvatut tilastot, jotta niiden tietoa hyväksi käyttäen pystytään rajaamaan työn tutkimusosiossa tarkasteltava tuomioaineisto.

Poliisin roolia ja toimivaltaa rikosten selvittäjänä ja rikollisuutta estävänä toimijana käsitellään luvussa 7. Poliisin toiminnan ja siihen liittyvien lakien osalta työ rajataan tarkastelemaan syvemmin ainoastaan tämän tutkimuksen ai-

hepiiriin liittyviä tehtäviä ja toimivaltuuksia, joita metsästysrikosten tutkinnassa on tai voisi olla käytössä. Teoriaosuudessa selvitetään poliisiviranomaisen lakisääteisiä tehtäviä, toimivaltaa, esitutinnan etenemisprosessia, sekä se, milloin poliisilla on mahdollisuus määrätä rikostutkinnan aikana hallinnollisia, epäillyn oikeuksia rajoittavia rangaistusmenettelyjä, kuvaten mihin mainituilla rajoituksilla pyritään tai mitä niillä turvataan. Selvitettävä on se, millaisia rikosoikeuden yleisten periaatteiden oppeja on huomioitava, kun henkilöön kohdistetaan tällaisia rajoitetoimia.

Luku 8 täydentää teoriaperustaa esitellen tutkimuskysymykselle vertailukohdana ajokieltoprosessin sekä kiellon määräämiseen liittyvien tehtävien poliisille siirtymisen. Luvussa käsitellään myös rekisterien pitämistä sekä poliisin tiedonsaantioikeutta suhteessa ajo-oikeusrekisteritietoon ja metsästäjärekisteritietoon.

Työn tutkimusosiossa analysoidaan käräjäoikeuksien viime vuosina käsittelemiä metsästysrikosten ratkaisuja. Tarkasteltavien tapausten rajaus on tehty niin, että tutkimusosiossa pystytään aidosti tunnistamaan erilaisia metsästysrikosten tekoja, muotoja, määriä sekä näiden suhdetta vaadittuihin ja määrättyihin metsästyskieltoihin. Tutkimusosion tuomioiden tarkastelulla on tavoitteena kuvata, miten todennäköisenä rangaistusseuraamuksena metsästyskieltoa voi pitää. Tämän jälkeen on työn tuloksissa mahdollista pohtia, voisiko ennen oikeuskäsittelyä määrättävää väliaikaista metsästyskieltoa pitää tutkimuksen valossa oikeasuhteisena turvaamistoimena.

Analyysiin on valittu syyttäjälaitoksen tilastossa törkeinä metsästysrikoksina tutkitut asiat viiden vuoden (2019–2023) ajalta. Mainittuja analysoitavassa aineistossa on mukana 23 kappaletta. Koska esitutkinnassa on tutkittu perusmuotoisia metsästysrikoksia määrällisesti enemmän, niiden tarkastelu on rajattu ainoastaan kahden vuoden (2022–2023) ajalle, joka tarkoittaa 42 tuomion analysointia. Rikosnimikkeet ovat tässä vaiheessa ne, joilla asioita on esitutkinnassa tutkittu.

Syyttäjän aineistosta ilmenee, että 23 törkeänä metsästysrikoksena tutkitusta asiasta on osin tai kokonaan syyte hylätty kahdeksassa tapauksessa, loput 15 on tuomittu syytteen mukaisesti. Perusmuotoisina metsästysrikoksina tutkituista osin tai kokonaan hylättyjen syytteiden määrä on viisi. Koska tämä syyttäjän aineiston rikosnimike on perua esitutinnan ajalta, se ei välttämättä ole sama kuin syytteen rikosnimike, joten analysoituun aineistoon saattaa nousta tapauksia, joissa syytettä metsästysrikoksista ei ole lopulta esitetty. Kokonaiskuvan luomiseksi myös nämä sekä osin tai kokonaan syyteiltään hylätyt tapaukset sisällytetään mukaan analyysiin.

Analyysissä eritellään sarakkeittain

- tuomion lainvoimaisuus
- esitutinnan, syytteen sekä tuomion rikosnimikkeet
- mahdolliset hylätyt syytekohtat
- onko vaadittu / määrätty metsästyskieltoa
- tekohetken ja asian käräjäoikeudessa ratkaisemisen (=metsästyskiellon alkamishetken) välinen aika
- käräjäoikeuteen vireilletulon ja ratkaisun välinen aika
- metsästyskiellon pituus
- teon luonne tai kuvaus

Tuomioiden tarkasteluvälit on rajattu yllä esitellysti, jotta rikostyypeistä, tekojen kirjosta ja seuraamuksista olisi käytössä jokseenkin kattava, nykytilaa kuvaava otos. Tutkimuksen tässä osuudessa tarkemmin analysoitavien tuomioiden diaarit, käräjäoikeuteen vireille tulot, ratkaisupäivät ja ratkaisun tehneet tuomioistuinlaitokset on poimittu Syyttäjälaitoksen tietopyyntövastauksen aineistosta. Asianomaisilta käräjäoikeuksilta on pyydetty tuomioasiakirjat tutkimuskäyttöön opinnäytetyössä laadittavan analyysin tekemistä varten.

Analyysin pohjalta lopputuloksissa pystytään arvioimaan, onko erityyppisissä rikostapauksissa tunnistettavissa olevia yhtäläisyyksiä. Tekohetkestä sekä käräjäoikeudessa asian vireille tulosta metsästyskiellon alkamiseen kuluvaa aikaa tarkastellaan, jotta pystytään muodostamaan mielikuva siitä, miten pitkä viive teon tai syyteharkinnan alkamisen ja rangaistuksen välille nykyisin

syntyy. Tekopäivää tarkasteluajankohtana käytettäessä tulee huomioida, että osa teoista on saattanut tulla ilmi vuosienkin viiveellä. Ajanjakson pituustarkastelulla sekä mahdollisiin epäiltyihin kohdistuvilla pakkotoimilla on merkitystä, kun arvioidaan metsästyskiellon viipymättömyyden tarpeellisuutta ja merkitystä.

3.3 Aineiston hallinta ja tutkimuksen eettisyys

Opinnäytetyön teoriaosuuden keskeinen aineisto on kuvattu luvussa 3.2 sekä sivulla 15 kuviossa 3. Lainsäädännöllisesti aiheen käsittelyn kannalta keskeisintä on riistahallintolaki (158/2011), metsästyslaki (615/1993), rikoslaki (39/1889) sekä poliisilaki (872/2011) niihin läheisesti liittyvine lakeineen ja asetuksineen. Säädösten valmisteluaineistot selventävät usein käsitystä siitä, mitä lainsäätäjät on tavoitellut sanamuodoillaan ja rajauksillaan. Tämä lain esitöiden henki tulee teoriaosuudessa tunnistaa ja edelleen huomioida arvioidessa lain muutosmahdollisuuksia ja rajoitteita. Työn teoriaosuuden aineistonkeruu on olemassa olevan oikeudellisen tiedon hankintaa. Tiedonhankintaa pyritään suorittamaan tavoitteena löytää riittävän laajasti aihetta koskeva olennainen tieto.

Oikeuslähdeopin avulla määritellään oikeuslähteitä ja sekä niiden keskinäistä painoarvoa kategorisoituna vahvasti velvoittaviin, heikosti velvoittaviin sekä sallittuihin. Lähteiden järjestyksellä on merkitystä, kun lakia sovelletaan. Vahvasti velvoittavia eli painoarvoltaan merkittävimpiä ovat säädökset. Heikosti velvoittaviin lähteisiin kuuluvat lain valmisteluaineistot sekä tuomioistuinratkaisut ja sallituista lähteistä merkittävin on oikeustiede. (Husa, Mutanen & Pohjolainen, 2008, s. 33–34.) Työn teoriaperustan on nojattava oikeuslähdeopin mukaiseen lähdeaineistoon.

Aineiston hallinnasta on laadittu erillinen tarkempi aineistohallintasuunnitelma, joka on osa opinnäytetyön taustamateriaalia. Suunnitelmassa on kuvattu koottavat aineistot, niiden nimeäminen, tuomioasiakirjojen anonymisointi, asiakirjojen säilyttämistavat ja -ajat sekä kaikkien versioiden ja asiakirjojen

hävittämistapa ja -aika. Aineiston hallinta on määritelty aineiston elinkaaren kattavaksi. Suunnitelmaa on päivitetty työn edetessä aina tunnistettaessa aineistohallinnallisia määritystarpeita.

Metsästyskieltorangaistusten määrrien tarkastelun tausta-aineisto on saatavilla Tilastokeskuksen avoimessa palvelussa eikä sen käsittelyssä ole aineistohallinnollisesti erityistä huomioitavaa, sillä tilastot eivät sisällä henkilötietoja. Myöskään työn tausta-aineistoon lukeutuva syyttäjävirston tietopyyntö-vastaus ei sisällä henkilötietoja, joskin sisältää tuomioita yksilöiviä diaareja.

Metsästysrikosten tuomioasiakirjat pyydetään jo käräjäoikeuksilta opinnäytetyön tekemistä varten käyttöön valmiiksi kokonaan ilman henkilötietoja. Tuomioasiakirjoihin liittyvät käytännöt ja periaatteet on määritetty erillisessä aineistohallintasuunnitelmassa ja kaikessa asiakirjojen käsittelyssä huomioidaan tuomittujen henkilöllisyyden suojaaminen. Henkilötiedoiksi luokiteltavien tietojen lisäksi tuomioasiakirjoista poistetaan vastaanotettaessa ja opinnäytetyön tausta-aineistoon liittämisen yhteydessä tapahtuvan anonymisoinnin yhteydessä myös muut tunnistelliset tiedot kuten paikkatiedot. Opinnäytetyössä tai työn julkisissa liitteissä tietoja tuomioista ei käsitellä tuomiodiaarein yksilöityinä, vaan rikostyypeittäin jaoteltuna ja satunnaisempaan järjestykseen asetettuna, juoksevin numeroin etenevänä listana. Opinnäytetyön tausta-aineiston tiedostossa yksilölliset tuomiodiaarit sekä tieto tapauksen ratkaisuudesta käräjäoikeudesta ovat kuitenkin juoksevan numeroinnin lisäksi mukana, koska tämä on tutkimuksen tulosten varmentamiseksi välttämätöntä. Diaarit sisältävä asiakirja ei ole julkinen ja se hävitetään aineistohallintasuunnitelman mukaisesti. Diaarinumero ei ole luonteeltaan henkilötietoa tai salassa pidettävää tietoa, mutta sen avulla on jätettävissä tuomioistuineläitoksiin tietopyyntöjä, joilla on mahdollista hankkia tietoonsa henkilötietoja. Tällä itse opinnäytetyössä diaarien esittämättä jättämisellä vähennetään mahdollista syytettyihin henkilöihin kohdistuvaa häirintä- tai turvallisuusuhkaa.

Tutkimuksen vastuullisuus on yksi hyvän tieteellisen käytännön peruseriaate ja eettisyyden arviointi liittyy työn vaikutusten vastuunkantoon (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2023, s. 11–12). Tässä opinnäytetyössä noudatetaan

taan Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohjetta hyvästä tieteellisestä käytännöstä (HTK) sekä kunnioitetaan ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettisiä periaatteita.

Tutkimusaiheena metsästysrikokset, kuten rikokset yleensäkin, asettavat käsittelylle erityisiä vaatimuksia. Kun aiheeseen liittyy läheisesti vielä suurpetojen salakaadot, aiheen sensitiivisyys lisääntyy entisestään. Tästä syystä opinnäytetyöstä on pyydetty suunnitteluvaiheessaan lausuntoa Satakunnan korkeakoulujen ihmistieteiden eettiseltä toimikunnalta ja opinnäytetyön taustamateriaaliin lukeutuva lautakunnan lausunto on huomioitu työn metodien valinnassa sekä aineistosuunnitelmassa ja asiakirjojen käsittelyssä. Lausunnon pyytämistä edellyttää Tutkimuseettisen neuvottelukunnan Ihmistieteiden eettisen ennakoarvioinnin ohjeen kohta 4.2 f: tutkimuksen toteuttaminen voi merkitä turvallisuusuhkaa tutkittaville tai tutkijalle tai heidän läheisilleen.

Tutkimuseettinen lausunto on osa opinnäytetyön tausta-aineistoa, ja sen arviossa ja lausunnossa esitetyt kannanotot tai ohjeita on noudatettu opinnäytetyöprosessin aineiston käsittelysuunnitelmassa, itse käsittelyssä sekä edelleen opinnäytetyössä. Tuomioissa syytettyjen osalta turvallisuusuhka on minimoitu henkilötietojen ja muiden tunnistusteellisten tietojen käsittelystä ja käyttämisestä kokonaan luopumalla. Myöskään tapahtumien paikkakuntia tai edes tuomioiden diaarinumeroita ei tuoda opinnäytetyöhön. Opinnäytetyön tekijä työskentelee riistahallinnossa ja aiheen sensitiivisyyteen liittyvät haasteet ovat hänelle siksi ennestään tuttuja.

Peruste tuomioanalyysin rikostuomioiden ja niiden sisältämien henkilötietojen käsittelyyn tulee tietosuojalain (1050/2018) 6 §:n 1 momentin 7 kohdasta: tieteellistä tai historiallista tutkimusta varten tehtävä tietojen käsittely. Saman pykälän toisen momentin mukaisesti käsittelijän on huolehdittava asianmukaisista ja riittävästä henkilötietojen suojaamistoimista sekä 10 kohdan mukaisesti tietosuojasetuksen 35 artiklan edellyttämästä tietosuojaa koskevan vaikutustenvaikutustenarvioinnin tekemisestä. Henkilötietojen käsittelyssä ja niiden suojaamisessa noudatettavien tietosuojalainsäädännöllisten velvoitteiden osoitusvelvollisuus on rekisterinpitäjällä. (Tietosuojavaltuutetun toimisto, n.d.a.)

Työstä on laadittu tietosuojan vaikutustenarviointi, joka on toimitettu tiedoksi tietosuojavaltuutetun toimistolle. Arviointi on tehtävä tutkittaessa laajamittaisesti rikostuomioita ja siinä on tunnistettava henkilötietoihin sekä aineistohallintaan liittyvät riskit ja määriteltävä suojaustoimenpiteet riskien pienentämiseksi. (Tietosuojavaltuutetun toimisto, n.d.b.) Työn kohdalla olennaisin suojaava linjaus liittyy päätökseen käsitellä ainoastaan vailla henkilötietoja olevaa tuomiomateriaalia. Vaikutustenarviointiasiakirja on osa opinnäytetyön tausta-aineistoa ja se on ohjannut henkilötietojen tai tunnisteellisten tietojen käsittelyä sekä ollut osa henkilötietojen käsittelyyn liittyvää riskienhallintaa.

4 METSÄSTÄMINEN

Opinnäytetyössä tarkastellaan millaisia mahdollisuuksia ja rajoituksia liittyy ehdotukseen esitutkintavaiheessa poliisin toimesta määrättävään metsästyskieltoon. Ymmärtääkseen ehdotusta on tunnettava metsästämiseen liittyvä normisto ja metsästysoikeuden käsite. Tämän metsästämiseen liittyvän pääluvun alla luvussa 4.5 on lisäksi käsitelty suurpetoihin liittyvää ajankohtaista ja yleistä haasteellisuutta.

4.1 Metsästys ja metsästysoikeus

Laki määrittelee metsästyksen tarkoittavan luonnossa olevan riistaeläimen pyydystämistä ja tappamista sekä saaliin ottamista metsästäjän haltuun. Metsästykseseen lukeutuu myös muun muassa eläimen pyyntitarkoituksessa tapahtuva houkuttelu, etsiminen, väijyminen, pyyntivälineen viritettynä pitäminen sekä jäljitys koiralla tai ilman. (Metsästyslaki, 2 §.) Metsästyslakia sovelletaan riistaeläinlajien lisäksi rauhoittamattomiin eläimiin ja molemmat on lajeittain tyhjentävästi lueteltu metsästyslain 5 §:ssä.

Haitallisten vieraslajien, kuten supikoiran, pyynti ei ole metsästystä vaan pyydystämistä ja tappamista (HE 286/2018, s. 2–3). Laki vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta (1709/2015) määrittelee 16 §:ssä, että tätä pyyntiä ja tappamista voi suorittaa rauhoittamattomia eläimiä koskevin, metsästyslain 48 §:n 1 ja 2 momentissa ja 49 §:n 1 momentissa annetuin säädöksin. Mainitut lainkohdat antavat oikeuden haitallisen lajin tai vieraslajin poistamiseen, vaikka metsästysoikeus olisi vuokrattu toiselle, mutta edellyttävät kuitenkin harjoittamaan toimintaa niin, ettei siitä aiheudu sivullisille ihmisille tai muulle eläimistöille vaaraa.

Metsästysoikeus on Suomessa sidottu maan omistukseen (Metsästyslaki, 6 §). Maanomistaja voi kuitenkin metsästyslain 11 § mukaisesti luovuttaa edelleen metsästysoikeuden osin tai kokonaan toiselle, ja tämä voidaan tehdä myös vastikkeetta, jolloin metsästysoikeuden luovuttamiseen suhtaudutaan kuin vastikkeelliseenkin vuokraamiseen. Metsästysoikeus ei ole saman lain 12 §:n 2 momentin mukaisesti vuokralaisen edelleenvuokrattavissa ilman maanomistajan lupaa. Maanvuokralain nojalla vuokratun alueen sopimukseen metsästysoikeus sisältyy vain, jos se on sopimukseen erikseen kirjattu.

Poikkeuksen metsästysoikeuteen muodostaa kuntalaisen oikeus metsästää valtion omistamalla alueella kotikunnassaan Lapin ja Kainuun maakunnissa sekä Kuusamon, Pudasjärven ja Taivalkosken kunnassa (Metsästyslaki, 8 §). Samoin aivan kaikilla Suomessa pysyvästi asuvilla on oikeus metsästää valtion omistamilla yleisillä merialueilla, saarilla ja luodoilla, joiden hallintaa ei ole luovutettu kenellekään. Vastaavasti valtion omistamilla järvillä sekä sen saarissa ja luodoilla on vapaa metsästysoikeus henkilöllä, jonka kotikuntaan vesialue osin tai kokonaan kuuluu, tai johon vesialue rajoittuu. (Metsästyslaki, 7 § 1–2 mom.) Metsästysvuokrasopimuksesta, metsästysluvan irtisanomisesta sekä vuokrasopimuksen pysyvyydestä alueen omistuksen vaihtuessa säädetään metsästyslain 13 § ja 14 §:ssä.

Riistaeläinten tai rauhoittamattomien eläinten pyytäminen ei kuitenkaan ole rajoittamatonta ja yksinomaan metsästysoikeuteen perustuvaa, vaan metsästyksajat ja rauhoitusajat kullekin lajille on säädetty laissa. Metsästyslain 37 §

edellyttää, että lajin kannan säilymisen tai lisääntymisrauhan niin edellyttäessä laji on rauhoitettava. Aina rauhoitettuja lajeja ovat saman pykälän mukaan susi, karhu, saukko, ahma, ilves ja kirjohylje. Kunkin lajin rauhoitusajoista säädetään valtioneuvoston asetuksin. Metsästyslain 38 § mukaisesti metsästystä voidaan myös rajoittaa alueellisesti, ajallisesti, saaliin sukupuolta koskevasti, pyyntimenetelmärajoitteita tai pyyntikiintiöitä asettaen. Mainitut rajoitukset annetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksin. Käytännössä vieraslajeja lukuun ottamatta kaikille lajeille on siis säädetty lisääntymisaikaisen koskemattomuuden takaavat rauhoitusajat. Tästä rauhoittamisesta on mahdollista poiketa ainoastaan Suomen riistakeskuksen myöntämin poikkeuslupin. Poikkeuslupasäädökset eri lajeille edellytyksineen on sisällytetty metsästyslain pykäliin 41 §, 41 a §, 41 b §, 41 c § sekä 41 d §.

4.2 Metsästyskortti ja paikallistason riistahallinto

Metsästyskortilla tarkoitetaan metsästysvuotta koskevaa riistanhoitomaksun suoritusta. Oikeus riistanhoitomaksun suorittamiseen syntyy säädösten ja lajien tuntemusta testaavan metsästäjäitutkinnon kirjallisen kokeen läpäisemisestä. Maa- ja metsätalousministeriölle suoritettavilla riistanhoitomaksutuloilla katetaan muun muassa metsästäjien ryhmävakuutus, riistanhoitohankkeita sekä Suomen riistakeskuksen ja alueellisten riistanhoitoyhdistysten rahoitus. (Maa- ja metsätalousministeriö, n.d.) Riistanhoitoyhdistyksiä on Suomessa 279 kappaletta, ja niiden toiminta-alueet ovat yhden tai useamman kunnan suuruisia. Lakisääteisen riistanhoitoyhdistyksen rooli on edistää riistataloutta, tukea metsästäjien vapaaehtoistoimintaa, mutta myös vastata sille säädettyjen julkisten hallintotehtävien hoitamisesta. (Suomen riistakeskus, n.d.c.)

Metsästäjäitutkinto koostuu 60 monivalintakysymyksestä, joista 15 koskee kuvista tapahtuvaa riistaeläinlajien tunnistamista. Virheitä tutkinnossa saa olla enimmillään kahdeksan, muussa tapauksessa suoritusta ei hyväksytä. Tutkintosuorituksia, kuten myös niihin valmentavia kursseja järjestetään paikallistasolla riistanhoitoyhdistyksissä. Koulutuksella ja tutkinnolla pyritään vahvistamaan uuden metsästäjän lainsäädäntö- ja lajituntemuksen lisäksi

esimerkiksi metsästykseen liittyvää turvallisuutta, eettisyyttä ja saaliin käsittelyn taitoja. (Suomen riistakeskus, n.d.a.)

Metsästyskortti tarkoittaa siis riistanhoitomaksun suorittamista, jonka voi tehdä metsästysvuosi kerrallaan. Riistanhoitomaksun suorittaminen muodostaa samalla riistanhoitoyhdistyksen jäsenyyden. Jäsenenä voi samanaikaisesti olla vain yhdessä riistanhoitoyhdistyksessä ja tavallisesti jäsenenä ollaan joko kotipaikkakunnalla tai oman vakituisen metsästysalueen yhdistyksessä, mikäli se metsästäjällä sijaitsee kodista etäämmällä. Riistanhoitoyhdistyksen vuosikokouksissa ja toiminnassa on mahdollisuus vaikuttaa yhdistyksen toiminta-alueen riistanhoidollisiin asioihin. Riistanhoitomaksun suorittamatta oleminen sekä määrätty metsästyskielto keskeyttävät riistanhoitoyhdistyksen jäsenyyden. (Riistahallintolaki, 15 §; Suomen riistakeskus, n.d.b.) Riistanhoitomaksun suorittamista edellytetään henkilöltä, joka harjoittaa metsästystä tai toimii tiettyjen lajien metsästyksessä metsästyslaissa edellytettynä metsästyksenjohtajana. Metsästäjän apuna voi koiran ohjaajana tai ajomiehenä toimia ilman metsästyskorttia. (Laki riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta 616/1993, 1 §.)

Riistahallintouudistus on toteutettu Suomessa 2011. Tällöin riistanhoitoyhdistykset säilyttivät asemansa, mutta ylempiä hallinnon päällekkäisyyksiä purettiin ja hallintotehtäviä delegoitiin uudistuksessa maa- ja metsätalousministeriöltä uudelle perustettavalle toimijalle, Suomen riistakeskukselle. Tämä julkisen vallan käyttöön liittyvä hallintotehtävien kokonaisuus saatettiin Suomen riistakeskuksen julkisten hallintotehtävien päällikön alaisuuteen. Muutos selkiytti aiemmin toimivaltaan liittyneitä perustuslaillisia haasteita. (HE 237/2010, s. 14.) Nykyinen riistahallinto lukeutuu edelleen maa- ja metsätalousministeriön alaisuuteen ja toimijoiden tehtävistä sekä keskinäisistä suhteista on säädetty riistahallintolaissa.

Maa- ja metsätalousministeriö ohjaa ja valvoo Suomen riistakeskusta, joka on itsenäinen julkisoikeudellinen laitos (Riistahallintolaki, 1 §). Riistakeskuksen tehtävänä on puolestaan muun muassa riistanhoitoyhdistysten ja yhdistysten julkisissa hallintotehtävissä toimivien henkilöiden koulutus, ohjaus ja

valvonta. Julkisia hallintotehtäviä ovat metsästäjätutkintojen vastaanottaminen ja ampumakokeen vastaanottaminen. (Riistahallintolaki, 2 § 1 mom.). Riistavahinkolain (105/2009) 24 §:n mukaisiin viljelys-, karja-, poro- ja irtaimistovahinkojen tai metsävahinkojen maastotarkastuksiin on mahdollista osallistua riistanhoitoyhdistyksen edustajan saman lain 25 § mukaisesti.

Metsästyskortti tarkoittaa siis enemmän kuin pelkkää kalastonhoitomaksuun rinnastuvaa ”valtion korttia”. Se on samalla jäsenyys yhdistykseen, jolla on jopa lakisääteisiä paikallisen riistahallinnon viranomaistehtäviä. Voimassa oleva kortti tarjoaa maksajalleen myös riistahallintolain 2 § 1 momentin 2 kohdassa mainitun metsästäjien ryhmävakuutuksen vakuutusturvan.

4.3 Metsästyskielto

Rikoslain 48 a luvun 6 § säätelee metsästyskiellosta. Metsästyskielto määrätään syyttäjän vaatimuksesta metsästysrikosta koskevassa oikeuskäsittelyssä, joskin tuomioistuin voi jättää vaaditun seuraamuksen määräämättä erityisen painavista syistä. Metsästyskieltoon määrättävä velvoitetaan luovuttamaan metsästyskorttinsa riistanhoitoyhdistykselle, ja metsästyskiellon aikana kiellettyä on metsästyksen sekä hirvieläinten pyynnissä metsästyksen johtajana toimiminen. Metsästyskiellon pituus on vuodesta viiteen vuotta tapauksissa, joissa metsästysrikoksesta tuomittava on osoittanut ilmeistä piittaamattomuutta metsästyksen sääöksistä. Törkeissä metsästysrikoksissa metsästyskieltoa määrätään kolmesta kymmeneen vuotta. Metsästyskieltoa voidaan määrätä myös tilanteessa, jossa henkilö jätetään muutoin tuomitsematta metsästysrikoksesta rikoslain 3 luvun 4 §:n 2 momentin mukaisesti syntyneenä, tai tilanteessa, jossa rangaistusta pidetään rikoslain 6 luvun 12 § 4 tai 5 kohdan mukaisesti kohtuuttomana, tarkoituksettomana tai rangaistusta ei määrätä yhteisen rangaistuksen kokonaisrangaistukseen. Rikoslain 41 a luvun 6 § 3 momentin mukaisesti tuomioistuimessa määrätty metsästyskielto on muutoksenhausta huolimatta voimassa, kunnes asiassa on annettu uusi, aiempaa ratkaisua tältä osin muuttava päätös tai lainvoimainen, lopullinen ratkaisu.

Metsästyskiellon aikainen metsästäminen on puolestaan tekona metsästysrikkomus. Metsästyslaissa asiaa koskeva kohta luonnehtii teon tahalliseksi tai huolimattomuudesta tapahtuvaksi metsästyskortin laiminlyönniksi (Metsästyslaki, 74 § 2 mom. 12 k.).

Laki riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta säättää 7 b § 1 momentin 7 kohdassa metsästäjärekisteriin kirjattavaksi tiedon metsästäjälle määrätystä metsästyskiellosta. Merkitä tehdään saman lain 7 a § 1 momentissa säädettyyn, Suomen riistakeskuksen ylläpitämään metsästäjärekisteriin. Metsästyslain 78 § mukaisesti metsästyskieltoon määrätylle ei anneta uutta metsästyskorttia metsästyskiellon voimassaolon aikana. Näiden toimien suorittamiseksi on tuomioistuimen ilmoitettava metsästyslain 78 a §:ssä säädetysti määrätystä metsästyskiellosta metsästäjärekisterin pitäjälle. Tuomioistuimen tulee tehdä merkintä oikeushallinnon valtakunnalliseen tietovarantoon tai saattaa tieto rekisterinpitäjälle Oikeusrekisterikeskuksen kautta.

Oikeusrekisterikeskus toimittaa ilmoituksen käräjä- tai hovioikeuden määräämästä metsästyskiellosta tulosteena kieltoon määrätyn henkilön kotipaikan poliisille sekä metsästäjärekisterin pitäjälle (Oikeusministeriön asetus tietojen merkitsemisestä oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmään 1024/2010, 6 § 2 mom. 1 k.). Opinäytetyön tekijän oman riistahallinnosta olevan työkokemuksen perusteella on kuvattu seuraava kiellon määräämisestä alkunsa saava konkreettinen prosessi: Ratkaisuilmoitus saapuu Suomen riistakeskuksen kirjaamoon joi-tain viikkoja tuomion määräämisen jälkeen ja sisältää tuomitun henkilötiedot sekä ainoastaan tiedon metsästyskieltoseuraamuksesta, tuomion antamisen päivän sekä metsästyskiellon päättymisen päivän. Suomen riistakeskus tekee rekisterimerkinnän tuomitulle, ja tämä kirjataan metsästäjärekisteriin edelleen kirjepostina kulkevan merkinnän saavutettua rekisterin pitäjän. Tieto rekisterimerkinnästä menee kirjeitse kopiona tiedoksi myös tuomitulle sekä riistanhoitoyhdistykselle, johon tuomittu kuuluu.

4.4 Metsästyskiellon merkityksestä

Metsästyskieltoja koskevia määriä ja kieltojen pituuksia on tutkittu lainvalmistelutyössä laajemmin viimeksi 2010, jolloin hallituksen esityksessä 221/2010 esitettiin rikoslakiin lisättäväksi uutena säädöksenä metsästämiseen liittyvien rikosten törkeät tekemuodot. Hallituksen esitys hyväksyttiin, ja törkeät tekemuodot lisättiin rikoslakiin vuonna 2011.

Euroopan unioni edellyttää jäsenvaltioiltaan ympäristöön kohdistuviin rikoksiin puuttumiseen tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia rikosoikeudellisia seuraamuksia (2008/99/EY, 5 art.). 2000-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä metsästyskieltoa määrättiin 15–30 henkilölle vuosittain, ja tuolloin laki määrätti metsästyskiellon pituudeksi vuodesta viiteen vuotta. Vuonna 2008 metsästyskieltoon tuomittuja oli 21 henkilöä ja metsästyskiellon keskipituus oli 18 kuukautta. Seuraamuksen ankaramman pään käyttö oli vähäistä; vuosina 2005–2008 kaikki määrätyt metsästyskiellot olivat alle neljän vuoden pituisia. Tätä ei voitu pitää tarkoituksenmukaisena. Metsästämissä kieltoa ja sen uhkaa pidetään rikosten ennaltaehkäisyyn ja uusimisen kannalta hyvin merkityksellisenä. Vuoteen 2011 asti metsästyskielto määrättiin seuraamuksena tuomioistuimessa ilman erillistä syyttäjän vaatimusta. Vastaajan oikeusturvan kannalta on merkityksellistä olla tietoinen vaaditusta seuraamuksesta varhain, jo haastehakemusvaiheessa. Tällöin puolustuksessa voidaan lausua ja puolustautua, ja myös tuomiossa varmemmin huomioidusti ottaa kantaa metsästyskiellon määräämiseen. (HE 221/2010, s. 4–5, 7.)

Metsästyskiellolla voidaan olettaa olevan muiden rikosseuraamusrangaistusten rinnalla rikoksia ennaltaehkäisevää vaikutusta. Kiellon määräämisen törkeässä metsästysrikoksessa tulee olla pääsääntö, josta poiketaan vain erittäin painavista syistä ja jotka vaativat tuomioistuimelta perustelua. Metsästyskielto on turvaamistoimenpide, joten erityisen painavan syyn tulee olla sellainen, jolla perustellaan rikoksen uusimisriski sellaiseksi, jossa määrätyllä metsästyskiellolla ei olisi ehkäisevää merkitystä. (HE 221/2010, s. 14.) Lain esitöiden mukaan harkinnassa painoarvoa voitaisiin antaa esimerkiksi rikoksenteijän aikaisemman rikostaustan puuttumiselle, pitkään moitteettomasti kestä-

neelle metsästysharrastukselle ja muille vastaaville seikoille, joilla voi nähdä olevan merkitystä teon uusimisriskin kannalta. (HE 221/2010, s. 25.)

4.5 Suurpetojännitteet ja salametsästys

Suurpetoihin liittyvät asiat ovat yhteiskunnassa haasteellisia, eikä asia ole aivan uusi. Oulun yliopistolla 2010 hyväksytyn Jukka Bisin väitöskirjan ”Suomalaisen susikonfliktin anatomia” johdannossa suden ja ihmisen välistä suhdetta luonnehdittiin kivuliaaksi ja tuloksissa tutkimustilaisuuksiin osallistuneiden ihmisten suhtautumista susiin kuvattiin kielteisenä. Mielipiteet ovat kuitenkin samalla heijastus kontekstista: erityisesti metsästäjien tavoitteille sudet voivat aiheuttaa uhkaa toisin kuin luonnonsuojelullisia tavoitteita puolustettaessa. (Bisi, 2010, s. 15, 53, 57.) Väitöskirjan julkaisemisen jälkeen yhteiskunnallinen huoli ympäristöstä ja luontokadosta on yhä vahvistunut – samoin susikanta, jonka alueellinen painotus on merkittävästi puolessatoista vuosikymmenessä muuttunut enenevästi tiheämmin asuttujen alueiden lähelle.

Salametsästys on tyypillisesti piilorikollisuutta, josta ei jäädä kiinni ja jota osaltaan mahdollistaa lähiyhteisön vaikenemisen kulttuuri. Samalla sen on nähty olevan merkittävä selittämättömän suurpetohävikin aiheuttaja. (Pohja-Mykrä & Kurki, 2013, s. 20.) Myös Case Savukukoksi nimetyn rikoskokonaisuuden taustalla tuntuisi ainakin mediassa esitetyn mukaisesti olevan yhtenä vaikuttimena suurpetoihin liittyvät paikallishaasteet tai petoja kohtaan koettu viha ja keinottomuus. Yle on uutisoinut poliisin tapauksesta pitämän tiedotustilaisuuden jälkeen, että laitton toiminta on ollut sosiaalisesti lähiyhteisön hyväksymää. Motiiveina epäillyt olivat tuoneet esiin kannanhoidollisen metsästyksen puutteen sekä poikkeuslupien niukkuuden. Vastaavasti tekojen motiivina ei vaikuta olleen taloudellisia intressejä. (Ruokakangas & Järvenpää, 2023.) Savon Sanomien siteeraaman kokonaisuutta tutkivan poliisin mukaan valtion petopolitiikan takia osa metsästäjistä katsoo voivansa ratkoa asiaa haluamallaan tavalla. Tyypillisesti rikoksissa ei ylpeillä omankäden oikeuden käyttämisestä tai uhata sillä; perusteita ja oikeutusta laittomiin toimiin ei tavallisesti haeta siitä, että lainsäädäntö ei miellytä. Poliisin rikostutkinnalla ja val-

vonnalla on vaikutusta kiinnijäämisen riskiin, mutta merkitystä on myös metsästäjäkunnan sisäisellä kielteisellä suhtautumisella laittomaan toimintaan sekä sitä harjoittaneisiin henkilöihin. (Tenhunen, 2023)

Laitonta pyyntiä on Pohjois-Savossa kohdistettu useisiin susiin ja ilveksiin sekä vähintään yhteen karhuun, jonka kohdalla päiviä kestänyt pyyntiyritys ei kuitenkaan ollut tuottanut tulosta. Pohjois-Savon salametsästyksen esitutkinnan yhteydessä epäiltyjen kuulemisissa on tekojen motiiviksi kerrottu turhautuminen lupapolitiikkaan ja laajempi suurpetotilannetta kohtaan koettu keinotomuus. Suurpetoihin kohdistunutta laitonta pyyntiä on perusteltu lasten ja metsästyskoirien turvallisuudesta koetulla huolella, ja epävarmuutta on tunnettu myös karjaeläimistä, joskaan petojen aiheuttamia karjavahinkoja alueella ei ole viime vuosina tapahtunut. (Tenhunen, 2024a.)

Maasuurpedoista Suomen luonnossa esiintyy koiraeläimistä susia, karhueläimistä ruskeakarhuja, kissaeläimistä ilveksiä sekä näätäeläimistä ahmoja. Suurpeto -sanalla kuvataan lajin roolia ravintoketjun huippusaalistajana, ja suurpedoilla onkin evoluution muovaama tehtävä muiden luonnonvaraisten nisäkkäiden kantojen säätelyssä. (Metsähallitus, n.d.c.). Suurpedot on kansallisesti lajeina sisällytetty riistalajistoon ja metsästyslainsäädäntöön. Euroopan unionin luontodirektiivi säätää suurpetojen suojelusta ja direktiivin sisältöä on suurpetoja koskien implementoitu Suomessa metsästyslakiin ja -asetukseen. Näiden lisäksi pyyntiä säädetään valtioneuvoston asetuksella metsästyslaissa säädetyistä poikkeusluvista (452/2013) sekä erillisillä, maa- ja metsätalousministeriön antamilla lajikohtaisilla ja metsästysvuosikohtaisilla asetuksilla. (Metsähallitus, n.d.a.).

Lainsäädännössä maasuurpetojen metsästyksestä säädetään metsästyslain 41 a §:ssä, jonka ensimmäisen momentin mukaan yksilöitä voidaan pyytää poikkeusluvalla vain suotuisan suojelutason säilyttämistä tai saavuttamista vaarantamatta ja muun tyydyttävän ratkaisun puuttuessa muun muassa yleisen turvallisuuden tai karjataloudelle aiheutuvan vahingon ehkäisemiseksi. Näistä luvista on käytetty kansanomaisesti nimitystä vahinkoperusteinen poikkeuslupa.

Suotuisalla suojelutasolla tarkoitetaan tilannetta, jossa lajin säilyminen luontaisilla elinalueilla on turvattu nyt ja myös pidemmällä aikavälillä. Tämä edellyttää elinympäristöjä tarjoavaa levinnäisyysaluetta, jonka laajuuden on oltava riittävä ja joka ei saa pienentyä, mutta myös lajin populaation tilan vakautta. (Suomen ympäristökeskus, n.d.a.; Tieteen termipankki, 2025) Suotuisalla suojelun tasolla tarkoitetaan eri asiaa kuin uhanalaisuusluokituksella. Suotuisuusarviointi tapahtuu kokonaisharkintana luonnonmaatieteellisin aluerajauksin, populaation kehityssuunta ja sen vaatimien elinympäristöjen laadun säilymisen ennuste huomioiden. (Metsähallitus, n.d.b.) Uhanalaisuudella tarkoitetaan puolestaan tilannetta, jossa laji uhkaa hävitä kokonaan joko kansainvälisesti tai Suomen alueelta (Suomen ympäristökeskus, n.d.b.).

Suurpetoja on Suomessa metsästetty viime vuosiin asti kuitenkin myös niin kutsutuina kannanhoidollisin poikkeusluvin. Näillä luvilla tarkoitetaan metsästyslain 41 a §:n 3 momentin mukaisia poikkeuksia. Tällöin kyse on tarkoin valvotuissa oloissa valikoiden ja rajoitetusti tapahtuvasta pyynnistä, kuitenkin edelleen suotuisa suojelutaso säilyttäen tai sen saavuttamista vaarantamatta.

Viime vuosina oikeusratkaisut ovat osoittaneet, että lain tulkinta on ollut kansallisesti virheellistä suhteessa luontodirektiivin (1992/43/ETY) tulkintaan. Tuorein linjaus tuli korkeimmalta hallinto-oikeudelta 30.10.2023, kun se enakkopäätöksillään KHO 2023:99 ja KHO 2023:100 totesi Suomen riistakeskuksen karhun pyytämiseksi myöntämät luvat lainvastaisiksi. Mainituissa tapauksissa kannanhoidollista pyyntiä oli suotuisalla suojelutasolla olevan karhun osalta perusteltu karhunmetsästyskultuurilla sekä adaptiivisella kannanhoidolla. Korkein hallinto-oikeus ei pitänyt näitä perusteluja luontodirektiivillä suojellun lajin suojelusta poikkeamisen kannalta hyväksyttävänä, mutta piti silti mahdollisena karhukannan tihentymien aiheuttamien sosiaalisten haasteiden lieventämistä karhujen määrää vähentämällä. (Korkein hallinto-oikeus, 2023.) Korkein hallinto-oikeus on edellyttänyt, että pelkkä suotuisan suojelun tason uhkaamattomuus ei oikeuta poikkeusluvan myöntämiseen, vaan päätöstä on perusteltava luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan e alakohtaa oikein soveltaen. Luontodirektiivin 12 artikla määrää jäsenvaltiot kieltämään lajin

yksilöiden tahallisen pyydystämisen ja tappamisen, 16 artiklassa säädetään kiellosta poikkeamisesta. Artiklan 1 kohdan e-alkohta mahdollistaa muun tyydyttävän ratkaisun puuttuessa poikkeamisen pyyntikiellosta salliakseen toimivaltaisten viranomaisten määrittelemissä rajoissa valikoiden ja rajoitusti tapahtuvan pyynnin. Direktiivin tulkinnasta annettu ohjeasiakirja määrää tulkitsemaan poikkeuksia suppeasti, ja poikkeamisen on perustuttava vähintään yhteen 16 artiklan 1 kohdan alakohtaan, päämäärä on perusteltava ja tieteellisesti on osoitettava, että poikkeamisella tämä päämäärä saavutetaan. (KKO 2023:100, kohta Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisun perustelut)

Juridinen ja käytännön ongelma tilanteeseen muodostuu kuitenkin siitä, että mainitut sosiaaliset, turvallisuutta koskevat ja vahinkoja ehkäisevät perusteet on sisällytetty kansallisessa metsästyslaissa vahinkoperusteisten poikkeuslupien puolelle, metsästyslain 41 a § 1 momenttiin. Pykälän toisen momentin mukaan tällaisella luvalla ammuttu eläin kuuluu valtiolle, eikä ole lähtökohtaisesti poikkeusluvan haltijan hyödynnettävissä. Erityisesti riistalihana hyödynnettävän karhun kohdalla vahinkoperusteisen pyynnin piiriin siirtäminen muuttaa koko metsästyskulttuurin ja toistaiseksi ei voi esittää kuin arvauksia siitä, miten toimivaksi kannan hallinta vähemmän pyyntiin houkuttavin edellytyksin muodostuisi.

Yhteiskunnallinen keskustelu suurpetojen metsästyksestä oli vilkasta korkeimman hallinto-oikeuden karhua koskevien ennakkoratkaisujen jälkeen. Karhun metsästyksen yhteiskunnallisista mittasuhteista jotain kertoo myös se, että korkeimman hallinto-oikeuden presidentti Kari Kuusiniemi nosti aiheen rajaturvallisuuden ja oikeusvaltioperiaatteen rinnalle ylituomaripäivien puheessaan Helsingissä 7.12.2023. (Kuusiniemi, 2023.)

Marraskuulla 2024 olivat lausuttavina luonnokset maa- ja metsätalousministeriön ilves- ja susikiintiöasetuksista metsästysvuodelle 2024–2025. Susikiintiöasetusta koskevassa muistiossa todetaan, että todennäköisesti asetuksella annettavaa kiintiötä ei juurikaan voida käyttää vallitsevasta oikeuskäytännöstä johtuen. (Maa- ja metsätalousministeriön asetusmuistio VN/31652/2024, s. 3.) Laajempisuhteinen suurpetojen metsästys on siis parhaillaan ohi, pysäh-

dyksissä tai vähintään suuressa murroksessa. Suurpetojen kannan sekä vahvistuessa että laajetessa seurauksena voi olla paikallisyhteisöjen suurpetoihin liittyvän kestokyvyn koetteleminen, etenkin petovahinkojen ilmetessä, ja tällöin voi laittomaan toimintaan ryhtymisen riskin ounastella kohoavan. Ymmärrettävästi valvontatoimien lisäksi poliisilla olisi tällaisessa tilanteessa hyvä olla käytettävissään riittäviä vaikutuksia omaavia, rikoksia ehkäiseviä sekä epäiltyjen oikeuksia rajoittavia, välittömiä rangaistuskeinoja.

5 RIKOSPROSESSI JA SEURAAMUKSET

Rikosprosessilla tarkoitetaan rikosasian käsittelyä tuomioistuimissa. Tuomioistuinkäsittelyn ohella käytössä on kevyempiä rikoslainkäytön keinoja; rikesakkomenettely sekä rangaistusmääräysmenettely. Prosessissa keskeistä on syytetyn oikeusturvan takaaminen. (Matikkala, 2021, s. 2, 136–137.) Tämä tarkoittaa, että rikoksesta epäillyn ihmisarvoa sekä perus- ja ihmisoikeuksia on kunnioitettava ja tapahtumiin liittyvän totuuden selvittäminen on suoritettava laillisin menettelyin sekä perustuslain oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin keinoin (Helminen ym., 2014, s. 11).

5.1 Rikosoikeus ja rikosprosessimenettely

Rikosoikeus on rikoksen ja rangaistuksen käsitteiden alueella tapahtuvaa normatiivista oikeussäätelyä. Suomessa rikosten määritelmät ja tunnusmerkit on säädetty rikoslaissa, samoin vakavista rikoksista langetettavat rangaistukset on useimmiten kirjattu rikoslakiin, mutta rikosoikeudellisia seuraamuksia on sisällytetty myös muuhun lainsäädäntöön. (Oikeusministeriö, n.d.b.) Rikosoikeus on luonteeltaan vakavaa, ja siksi sen alueella tapahtuva sääntelyn on perustuttava tarkkaan harkittuihin oikeutuksiin. Kaikilla toimenpiteillä on oltava harkittu tarkoitus ja oikeushyvän, suojeluintressin, käsite auttaa määrittelemään rikokseen liittyviä oikeuksia ja velvollisuuksia. (Frände, 2012, s.16–17.)

Rikosoikeuden *ultima ratio* -periaatteella tarkoitetaan rikosoikeudellisten toimien viimesijaisuutta. Kriminalisoinnissa tulisi aina ensin arvioida ovatko seuraukset ja vapauden rajoittaminen oikeasuhteisia siihen päämäärään, joka niillä oletetaan olevan. Rangaistusuhkaa ei tule liittää säädöksissä seuraukseksi automaationa arvioimatta tällä tavoin sen järkevyyttä. Vankeusrangaistusta voidaan esimerkiksi käyttää uhkana ainoastaan keskeisiin oikeushyviin kohdistuvaan ja vaaralliseksi katsottavaan käytökseen. (Frände, 2012, s. 22.) Hallituksen esityksessä eduskunnalle laeiksi rikoslain 48 a luvun (luonnonvararikoksista), pakkokeinolain ja eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta todettiin, että rikoslain kokonaisuudistuksessa on korostettu, että kriminalisointia tulee käyttää ainoastaan luonteeltaan tärkeiden intressien suojaamiseen ja tällöinkin hyötyjen tulee ylittää haittavaikutukset. *Ultima ratio* – periaatteen mukaisesti rikoslaki on viimesijainen keino muiden yhteiskunnallisten keinojen käyttämisen jälkeen. (HE 222/2010, s.10.)

Rikosoikeuden keskiössä ovat rikokset ja rangaistukset. Rikos on oikeudeton ja tuomittava teko ja rangaistus seuraamus, joka tulee langettaa rikokseen syyllistyneelle. Oikeudenalana rikosoikeudessa on kyse oikeutetusta vallankäytöstä sekä yksilön itsemääräämisoikeuden tai vapauden rajoittamisesta. (Korkka-Knuts, ym., 2020, s. 1.) Rikosoikeuden lainsäädäntö kuuluu julkisoikeuteen, ja jakautuu tieteellisessä mielessä vastuuopin lisäksi seuraamusoppiin ja rikoslain 6 lukuun sisällytettyyn rangaistuksen täytäntöönpano-oppiin. Näitä osioita on kuitenkin tarkasteltava aina kokonaisuutena. (Tapani & Tolvanen, 2016, s. 3–4.)

Rikosprosessi tarkoittaa menettelyä, jossa epäillylle tekijälle vaaditaan rikosoikeudellisen vastuun kantamista ja rangaistusta. Tuomioistuinkäsittelyä edeltävä poliisin suorittama esitutkinta sekä syyttäjän syyteharkinta sekä oikeudenkäynti ja seuraamusten täytäntöönpano ovat osa prosessia. (Virolainen & Vuorenpää, 2021, s. 65; Helminen ym., 2014, s.10–11, 17.)

5.1.1 Rikoksen selvittäminen ja oikeuttamisperusteet

Tieto rikoksen tapahtumisesta tai sellaisen epäilemisestä aiheuttaa rikosasioita käsitteleville viranomaisille veloitteen esitutkinnan suorittamiseen. Esitutkintaviranomaisia ovat poliisin rinnalla tulli sekä rajavartiolaitos. (Oikeusministeriö, n.d.a.) Käsitetasolla esitutkintaa ei ole määritelty säädöksissä. Esitutkinnalla tarkoitetaan kuitenkin riittävien selvitysten hankkimista ja koostamista, jotta rikosprosessin seuraavat toimet; syyteharkinta sekä mahdollisen oikeudenkäynnin valmistelut, voidaan toteuttaa. (Helminen ym., 2014, s. 18–19.) Voidaan perustellusti ajatella, että huolella tehty esitutkinta muodostaa kivijalan koko rikosprosessin myöhempien vaiheiden oikeudenmukaiselle toteutumiselle.

Tässä työssä esitutkintaprosessin vaiheita ja perusteita on käsitelty tarkemmin kappaleessa 6.2 ja prosessia turvaavia pakkokeinoja kappaleessa 6.3.

Tekoa ja siitä kertyvää selvitystä verrataan rikoslain mukaiseen tunnusmerkistöön. On tarkasteltava tunnusmerkistön mahdollisesti poissulkevat perusteet, ja sen jälkeen se, voisiko tekoa kuitenkin pitää sallittuna; ei oikeudenvastaisena. Oikeuttamisperusteisiin kuuluvat muun muassa hätävarjelu ja pakkotila. (Frände, 2012, s. 9–10; Boucht & Frände, 2019, s. 21.)

Hätävarjelua on puolustautumisteko, jolla torjutaan tapahtuvaa hyökkäystä tai sen välitöntä uhkaa oikeudellisesti suojellulle intressille. Tällaisena pidetään hengen ja terveyden lisäksi esimerkiksi kunniaa, koskemattomuutta tai kotirauhaa. Myös toiselle kuuluvia tai yhteisiä intressejä on mahdollista puolustaa hätävarjelullisin keinoin. Säädöksen sanamuodon mukaisena hyökkäyksenä pidetään ainoastaan ihmistoimintaa, jossa uhkaus on selkeä ja konkreettinen. Eläimen hyökkäykseltä puolustautuminen ei ole hätävarjelua, vaan tällöin kysymyksessä on pakkotila. (Frände, 2012, s. 141–142, 145–146.)

Pakkotilatekoon on oikeus ryhtyä, jos oikeudellisesti suojattua yksityistä tai yleistä etua uhkaa sellainen pakottava ja välitön vaara, joka on pakkotilassa toimien estettävissä. Pelastamistarkoituksessa suoritettavan toimen on oltava

kokonaisuutena arvioiden oikeasuhteista, kun huomioon otetaan puolustettava etu, pakkotilanteen aiheuttama vahinko, vaaran syy, haitan määrä ja laajuus sekä muut olosuhteet. (Frände, 2012, s. 162; Rikoslaki, 4 luku 5 § 1 mom.) Käsitteinä pakkotilanteen vaaraa, uhan todennäköisyyttä ja mahdollisuutta on paljon helpompaa arvioida jälkikäteen kuin itse tilanteessa. Puolustettavuusarvioinnissa on huomioitava pakkotilanteen tekijän todelliset kyvyt arvioida tapahtumaa; uhkaa ja vaaraa, mutta myös pelastustoimenpiteestä aiheutuvaa haittaa. Pakkotilanteen ei voida katsoa hyväksyttäväksi, mikäli uhrattava etu on huomattavasti pelastettavaa suurempi, mutta ei myöskään silloin, kun pelastettua arvoa ei voi nähdä oikeudellisesti suojattuna. (Frände, 2012, s. 160, 178.)

Tyypillinen pakkotilaksi katsottava tilanne on eläimen hyökkäykseltä puolustautuminen (Frände, ym., 2023, s. 1165). Hyväksytyksi on pakkotilaeđellytysten täytyessä katsottu myös koiran tai karjan puolustaminen suden hyökkäykseltä, mutta jokainen teko käsitellään esitutkinnassa ja arvioidaan syyteharkinnassa itsenäisenä tapauskohtaisena tapahtumana. (Alalantela, 2022).

Metsähallituksen ylläpitämältä Suurpedot.fi -sivulle liitettynä on Poliisihallituksen ohje ”Poliisin toiminta suurpeto- ja villisikatilanteissa”. Ohje toteaa, että pakkotila voi tulla kysymykseen tilanteessa, jossa ammutaan suurpeto, joka uhkaa esimerkiksi koiraa tai tuotantoeläintä. Tällöin syyttäjällä on mahdollisuus jättää syyttämättä, koska asiassa ei ole tapahtunut rikosta. Ohje korostaa yksittäisten tapausten selvittämisvelvollisuutta esitutkinnassa sekä sitä seuraavaa syyttäjän tapauskohtaista harkintaa. (Poliisi, 2020, s. 17–18.)

5.1.2 Syyteharkinta ja syytteen nostaminen

Syyteharkinta on rikosprosessimenettelyn vaihe, joka käynnistyy esitutkinnan päätyttyä. Syyteharkinnassa esitutkinta-aineiston perusteella arvioidaan syyttämisen edellytykset, sekä se, mistä rikoksista epäiltyä mahdollisesti syytetään. Syyte voidaan nostaa ainoastaan tilanteessa, jossa syyttäminen on lainmukaista ja näyttö riittävää. (Jokela, 2024, s. 320, 322.)

Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa (689/1997) säättää 1 luvun 2 § 1 momentissa syytteen nostamisen sekä ajamisen syyttäjälle kuuluviksi tehtäviksi. Saman lain ja luvun 6 §:ssä määrätään, että syyttäjän on nostettava syyte, mikäli epäilty rikos on säädetty laissa rangaistavaksi, syyteoikeus ei ole vanhentunut ja on olemassa epäillyn syyllisyyttä tukevaa näyttöä. Vastaavasti 6 a § määrää, että syytettä ei nosteta, mikäli 6 §:ssä säädetyt edellytykset eivät toteudu, asianomistaja ei ole vaatinut syyttämistä tai mikäli syyte voidaan jättää nostamatta 7 § tai 8 § nojaten. 7 § säättää, että syyttäjällä on mahdollisuus olla syyttämättä, mikäli rangaistus teosta olisi ankarimmillaan sakko, tai jos rikoksen haitallisuus tai epäillyn syyllisyys huomioiden kokonaisuus jää vähäiseksi. Syyttämättä saa jättää myös tekohetkellä alle 18 vuotta nuoremman epäillyn asiassa, jossa katsotaan teon osoittavan enemmänkin ymmärtämättömyyttä ja harkitsemattomuutta kuin tahallisuutta. 8 § säättää, että ellei yleinen tai yksityinen tärkeä etu velvoita, syyte voidaan jättää nostamatta tilanteessa, jossa oikeudenkäynti ja tuomio olisivat kohtuuttomia epäillyn henkilökohtaisten syiden takia, tai jos asiassa on saavutettu osapuolten välillä sovinto. Samoin syyttämättä voidaan jättää, mikäli rikos ei vaikuttaisi olennaisesti aikaisemman rangaistuksen tai rikosasioiden yhteisen rangaistuksen määrään, tai mikäli käsitteleminen tuomioistuinlaitoksessa aiheuttaisi kustannuksia, jotka olisivat kohtuuttomia asian laatuun ja seuraamukseen nähden.

Rikosten yksiköinnissä arvioidaan se, tulisiko samaa rangaistussäännöstä koskevissa rikoksissa arvioida tapahtuneen yksi vai useita erillisiä rikoksia. Tekojen ajallinen tai paikallinen yhdistävyys, mutta myös käsittelyn järkevyyden ja kohtuullisuus ohjaavat yksiköintiä. Selvästi erilliset ja eri asianosaisiin kohdistuvat teot käsitellään pääsääntöisesti omina, tuomittavina rikostekoinaan. (Boucht & Frände, 2019, s. 185.; Korkka-Knuts, ym., 2020, s. 414–415.) Tekijän tekojen motiivin pysyessä samana pitkäkestoisessakin rikollisessa toiminnassa, voidaan rikostunnusmerkistöä ja rangaistussäännöksiä tulkitsemalla päätyä käsittelemään ajallisesti ja paikallisesti yhdistyvää tapahtumakulkua yhtenä rikoksena. (Korkka-Knuts, ym., 2020, s. 415–416.)

Syyteharkinnassa kahden tai useamman saman henkilön tekemiksi epäiltyjen rikosten tultua selvitettyiksi tunnustamalla ja syyllisen edesauttavalla toiminnalla voi syyttäjä harkitessaan päättää, ettei kaikista asioista ole tarvetta nostaa syytettä. Poikkeus tähän on tilanne, jossa tärkeä yleinen tai yksityinen etu edellyttää syytteen nostamista. (Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa, 1 luku 8 § 2 mom.)

Rikoskonkurrenssi on rikosten yhtymistä, mikä tarkoittaa saman henkilön toimesta useiden eri rikollisten tekojen tapahtumista ennen rangaistukseen tuomitsemista. Tällöin esitutkinnassa ja syyteharkinnassa pitää arvioida, katsotaanko tekijän tehneen yhden vai useita rikoksia. (Boucht & Frände, 2019, s. 181.) Useat, erilliset säännösrikkomukset tai saman säännöksen toistuvat, toisistaan irralliset rikolliset teot voidaan käsitellä tuomiossa yhdistettynä yhteiseen rangaistukseen. Epäiltävä konkurrenssi merkitsee tulkinnanvaraista tilannetta epäillyn tekojen määrästä. Sama teko voi alkaa esimerkiksi virkamiehen väkivaltaisena vastustamisena, mutta johtaa suoritettuna väkivallanteon johdosta myös pahoinpitelyksi. Kysymyksessä voi olla myös liigamainen rikollisuus, jossa epäilty toteuttaa ketjuna useita saman rikostyyppin tekoja. (Korkka-Knuts, ym., 2020, s. 405–406.)

Konkurrenssia metsästysrikoksella voi olla muun muassa vaaran aiheuttamisen, vahingonteon ja luvattoman pyynnin kanssa. (Frände, ym., 2023, s.1161) Konkurrenssia on myöhemmin luvussa 6.1 kuvattavalla tavalla myös metsästysrikosten eläinsuojelurikosten välillä.

Juttujen yhdistäminen, kumulaatio, on erillisten syytteiden käsittelyä samassa oikeudenkäynnissä. Tämä on ehdottomasti taloudellisesti järkevää, mutta laajoissa ja useita asianosaisia sisältävissä asioissa aineiston hallittavuudesta saattaa tulla haastavaa. Objektiiivisella perusteella yhdistetyt asiat ovat tapauksia, joita yhdistävät samat asianosaiset, subjektiivinen kumulaatio on puolestaan asia, jossa jommallakummalla tai molemmilla puolilla tapausta on useita asianosaisia. Erillisten juttujen yhdistäminen on mahdollista prosessuaalisten edellytysten täytyessä; syytteiden tulee yleensä olla samassa tuomioistuimessa nostettuja, ja niiden ratkaisemiseen on toimivaltaa kyseisellä

tuomioistuimella. Yhdistettävät asiat on voitava myös käsitellä samanlaisessa oikeudenkäyntimenettelyssä, ja laissa määritellään poikkeuksia, jotka rajavat yhdessä käsiteltäviä asioita. (Jokela, 2024, s. 377–378.)

Yhdistettyinä kokonaisuutena käsiteltäviä asioita koskien on hyvä huomata, että metsästyskiellon määrääminen on luvussa 4.3 esitellysti mahdollista myös silloin, kun henkilö jätetään tuomitsematta rangaistukseen rikoslain 6 luvun 12 § 5 kohdan mukaisesti, koska rikos ei olennaisesti vaikuttaisi yhteisen kokonaisrangaistuksen määrään.

5.2 Oikeusperiaatteet ja oikeusturva rikosoikeudessa

Oikeusjärjestys muodostuu oikeussäännöistä ja niitä täydentävistä oikeusperiaatteista. Kun oikeussäännöt ohjaavat lainsoveltajaa ehdottomasti, tilannekohtaista harkintaa ja laintulkinnan ohjausta voidaan puolestaan toteuttaa arvoperustaisten oikeusperiaatteiden avulla. Yleisesti oikeusperiaattein voidaan käsitellä sellaisia aiheita ja alueita, joille ei ole luotu oikeudellista normistoa, oikeussääntöjä. Oikeusperiaatteiden myötä laintulkintaan saadaan yhteiskunnallisen hyväksynnän tai tarkoituksenmukaisuuden painotuksia tai instituutionaalista tukea. Periaatteiden kollisiotilanteessa vaaditaan punnitsemista ja vertailevaa rinnakkain asettamista, joka on aina erityisen tapauskohtaista. (Siltala, n.d.) Ajatellaan jopa, etteivät periaatteet voisi olla kollisiossa, vaan ainoastaan keskenään jännitteitä omaavassa suhteessa, jossa arvoille ja punnitsemiselle on sijaa ja herkkyyttä (Määttä, 2018, s. 14–15).

Rangaistusjärjestelmä nojaa yhdenvertaisuus- sekä suhteellisuusperiaatteisiin, jotka ovat molemmat oikeudenmukaisuusperiaatteen alaperiaatteita. Yhdenvertaisuusperiaate ilmenee perustuslain 6 §:ssä, jossa määrätään kohtelemaan ihmisiä henkilöön liittyvistä syistä huolimatta yhdenvertaisesti lain edessä. Rikoslain 6 luvun 3 § 1 momentti säättää rangaistuksesta harkittaessa huomioitavaksi rangaistuskäytännön yhtenäisyyden sekä kaikki perusteet, joilla on vaikutusta rangaistuksen määrään ja muotoon. Yhdenvertaisuusperiaate vaatii olennaisesti samankaltaisten asioiden ratkaisemista samoin ja

tasapuolisesti tekijästä riippumatta. Yhdenvertaisuuden toteuttaminen vaatii kokemusta ratkaisutoiminnasta ja kykyä tunnistaa, mitkä ovat tekojen olennaisimpia rikosoikeudellisia piirteitä (Tapani & Tolvanen, 2016, s. 11, 19–20.)

Oikeusturvaan rikosoikeudessa liittyy jokaisen oikeus saada oma asiansa käsittelyyn viivytystä ja asianmukaisesti tuomioistuimessa. Samaan yksilön oikeusturvaan sisältyy hyvän hallinnon periaattein tapahtuva käsittely, päätöksen perustelu sekä oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin toteutuminen. (Suomen perustuslaki 731/1999, 21 §.) Oikeudenmukainen oikeudenkäynti merkitsee käsittelijöiden puolueettomuutta, osapuolten kuulemista sekä käsittelyn julkisuutta. Vaikka sanamuoto laissa on oikeudenmukaisuus oikeudenkäynnissä, edeltää ja edellyttää oikeudenmukainen lopputulos oikeusturvan toteutumista kokonaisprosessissa. (Helminen ym., 2014, s. 11.)

Oikeusturvasta huolehtiminen ja rikosvastuun toteuttaminen voivat osin vaikuttaa ristiriitaisilta tehtäviltä rikosprosessin aikana. Uhrin näkökulmasta rikosvastuun toteuttaminen on asianosaisen oikeusturvaa, mutta toisaalta oikeusturvaa on myös syytetyn kannalta oikeudenmukainen rikosvastuun toteuttaminen. Rikosprosessin tuomioistuinvaiheessa molemmat tehtävät nauttivat samaa painoarvoa, mutta asian ratkaisussa ensisijaista on asianosaisen oikeusturvan toteutuminen. (Jokela, 2016, s. 27–28.)

Kansainvälisissä ihmisoikeussopimuksissa määritellään rikoksesta epäillylle tai syytetylle kuuluviksi oikeuksiksi syyttömyysolettama, tulkkausapu, tieto syytteiden sisällöstä ja perusteista, oikeus puolustautua riittävästi valmistautuen, oikeus kuulustella tai kuulusteluttaa todistajina toimivia, oikeus olla todistamatta itseään vastaan sekä *ne bis in idem* -sääntö, jolloin henkilöä ei voida tuomita kahdesti samasta asiasta. Syyttömyysolettamalla tarkoitetaan syytetyn oikeutta tulla pidetyksi syyttömänä, kunnes syyllisyys on toteennäytetty. (Euroopan ihmisoikeussopimus 63/1999, 6 art. 2–3 k.; Kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus 8/1976, 14 art. 2–3.; Jokela, 2016, s. 39–40.)

Syyttömyysolettama on Suomen kansallisessa lainsäädännössä sisällytetty sanana esitutkintalain (805/2011) 4 luvun 2 §:än, mutta käsitteenä se sisältyy esimerkiksi perustuslain (731/1999) 21 §:än, jossa säädetään oikeusturvasta. (Tolvanen & Kukkonen, 2011, s. 122).

Oikeusturvaa edistävää on, että esitutkintaa ja pakkokeinoja koskeviin normeihin on kirjattu täsmällisesti asianosaisten oikeudet ja velvollisuudet sekä edellytykset, milloin mikäkin toimenpide on mahdollinen. Lisäksi perusoikeuksiin eniten kajoavat pakkokeinot on säädetty tuomioistuimen päätettäväksi. Oikeuksista ja velvollisuuksista on myös prosessin edetessä viestittävä osallisille. (Tolvanen & Kukkonen, 2011, s. 383–384.)

5.3 Rikosoikeudelliset seuraamukset ja rangaistusjärjestelmän vaikutukset

Rankaisemisen oikeutus ja sovitusero-vaikutukset eivät ole ehdottomia ja selviä. Rangaistusjärjestelmä toimii tavallaan, mutta on syytä pohtia vastaavtko vaikutukset niiden säätämisen päämääriä. Laajempi yleisö näkee rangaistuksen määräämisen oikeudenmukaisena: puhutaan teon sovittamisesta, oikeuden toteutumisesta tai rangaistuksen ansaitsemisesta. (Tapani & Tolvanen, 2016, s. 12–13.) Rankaisemista voidaan kyseenalaistaa eettisistä syistä ennen muuta siksi, koska seuraamus aiheuttaa haittaa tuomitulle, ja oikeaa ja väärää punnitessa toisen vahingoittamista ei voi pitää hyväksyttävänä. Siksi rangaistusteorioissa on pohdittu syvemmin seuraamusten oikeutusta ja perusteluja; nämä peruskatsomukset ovat jaettavissa retribuutioteoriaksi ja preventaatioteoriaksi. (Matikkala, 2021, s. 5.)

Retributiivisessa sovitusteoriassa oikeus rankaisemiseen syntyy tästä yhteisiä sääntöjä vastaan olevasta toiminnasta, ja rangaistus tarvitaan sovituksellisenä eleenä. ”Ansionsa mukaan saaminen” tuntuu kohtuulliselta ja oikeudenmukaiselta, joskaan tehtyä ei sillä saa tekemättömäksi. (Tapani & Tolvanen, 2016, s. 12–13.) Teorian ehdottomuus ei näe rankaisemista ainoastaan oikeutena, vaan jopa velvoittaa oikeuden toteuttamiseen (Matikkala, 2021, s. 5).

Toisen ajattelutavan, tulevaisuuteen tähyävän preventaatioteorian, mukaan rangaistuksia tarvitaan sovittamisen rinnalla tai sijaan rikollisen toiminnan ennaltaehkäisyyn. Seuraamusten olemassaololla tavoitellaan yleisestävää pelotevaikutusta, jolla rikolliset teot jätetään seurausten välttämiseksi tekemättä. Uhka teosta koituvasta rangaistuksesta asettaa tekijän harkitsemaan teon hyötyjä ja kiinnijäämisen todennäköisyyttä sekä seurausten vahingollisuutta itselleen, ja tätä kutsutaan negatiiviseksi yleispreventaatioksi. Samasta yleisestävästä vaikutuksesta on kyse toisaalta positiivisessa yleispreventiivissäkin – kun lainvastaisesta teosta seuraa rangaistus, kansalaisten usko oikeuteen ja lainkuuliaisuuteen vahvistuu. Molemmat yleisestävät rangaistusmuodot toimivat ainoastaan silloin, kun rikosprosessimenettelyt ja rangaistusjärjestelmän toimenpiteet todella toteutuvat. Yksittäisessä rangaistuksessa on kuitenkin lähes mahdoton nähdä, saati mitata sen mahdollista yleisestävyyden määrää. (Frände, 2012, s. 23–25.)

Erityispreventaatio eli erityisestävyys on suoraan tuomittuun kohdistuvaa. Päämääränä on yksinkertaisesti estää rangaistuksella rikoksen uusiminen tai rikollisen toiminnan jatkaminen. Yksilökohtainen rangaistuksen vaikuttavuuden arviointi on vaikeaa, jolloin haastavaa on myös mitoittaa rangaistus tapauskohtaisesti riittäväksi. Esimerkkinä erityisestävyydestä on ehdollinen vankeus, jolla on vahvasti rikollisesta toiminnasta pois ohjaava ote suhteessa tuomittuun. (Matikkala, 2021, s. 8–9, 111.)

6 METSÄSTYSRIKOKSET JA TILASTOT

Opinnäytetyössä selvitetään Syyttäjälaitoksessa vuosina 2014–2023 käsitellyt metsästysrikokset ja ne tullaan lopputuloksineen kuvaamaan tämän luvun alaluvussa 6.3 ja esittelemään liitteessä 1. Samalla tehdään määrättyjen metsästyskieltojen lukumäärän tarkastelu aikaväliltä 2014–2023. Metsästyskieltojen määrää tullaan käsittelemään alaluvussa 6.4 sekä esittämään liit-

teessä 2. Tässä tutkimuksessa tarkastelu on kohdistettu ainoastaan metsästysrikoksiin ja törkeisiin metsästysrikoksiin, sillä metsästyskieltoa voidaan määrätä ainoastaan mainituista rikosmuodoista, metsästysrikkomuksista rangaistuksen ollessa ainoastaan sakkoa.

6.1 Metsästämiseen liittyvät rikokset ja syyteoikeus

Oikeudeton pyynti murentaa metsästämissä riistanhoidollisia tavoitteita ja aiheuttaa lailliselle metsästämiselle muutoinkin merkittävää ja monitahoista mainehaittaa. Suojeltuihin lajeihin kohdistuessaan metsästysrikokset aiheuttavat eläinlajistolle ja populaatioille vakavaa vaarantumista. Lisäksi kiellettyjen pyyntivälineiden ja -menetelmien käytöllä voidaan aiheuttaa eläimille tarpeetonta kärsimystä. Metsästysrikossäännökset uudistettiin osana rikoslain kokonaisuudistusta vuonna 2002. (Oikeusministeriö, 2010, s. 13.) Metsästysrikoksen perusmuotoiset ja törkeät tekemuodot säädetään rangaistavaksi rikoslain 48 a luvun luonnonvararikoksista 1 §:ssä sekä 1 a §:ssä ja rikkomustasoiset teot puolestaan metsästyslain 74 §:ssä.

Metsästysrikoksissa on kolme oikeudettomaan toimintaan liittyvää tekotapatunnusmerkkiä. Ensimmäinen tekotapatunnusmerkki liittyy pyyntivälineen ja pyyntimenetelmän laillisuuteen, toinen rauhoitusten, metsästyskieltojen ja metsästysrajoitusten säännöksiin tai pyynti- tai poikkeuslupien puuttumiseen. Kolmas tekotapatunnusmerkki on metsästyksen turvallisuuteen liittyvä. (Frände, ym., 2023, s. 1158–1160.)

Lievin oikeudettoman pyynnin muoto on nimeltään luvaton pyynti. Luvatta toisen metsästysalueella metsästäminen tai lakiin, lupaan, sopimukseen tai päätökseen nojautuvan oikeuden ylittäminen edellyttää rikoslain mukaan sakkorangaistusta. Rauhoittamattomankin eläimen pyynti luvatta toisen metsästysoikeusalueella on luvatonta pyyntiä. (Rikoslaki, 28 luku 10 §.)

Metsästysrikoksen perusmuotoinen teonkuvaus täyttyy tilanteessa, jossa henkilö tahallaan tai huolimattomuudesta käyttää metsästyksessä kiellettyä

pyyntivälinettä, -menetelmää tai poikkeaa pyynnissään moottorikäyttöisen kulkuvälineen käytön rajoituksesta. Myös metsästäminen metsästyslain mukaisista rauhoitusrajoituksista tai mahdollisista säännöstelevistä rajoituksista piittaamatta tai ilman asianmukaista pyyntilupaa tai poikkeuslupaa on metsästysrikos. Yleisen turvallisuuden suojaamiseksi annettujen sääntöjen tai kieltojen rikkominen sekä metsästäessä vaaran aiheuttaminen toiselle tai toisen omaisuudelle täyttävät metsästysrikoksen teonkuvan. Metsästysrikoksesta on säädetty tuomittavaksi sakkoa tai vankeutta enintään kaksi vuotta. (Rikoslaki, 48 a luku 1 §.)

Metsästysrikoksen törkeä tekomuoto on kyseessä silloin, jos metsästysrikos on kokonaisuutena arvostellen törkeä, ja se tehdään erityisen raa'alla ja julmalla tavalla, se on erityisen suunnitelmallinen tai teolla tavoitellaan huomattavaa taloudellista hyötyä. Jos metsästysrikoksessa vahingoittamisen tai tappamisen kohteena on ahma, ilves, karhu, metsäpeura, saukko tai susi, tai suuri määrä riistaeläimiä, kyse on jälleen törkeän teonkuvauksen mukaisesta metsästysrikoksesta. Törkeästä metsästysrikoksesta tulee tekijä tuomita vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi. (Rikoslaki, 48 a luku 1 a §.)

Rikosnimikkeitä tarkastellessa on huomattava, että metsästysrikoksen törkeän tekemuodon kanssa osin päällekkäinen on eläinsuojelurikoksen törkeä tekomuoto, joka on säädetty rangaistavaksi rikoslain 17 luvun 14 a §:ssä. Saman lain 14 § säätää perusmuotoisesta eläinsuojelurikoksesta, joka sekin osin noudattelee perusmuotoisen metsästysrikoksen tunnusmerkistöä. Näissä tilanteissa on kyse luvussa 5.1.2 kuvatusta konkurrenssista.

Laittomasta saaliin kätkemisestä tai törkeästä laittomasta saaliin kätkemisestä on tuomittava henkilöt, jotka kätkevät, hankkivat, kuljettavat, välittävät tai kauppaavat metsästysrikoksella hankittua saalista. Laittomasta saaliin kätkemisestä ei kuitenkaan tuomita, jos on osallisena laittoman saaliin hankkimista koskevassa rikoksessa. Perusmuotoisen saaliin kätkemisen rangaistus on sakkoa tai enintään vuosi vankeutta. (Rikoslaki, 48 a luku 4 §.) Laittoman saaliin kätkemisen törkeä tekomuoto kohdistuu törkeän metsästysrikoksen

lailla ahmaan, ilvekseen, karhuun, metsäpeuraan, saukkoon tai suteen tai suureen määrään riistaeläimiä, tai rikos on erityisen suunnitelmallinen tai teolla tavoitellaan huomattavaa taloudellista hyötyä, ja tekoa on pidettävä kokonaisuutena arvostellen törkeänä. Törkeän tekemuodon rangaistus on sakosta kolmeen vuotta vankeutta. (Rikoslaki, 48 a luku 4 a §.)

Luonnonsuojelurikos on teko, jossa tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta aiheutetaan vahinkoa luonnonsuojelulain nojalla rauhoitetulle eläimelle. Luonnonsuojelurikoksesta on tuomittava sakkoa tai vankeutta enintään kaksi vuotta. (Rikoslaki, 48 luku, 5 §.) Törkeä luonnonsuojelurikos on tekemuoto, jossa erityisen harvinaiselle tai uhanalaiselle lajille aiheutetaan vaaraa tai vahinkoa, tavoitellaan huomattavaa taloudellista etua tai teko tehdään erityistä suunnitelmallisuutta noudattaen, ja rikos on kokonaisuutena arvostellen törkeä. Luonnonsuojelurikoksen törkeästä tekemuodosta säädetään määrätäväksi vankeutta vähintään neljä kuukautta ja enintään neljä vuotta. (Rikoslaki, 48 luku 5 a §.)

Syyksi lukemisen osalta keskeistä metsästysrikoksissa on tahallinen tai törkeä huolimattomuus. Huomioitava on, että metsästysrikoksen yritystä ei ole säädetty rangaistavaksi (Lappi-Seppälä, ym., 2022, s. 1641.), mutta tuloksellisuutta metsästysrikolliselta pyynniltä ei edellytetä. Metsästyksiksi lasketaan kaikki se toiminta, joka johtaa metsästyslain metsästyksen määritelmän mukaisella tavalla eläimen tappamiseen, pyydystämiseen tai haltuun ottamiseen. Metsästysrikosten kohdalla metsästys on kuvauksenmukaista toimintaa, vaikka se ei sisältäisi metsästysharrastuksellista ja -kulttuurillista pyyntitavoitetta. (Frände, ym., 2023, s. 1158, 1161.) Kappaleessa 4.1 on kuvattu metsästyksen määritelmä, sekä lajit, joita metsästyslain soveltaminen koskee.

Vaikka metsästyslain 5 § toiseen momenttiin on sisällytetty rauhoittamattomat nisäkäs- ja lintulajit ja niihin tulee soveltaa metsästyslakia saman lain 1 § mukaisesti, ei rauhoittamattomiin eläimiin kohdistuva oikeudeton pyynti voida rangaistuksi metsästysrikoksena. Tämä johtuu siitä, että metsästyksen määritelmä metsästyslain 2 §:ssä säättää pyynnin, tappamisen tai saaliin hal-

tuun ottamisen kohteeksi riistaeläimen. (Frände, ym., 2023, s. 1160.) Riistaeläimet on lueteltu yksiselitteisesti metsästyslain 5 § 1 momentissa.

Syyteoikeuden vanhenemisesta säädetään rikoslain kahdeksannessa luvussa ja sen 2 § 1 momentin mukaisesti vanhenemisaika alkaa kulua rikostenkohetkestä tai laiminlyödyn velvoitteen tai seurauksen viimeisestä suorittamisen hetkestä. Jälkimmäistä olisi metsästyksen piirissä esimerkiksi metsästysasetuksen (666/1993) 5 a §:n mukainen eräiden riistalajien metsästyksessä edellytettävän lakisääteisen saalisilmoituksen tekemisen laiminlyönti. Syytteen nostamisen määräaika on sidottu rangaistuksen ankaruuteen seuraavalla tavalla:

- syyteoikeus vanhenee kahdessa vuodessa, mikäli ankarin rangaistus on enintään vuosi vankeutta, sakkoa tai rikesakko
- syyteoikeus vanhenee viidessä vuodessa, mikäli ankarin rangaistus on yli kaksi vuotta, mutta enintään kahdeksan vuotta vankeutta
- syyteoikeus vanhenee kymmenessä vuodessa, mikäli ankarin rangaistus on yli kaksi vuotta, mutta enintään kahdeksan vuotta vankeutta.
- Luonnonsuojelurikoksen vanhenemisaika on kymmenen vuotta.

(Rikoslaki, 8 luku 1 § 2 mom. 2–4 k., 1 § 4 mom.)

Syyttäjällä ei ole syyteoikeutta sellaisessa metsästysrikoksessa tai laittoman saaliin kätkemisen asiassa, jolla on loukattu yksityisen oikeutta, ellei tämä vaadi rikosta syytettäväksi. (Rikoslaki, 48 a luku 5 § 1 mom.) Tämä tarkoittaa useimmiten oikeudetonta metsästystä alueella, jolla ei ole metsästämiseen lupaa. Tällöin metsästysoikeuden loukkauksesta syyte on mahdollista nostaa ainoastaan maanomistajan tai metsästysoikeuden haltijan niin vaatiessa.

6.2 Metsästyksen valvonta

Metsästyslain 88 §:ssä säädetään metsästyssäädösten noudattamista koskeva valvontatehtävä poliisin, rajavartiolaitoksen, tulliviranomaisten sekä riistahallinnon metsästyksenvalvojien tehtäväksi. Maanomistajalla ja metsästysoikeudenhaltijalla on oikeus valvoa metsästyksen lainmukaisuutta alueellaan,

valtion omistamalla maalla valvonta hoidetaan virkamiestehtävänä. Valvonta-tehtävä on velvollisuus, jonka laiminlyönnistä aluehallintovirasto voi määrätä hoitamaan tehtävän sakon uhalla tai laiminlyöjän lukuun teettämiskustannuk-sia vastaan.

Poliisi tiedotti syksyllä 2023 hirvieläinten metsästyksen alkukauteen ajoittu-vasta perinteisestä, voimallisemmasta valvonnastaan, jota se kertoi tehneen-sä yhteistyössä Rajavartiolaitoksen, riistanhoitoyhdistysten sekä Metsähalli-tuksen erävalvojien kanssa. Valvonnassa oli kohdattu yli 2000 metsästäjää, joista 53 sai huomautuksen, seitsemän sakkovaatimuksen ja kuusi johti rikos-ilmoitukseen. Ilmenneiden epäkohtien määrää tiedotteessa pidettiin pienenä, joskin valvontatehtävä koettiin tarpeelliseksi. Poliisi luonnehti yhteistyössä toteutettua valvontaa merkitykselliseksi sekä metsästäjien kohtaamisia myön-teisessä hengessä tapahtuneiksi. (Poliisi, 2023.)

6.2.1 Riistahallinnon metsästyksenvalvojat

Riistahallinnon metsästyksenvalvojat toimivat riistanhoitoyhdistyksissä. Riis-tahallintolain 14 § säätelee riistanhoitoyhdistyksen julkisista hallintotehtävistä, joihin lukeutuu 1 momentin 3 kohdan mukaisesti valvontaviranomaisten avus-taminen metsästyksen valvonnassa. Riistahallintolain 20 § luettelee riistanhoitoyhdistyksen toimihenkilöt, kuten metsästyksenvalvojat, ja heidän nimit-tämisensä edellytykset. Nimitettävän henkilön on oltava täysi-ikäinen ja täysi-valtainen, sekä rehelliseksi, luotettavaksi ja ominaisuuksiltaan tehtävään so-veltuvaksi. Nimitämisen, kouluttamisen ja ohjaamisen tekee Suomen riista-keskus riistahallintolain 2 § 1 momentin 3 kohdan mukaisesti. Saman lain 21 § säätelee metsästyksenvalvojalle suoritettavaksi ennen nimitämistään Suomen riistakeskuksen järjestämän, tehtävän vaatiman koulutuksen tai uu-sintanimityksen kyseessä ollessa kertauskoulutuksen. Nimitys tehdään riista-hallintolain 22 § mukaisesti enintään viideksi vuodeksi, ja saman lain 24 § mukaan valvojiin sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuun säännöstöä teh-täviä hoitaessaan.

Riistanhoitoyhdistyksen metsästyksenalvoja seuraa metsästyksen ja riistanhoidon säästöstenmukaisuutta, ja hänellä on velvollisuus ilmoittaa havainnoistaan valvonnasta vastaaville viranomaisille, Suomen riistakeskukselle, metsästysoikeuden haltijoille ja omistajille, mutta myös avustaa valvonnassa poliisia tai muita valvontaviranomaisia. Metsästyksenalvojalla on pyydetessä velvollisuus esittää todistus valvojana toimimisestaan, ja hänelle puolestaan lukeutuu oikeus metsästäjän henkilöllisyyden, metsästysoikeuden, riistanhoitomaksun suorittamisen sekä voimassa olevan ampumakoetiedon tarkastamiseen. Valvojalla on oikeus myös pyyntivälineiden ja menetelmien tarkastamiseen. (Riistahallintolaki, 23 §.)

Kun metsästyslain 88 § mukaista valvontaa suorittava henkilö löytää luvattomasti tai kielletyllä tavalla pyyntiin asetetun välineen, hän saa tehdä sen pyyntikelvottomaksi tai ottaa haltuunsa, mutta silloin välineestä on ilmoitettava poliisille, ja se on myös toimitettava poliisin haltuun. (Metsästyslaki, 81 §.) Poliisin haltuun päätyneen laitteen palauttaminen omistajalleen on mahdollista silloin, kun omistaja tiedetään, ja korjaustoimin on mahdollista saattaa pyyntiväline lain vaatimusten mukaiseksi. Myös osiltaan käyttöarvoa omaava laite voidaan palauttaa omistajalleen, muussa tapauksessa laite hävitetään. Valvonnassa uudelleen käytöstä laittomana tavattua laitetta ei enää palauteta, vaan se hävitetään. (Metsästysasetus, 42 §.)

Metsästyksenalvojen tekemillä havainnoilla on merkitystä valvontaviranomaisille ja ammattimaista rikollisuutta torjuttaessa. Paikallistason tiedon kerääminen sekä poliisille välittäminen onkin valvojan tärkein tehtävä. Valvontayhteistyössä keskeistä on molemminpuolinen luottamus sekä tiedonkulku. (Suomen riistakeskus, 2020.)

6.2.2 Valvonta valtion maalla

Metsähallituksen hallinnassa olevien valtion maiden metsästyksenalvontaa koskien on säädetty laki Metsähallituksen erävalvonnasta. Lailla pyritään edistämään lainmukaisuutta alueiden käytössä sekä erävalvonnallisin keinoin

ehkäistä ja selvittää erävalvontaan kuuluvassa laajuudessa rikoksia. (Laki Metsähallituksen erävalvonnasta 1157/2005, 2 §.) Erävalvontatehtävää hoidetaan Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien yksikön virkasuhteisten erätarkastajien voimin. Erätarkastajalta vaaditaan poliisin perustutkintoa, erävalvontaan perehtyneisyyttä sekä nuhteettomuutta. (Laki Metsähallituksen erävalvonnasta 1157/1997, 3 § 1–2 mom.)

Valvontaa suoritetaan noudattaen asiallisuutta, puolueettomuutta ja sovinnollisuutta. Lainmukaisuutta edistetään ensi sijassa neuvonnallisin ja kehotuksellisin keinoin. Erätarkastajien toimien tulee olla perusteltuja tilanteen kokonaisarvion kannalta, eikä niillä saa aiheuttaa välttämätöntä suurempaa haittaa. (Laki Metsähallituksen erävalvonnasta, 4 § 1–2 mom.)

Toimivaltuutta ja tehtäviä Metsähallituksen erätarkastajalla on olennaisesti riistahallinnon valvoja enemmän. Metsähallituksen erävalvonnasta annetun lain 6 § antaa tarkastustehtävässä valvojalle oikeuden kulkuneuvon tai henkilön pysäyttämiseen sekä henkilöllisyyden tarkastamiseen. Erävalvojan pysäytysmerkistä ajoneuvo on velvollisuus pysäyttää. Henkilöllisyyden selvittämisestä kieltäytyvä tai todennäköisesti väärän tiedon antanut henkilö on mahdollista ottaa kiinni. Kiinniottaminen on mahdollista myös tilanteessa, jossa sitä voi pitää oikeasuhteisena pakkokeinona valvonnan kohteena olevien säännösten vakavan rikkomisen estämiseksi. Vaadittujen selvitysten saamisen jälkeen ja rikkomusvaaran poistuttua kiinniotettu henkilö on vapautettava. Erävalvojan toimesta kiinniottoa on oikeus jatkaa enintään kuusi tuntia, jonka jälkeen henkilö on luovutettava poliisin haltuun.

Valvojan oikeuksiin kuuluu saman lain 7 §:ssä säädetysti oikeus henkilön tai ajoneuvon turvallisuustarkastukseen, sekä ottaa haltuun tarkastettavalta lain 9 § 1 momentin mukaisesti aseet, ampumatarvikkeet sekä muut vaaralliset tarvikkeet. Haltuun otettu omaisuus on palautettava pykälän toisen momentin mukaisesti tarkastamisen jälkeen, mikäli välineillä ei ole perustellusti syytä epäillä aiheutettavan vaaraa tai vahinkoa ihmisille tai luonnolle, tai ellei niiden hallussa pitäminen ole muutoin laitonta. Palauttamatta jätettävä omaisuus on toimitettava viivytyksettä poliisin haltuun. 9 § 4 momentissa säädetään valvo-

jälle oikeus luonnonsuojelurikkomusten tai -rikosten kohteen tai tekovälineen haltuunottoon. Tämä metsästysvälineiden sekä luvattomasti pyydystettyjen eläinten haltuunotto-oikeus on kirjattu samansisältöisenä myös Luonnonsuojelulain (9/2023) 133 § 1 momenttiin.

Poliisin tai rajavartiolaitoksen virka-avun viiptyessä erävalvojalla on mahdollisuus voimakeinojen käyttöön (Laki Metsähallituksen erävalvonnasta, 10 § 1–2 mom.) sekä oikeus erävalvontatehtävän niin vaatiessa kulkea jalan, suksilla ja kulkuneuvoin, sekä toimia toimivaltuuksin myös muuta kuin valtion kiinteistöjen alueella. Toisen alueella toimimiseen vaaditaan joko valvonnan kohteen pakeneminen tai alueelta siirtyminen, tai kohteen harjoittama oikeudeton toiminta, jolla on tai todennäköisesti olisi vaikutuksia Metsähallituksen alueelle. (Laki Metsähallituksen erävalvonnasta, 11 §.)

Siinä missä riistahallinnon metsästyksenvalvoja toimii lähinnä valvontaviranomaisen apuna, on Metsähallituksen erävalvojalle säädetty tehtävä toimittaa esitutkintalain mukainen suppea esitutkinta asiassa, josta ei ole säädetty sakkorangaistusta ankarampaa seuraamusta. Erillistä kuulustelua vaativat asiat sekä suppeaa laajemmat tutkinnat tulee erävalvojan esitutkinnan aloittamisen ja turvaamisen jälkeen siirtää poliisille. Näin myös tilanteessa, jossa valvontatilanteessa on tarvittu voimatoimiin turvautumista. (Laki Metsähallituksen erävalvonnasta, 13 §.)

Jos valvontatilanteessa ilmi tullut asia vaatii, voi erävalvoja antaa vähäisestä säännösten rikkomisesta huomautuksen (Laki Metsähallituksen erävalvonnasta, 15 §) tai teon niin vaatiessa määrätä rikesakon tai sakon, ja sen rinnalla menettämisseuraamuksen. Sakonmääräämisoikeudesta säädetään Metsähallituksen erävalvonnasta annetun lain 14 § sekä seuraamuksesta ja rangaistusvaatimuksesta säädetään sakon ja rikesakon määräämisestä annetussa laissa (754/2010).

Metsähallituksen erävalvojan on laadittava kirjallinen tapahtumailmoitus tilanteissa, joissa hän on käyttänyt kiinniotto-oikeutta, suorittanut turvallisuustarkastuksen, puhalluttanut juopumusepäilyyn, ottanut omaisuutta haltuun tai

joutunut käyttämään voimakeinoja. (Laki Metsähallituksen erävalvonnasta, 17 § 1 mom.) Metsähallituksen erävalvonnan asian- ja lainmukaisuutta valvoo maa- ja metsätalousministeriö. Valvonnan toimivaltuuksien valvonta kuuluu puolestaan aluehallintoviraston tehtäviin. Metsähallitus laatii ja toimittaa valvontaa varten kalenterivuositain erävalvonnan toimintakertomuksen valvontaviranomaisille, joilla on oikeus sen lisäksi saada jäljennös valvontatapahtuman tapahtumailmoituksesta. (Laki Metsähallituksen erävalvonnasta, 19 §.)

Hallituksen esityksessä eduskunnalle laeiksi Metsähallituksen erävalvonnasta annetun lain, metsästyslain 89 §:n ja kalastuslain 99 § ja 108 §:n muuttamisesta (34/2024) ehdotettiin lisättäväksi Metsähallituksen erätarkastajille toimivaltuuksia esitutinnan turvaamisesta sekä säännös käskyvallasta. Samalla erätarkastajaan kohdistettu niskottelu määrättäisiin rangaistavaksi. Metsästyslain pykälälisäyksellä annettaisiin valvontaviranomaisille nykytilaa laajemmat mahdollisuudet tarkastaa saaliin ja pyyntivälineiden lainmukaisuutta. Esityksen muutokset perustuvat erävalvonnan toimintaympäristön muuttumiseen. Samaan aikaan muiden viranomaisten voimavaroja on suunnattu harvaan asutetulta alueelta taajamiin, ja tämä vahvistaa erätarkastajien tarvetta ja roolia luonnossa liikkuvana valvontaviranomaisena. (HE 34/2024, s. 3) Lakiehdotus hyväksyttiin 5.12.2024 ja erävalvojien laajempi toimivaltuus astui voimaan 1.1.2025 (Laki Metsähallituksen erävalvonnasta annetun lain muuttamisesta, 712/2024).

Metsästysrikosten ja niiden tutkinnan turvaamisen kannalta olennaista on erätarkastajille säädetty oikeus esineen haltuunottoon pakkokeinolain mukaista takavarikointia tai laite-etsintää varten sekä oikeus estää pääsy sellaisille paikoille, joilla esitutinnan turvaamiseksi tarvitaan esineiden paikallaan pitämistä tai muuta vastaavaa toimenpidettä. Erätarkastajalta on puuttunut mahdollisuus puhelinten, koiratutkapantojen, gps-laitteiden tai riistakameroiden haltuunottoon henkilön kiinnioton yhteydessä. Tietoja on tilanteissa voitu hävittää laitteilta ennen poliisiviranomaisten paikalle saapumista. Toimivaltuuksilla pyritään myös lisäämään luonnonvararikoksista kiinni jäämisen riskin lisäksi ennaltaehkäisevää pelotevaikutusta. Aiemmin saaliin tarkastami-

seen kantamuksissa, kuten repussa, ei ole ollut oikeutta, vaikka asiassa epäiltäisi välineiden tai saaliin olevan säännösten vastaista. Tarkastusoikeuden laajentamisen suhdetta perusoikeuksiin on punnittu esityksessä huolella. (HE 34/2014, s. 7–8, 15.) Tarkastamiseen oikeus on lakimuutoksessa muotoiltu käytettäväksi syytä epäillä -kynnyksen ylittäviin tilanteisiin (Laki metsästyslain 89 § muuttamisesta 713/2024, 89 §).

Metsähallitus jakaa kalenterivuositteiset erävalvontaraportit avoimesti verkkosivuillaan. Vuoden 2023 aikana erävalvojat tarkastivat 6839 henkilöä, joka oli 1000 henkilöä edellistä vuotta vähemmän Metsähallituksen säästötoimista johtuen. Vakituisten yhdentoista erävalvojan rinnalla työskenteli 2023 ainoastaan kolme kausivalvojaa, kun määrä on aiempina vuosina ollut kahdeksan. Tarkastuksista 2372 kohdistui metsästäjiin, ja tarkastetuista 96 prosentilla asiat olivat asianmukaisesti hoidettuina. Noin sadan metsästäjän kohdalla täytyivät kuitenkin rikkeen tai rikoksen tunnusmerkit. Raportissa todetaan näistä tyypillisimmiksi virheet aseiden kuljettamisessa, pyyntilupaoikeuksissa tai hirvieläimen metsästämisessä edellytetyssä huomiovärivaatetuksessa. Säädösten vastaista oli myös moottorikelkkojen käyttö hirvenpyynnissä, metsästysaikaa edeltävä tai lupa-alueen ulkopuolinen hirvenpyynti sekä väärin tulkittuun Ylä-Lapin kotipaikkakuntalaisen metsästysoikeuteen liittyvä metsästyksen harjoittaminen. Suurpetovalvonnassa tavattiin kaksi houkutushaaskaa, pyynnissä oleva karhuhäkki sekä ahmaan ja karhuun kohdistuneet salatappoepäilyt. Erävalvojilla oli vuoden aikana rooli myös Pohjois-Savon laajan metsästysrikoskokonaisuuden selvittämisessä. (Metsähallitus, 2024.)

6.2.3 Poliisi ja rajavartiolaitos valvontaviranomaisena

Näkyvällä viranomaisten tekemällä metsästyksen valvonnalla ennaltaehkäistään rikoksia ja rikosten paljastuminen keskeyttää alkaneen teon. Viranomaisten tavoitteena onkin valvonnalla nimenomaan saavuttaa rikosten ennaltaehkäisyä ja ympäristövahinkojen torjuntaa. (Rajavartiolaitos, 2022.)

Poliisilla on poliisilaitostensa alueella erikseen nimetyt eräasiantuntijapoliisit, joista käytetään nimitystä eräyhdyshenkilöt. Eräyhdyshenkilöillä on erityinen asiantuntemus metsästystä ja kalastusta koskevista säädöksistä, erävalvonnasta ja valmista verkostoa riistaviranomaisiin. (Poliisi, n.d.a.) Eräyhdyshenkilöt tekevät kiinteää yhteistyötä Metsähallituksen erätarkastajien kanssa. (Poliisi, n.d.b.).

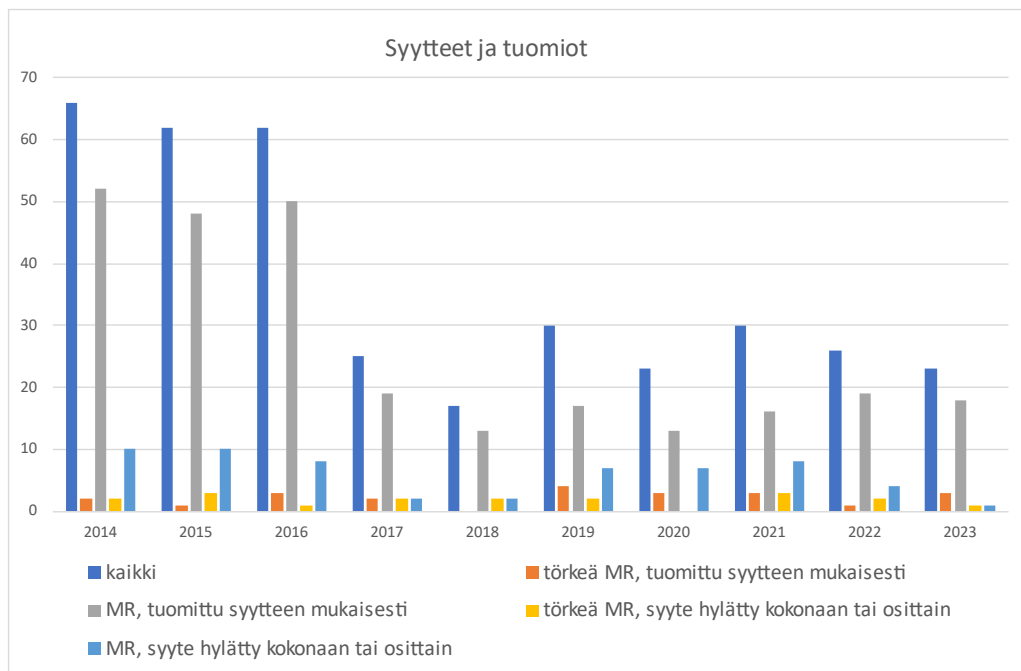
Rajavartiolaitoksen partiot suorittavat metsästyksen valvontaa osana muuta maalla ja merellä tapahtuvaa rajavalvontaa. Perinteisesti metsästyslainsäännöksiin liittyvien tarkastusten määrä on ollut vuosittain tuhansiin nouseva: Rajavartiolaitos kertoi esimerkiksi vuonna 2021 suorittaneensa 3853 tarkastusta, vuotta aiemmin määrän ollessa 3258 tarkastusta. Rajavartiolaitoksen rooli törkeiden metsästysrikosten paljastajana on erityisen merkittävä pohjoisella itärajalla. Rajavartiolaitoksen mukaan yleisenä törkeänä metsästysrikosmuotona esiintyy kielletyn ravintohoukuttimen käyttöä suurpetojen metsästyksessä. Jos maastoon asetetaan suurpedon houkuttelemiseksi niin kutsuttu haaska, koti- tai tuotantoeläimen ruho, teko on metsästyssäädösten vastainen, mutta samalla ympäristöä tai vesistöä pilatessaan myös ympäristörikos. Vastaavasti kiellettyjen lyijyhaulien käyttö vesilinnustuksessa uhkaa vedenalaisen ympäristön suojelua. (Rajavartiolaitos, 2022.)

6.3 Metsästysrikokset syyteharkinnassa

Syyttäjältä käräjäoikeuksiin ratkaistavaksi edenneiden metsästysrikosten ja törkeiden metsästysrikosten esitutinnan aikaiset nimikkeet sekä määrät vuosilta 2014–2023 on selvitetty ja esitetty alla kuviossa 4 ja se on luettavissa laajemmin liitteessä 1. Tarkastelu on toteutettu tapauskohtaisena ja ankuroitu käräjäoikeuden ratkaisuvuoteen, eli mikäli tuomio asiassa on tullut 2023, on koko asia merkitty vuoteen 2023, vaikka syyttäjän osalta syyttämiskäytös olisi tehty jo vuoden 2022 puolella.

Syyttäjälaitoksen tiedossa ei ole se, moneenko syytteeseen sisältyi myös vaade metsästyskiellosta, joten suoraa vertailua syyttäjän vaatimuksesta ja

sen tuomiossa toteutumisesta ei ole voitu tehdä vielä tässä vaiheessa. Perusmuotoisten metsästysrikosten kohdalla metsästyskieltovaatimusta ei ole välttämättä ollut, mutta törkeinä metsästysrikoksina syytetyissä tapauksissa vastaajille olisi tullut pääsääntöisesti muun rangaistuksen ohessa vaatia metsästyskieltoseuraamusta.

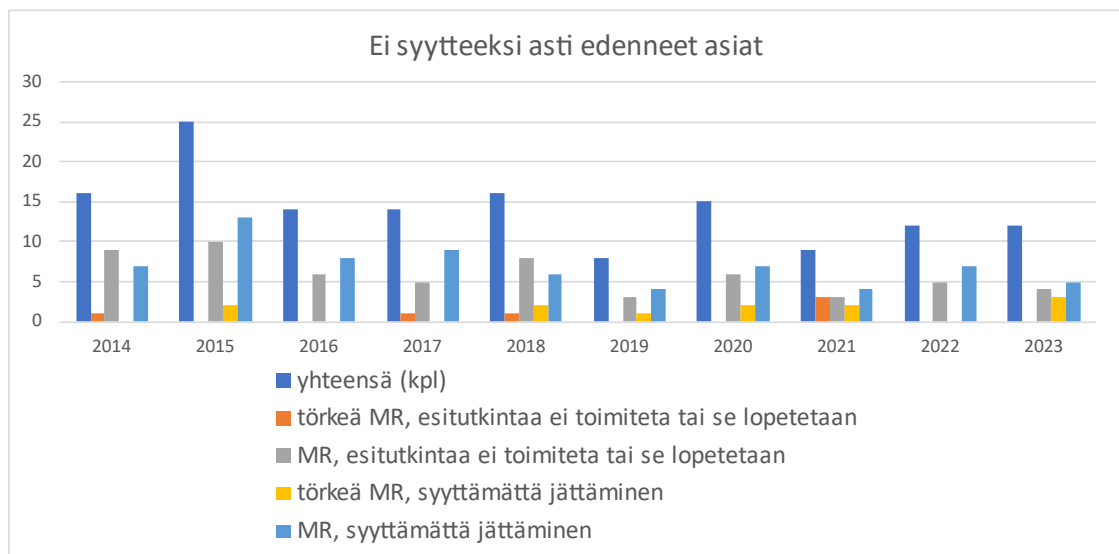
Kuvio 4. Metsästysrikosten syytteet ja tuomiot 2014–2023 esitutinnan aikaisin rikosnimikkein (Syyttäjälaitos, 2024a)

Käräjäoikeuksissa käsitellyistä asioista pääosaa on kuviossa 4 esitetysti tutkittu esitutkinnassa perusmuotoisina metsästysrikoksina. Esitutkinnassa törkeinä metsästysrikoksina tutkittujen tapauksien määrä vaihteli tarkasteluajanjaksolla vuosittain 0–19 % välillä syytteen mukaisesti ratkaistuissa asioissa. Huomioitava on kuitenkin, että nostettu syyte ei aina ole sama esitutinnan rikosnimikkeen kanssa, vaan se on saattanut syyteharkinnassa lieventyä. Tämä tilasto perustuu ainoastaan esitutinnan aikaiseen rikosnimikkeeseen.

Esitutkintalain (805/2011) 3 luvun 10 § mukaisesti esitutkintaa ei toimiteta tai se lopetetaan, mikäli se ei tulisi johtamaan syytteen nostamiseen, tai mikäli esitutkinnasta aiheutuvat kustannukset ovat epäsuhdassa tutkinnan kohte-

na olevan asian laatuun. Esitutkintaperiaatteet on käsitelty laajemmin työn luvussa 7.2.

Syyttäjälaitoksen data-aineistosta laadittiin myös numeerinen tilasto tapauksista, joissa esitutkintaa on rajoitettu, se on keskeytetty, tai jossa lopputulos on syyttäjälaitoksen taholta ollut syyttämättä jättäminen. Tilastosta laadittu kuvaaja on kuviona 5.

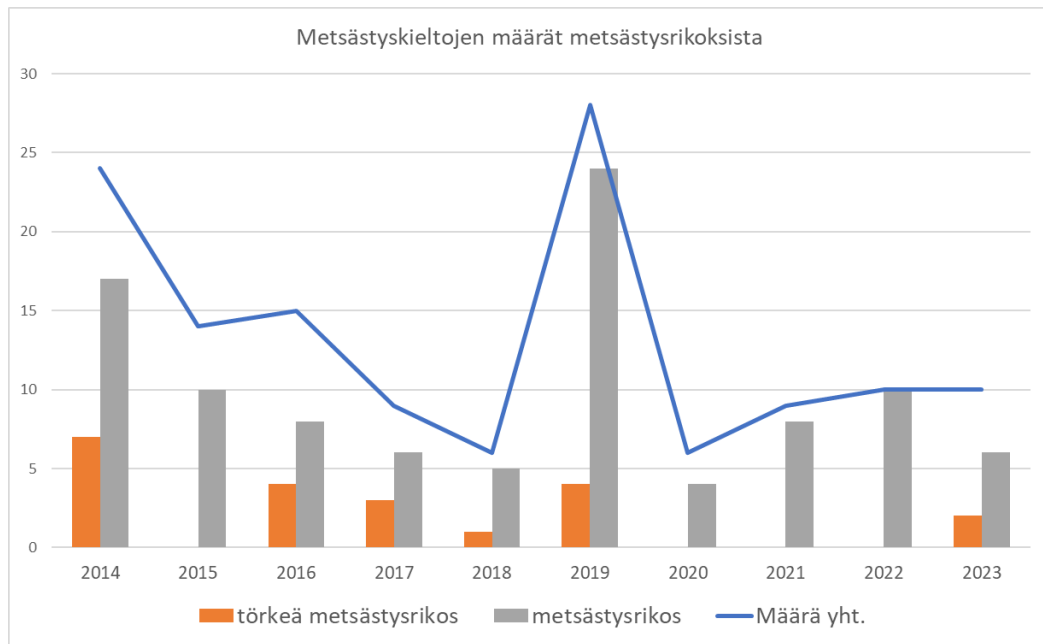

Kuvio 5. Metsästysrikosten esitutkinnan rajoittamiset ja syyttämättä jättämiset 2014–2023 esitutkinnan rikosnimikkeittäin (Syyttäjälaitos, 2024a)

Kuviossa 5 esitetyt esitutkinnan rajoittamisen, päättämisen ja syyttämättä jättämisen tapausmäärät ovat olleet tarkasteluvuosina melko tasaisia.

6.4 Metsästyskieltojen lukumäärä vuosina 2014–2023

Käräjäoikeuksien määräämien metsästyskieltojen lukumäärät tarkasteluväliltä 2014–2023 on selvitetty työssä. Tieto metsästyskieltoseuraamusten määrästä on poimittu Suomen virallisesta ”Syytetyt, tuomitut ja rangaistut” -tilastosta, jota ylläpitää Tilastokeskus avoimessa verkkopalvelussaan. Tilastokoosteesta on laadittu metsästyskieltojen kokonaismäärää sekä metsästysrikoslajien kieltomääriä osoittava kuvaaja kuviona 6, mutta tietoa on esitetty laajemmin rikosnimikkeittäin eroteltuna työn liitteessä 2.

Kuvio 6. Metsästysrikoksista langetetut metsästyskiellot rikosnimikkeittäin. (Suomen virallinen tilasto, 2024)

Kuviossa 6 esitetty metsästyskiellojen kokonaismäärä on suurempi kuin perusmuotoisten metsästysrikosten ja törkeiden metsästysrikosten yhteenlaskettu tuomiomäärä. Tämä johtuu siitä, että osa asioista on ratkaistu muulla pääasiallisella rikosnimikkeellä kuin metsästysrikoksina. Kaikki rikosnimikkeet tarkasteluvuosilta ilmenevät opinnäytetyön liitteestä 2, kuviossa 6 on puolestaan esitetty ainoastaan metsästyskiellojen kokonaismäärän lisäksi metsästysrikosnimikkeiden mukaiset kuvaajat. Luvussa 6.1 todetaan, että esimerkiksi törkeän metsästysrikoksen ja törkeän eläinsuojelurikoksen tunnusmerkkiset vastaavat toisiaan, joten on myös mahdollista, että osa teoista puuttuu syyttäjälaitoksen metsästysrikoksia koskevasta aineistosta ja tämän työn kuviossa 5, mikäli niissä henkilöä ei olisi päädytty lainkaan syyttämään ja tuomitsemaan metsästysrikoksesta. Myös luvussa 5.1.2 käsitellään samaa aihetta.

7 POLIISIN ROOLI JA TOIMIVALTA RIKOSTEN SELVITTÄJÄNÄ

Poliisi on raja- ja tulliviranomaisten rinnalla Suomen keskeisin tehtävissään merkittävää julkista valtaa käyttävistä viranomaisista. Poliisin oikeus voimakeinojen käyttöön ja rajoitusten määräämiseen ulottuu yksilöiden ihmisoi-
keuksien ja perusoikeuksien alueelle. (Helminen ym., 2012, s. 121.)

Poliisi on organisaationa hierarkkinen: käskysuhteet ja johtosuhteet määrittävät organisaatiossa tapahtuvaa tehtävien jakautumista ja toimivaltuusjakoa. Poliisin ylijhtona toimii sisäministeriön alaisuudessa Poliisihallitus (POHA), jolla on valta antaa organisaatiossa sisäisesti noudatettavia määräyksiä ja ohjeita. POHAN määräyksillä on virkakäskyn sitovuus, ohjeiden noudattamisestakin poikkeaminen tulee olla perusteltua. (Helminen ym., 2014, s. 2.) Poliisihallituksen alaisuudessa ja tulosohjauksessa toimii valtakunnallinen Keskusrikospoliisi ja Poliisiammattikorkeakoulu sekä 11 alueellista poliisilaitosta, jotka muodostavat paikallispoliisin. Keskusrikospoliisissa toimii Kyberrikoskeskus sekä Rikostekninen laboratorio, joka on koko poliisin sekä eräiden muiden viranomaisten käytettävissä. (Sisäministeriö, n.d.a.) Sisäministeriö vastaa Suomessa siviilitiedustelun ohjauksesta, jota puolestaan konkreettisesti hoitaa siviilitiedustelulain valtuuksin Suojelupoliisi. Vastaavasti sotilastiedustelusta huolehtii puolustusvoimat. Siviili- ja sotilastiedustelu toimivat tiiviissä yhteistyössä. (Sisäministeriö, n.d.c.) Poliisimieshenkilöstö jakautuu kolmeen ryhmään, joita ovat päällystö, alipäällystö sekä miehistö (Valtioneuvoston asetus poliisista 1080/2013, 1 § 1 mom.). Jaottelu on toteutettu virkanimikkeittäin, ja hierarkialla on oleellista merkitystä poliisimiesten toimivaltuuksien ja määräysvallan kannalta (Helminen ym., 2012, s. 104, 107–108.).

Poliisin toimintaa ja toimivaltaa eri tilanteissa ohjaavat säädösten sisäministeriön valmisteluvastuulle kuuluvat poliisilaki ja esitutkintalaki sekä oikeusministeriön valmisteluvastuulle kuuluva pakkokeinolaki (Sisäministeriö, n.d.b). Poliisilaki on uudistettu laajemmin vuonna 2010 ja sen kanssa samaan aikaan uudistettavana olivat esitutkinta- ja pakkokeinolait. Poliisilain uudistuksessa pyrkimys oli täsmentää poliisin toimivaltuuksia sekä saattaa

samalla asetustasolta lakitasolle yksilön oikeuksiin ja velvoitteisiin liittyvä sääntely. Poliisilain yleisiin periaatteisiin tehtiin lisäykset perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien kunnioittamisesta. (HE 224/2010, s. 1; HaVM 42/2010, s. 15–16.) Yhdessä valmisteltu kolmen lain uudistus tuli voimaan yhtä aikaa 1.1.2014 (Helminen ym., 2012, s. 11–12).

Poliisin toiminta ovat jaoteltavissa neljään eri kokonaisuuteen: kenttötoimintaan, rikostorjuntaan, lupahallintoon sekä muihin tehtäviin. Rikostorjunta käsittelee laittoman toiminnan ennaltaehkäisyä toimia sekä rikollisuuden selville saamiseen, selvittämiseen ja syyteharkinnan piiriin saattamiseen. (Poliisilaki, 1 luku 1 § 1–2 mom.; Helminen ym., 2012, s. 3–4). Tässä tutkimuksessa syvennytään luvussa 7.1 rajatusti opinnäytetyön kannalta olennaiseen poliisin rikostorjunnan tehtäväkokonaisuuteen ja myös esitutkinnan ja pakkokeinojen käsittelyä luvuissa 7.2 ja 7.3 on keskitetty työn aiheen kannalta olennaiseen.

7.1 Poliisilaki ja poliisin toimivalta

Poliisilaki on tärkein työkalu poliisitehtävien ja toimivaltuuksien taustalla. Lähimmät sitä täydentävät lait ovat esitutkintalaki ja pakkokeinolaki, joskin kenttätöiden arjessa tärkeitä ovat lisäksi esimerkiksi tieliikennelaki ja järjestyslaki. Toimivaltuuksien rajaamista on määritelty puolestaan ampuma-ase-laissa ja ampuma-aseasetuksessa. Toiminnassa on noudatettava hyvää hallintotapaa ja yleisiä hallintotoiminnan normeja. Poliisimiehiin ja useimpiin muihin poliisiviroissa työskenteleviin sovelletaan valtion virkamieslakia sekä virkamiesasetusta (Helminen ym., 2012, s. 11–12).

Poliisilain ensimmäinen luku sisältää tehtävien määrittelyn sekä lain soveltamisen periaatteet. Tehtäviin lukeutuu 1 § 1 momentin mukaisesti oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen turvaaminen, kansallisen turvallisuuden suojaaminen, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen sekä rikosten ennalta estäminen. Lain soveltamisen periaatteita ovat muun muassa 2 §:n mukaisesti perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen, suhteellisuusperiaate ja vähimmän haitan periaate. Toimivaltuuksia käytettäessä on valittava

vaihtoehto, joka parhaiten edistää perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista. 3 §:ssä säädetyllä suhteellisuusperiaatteella tarkoitetaan, että tehtävän toimenpiteiden on oltava puolusteltavissa suhteessa tilanteen kokonaisarviointiin. Toimenpiteet on 4 § mukaisesti suoritettava niin, että kenellekään ei aiheudu haittaa enempää kuin tehtävän suorittamisen kannalta on välttämätöntä.

Lainalaisuusperiaate rajaa toimivaltuuksien käyttämisen ainoastaan säädettyyn tarkoitukseen (Suomen perustuslaki, 2 § 3 mom.; Poliisilaki, 1 luku 5 §). Poliisilain toisessa luvussa on määritelty toimivaltuus tiettyihin konkreettisiin toimiin: jos kyseessä on pykälässä ilmenevä virkatehtävä, vasta sen sekä sanoitetun määritelmän edellytysten täytyessä poliisilla on oikeus ryhtyä pykälän mahdollistamiin toimenpiteisiin. Tämä poliisilain toinen luku ei kuitenkaan mitenkään tyhjentävästi avaa toimivaltakokonaisuutta, ainoastaan osaa poliisivaltuuksista. Toimivaltaan liittyvä arviointi vaatii aina syvällistä tehtävän olojen ja luonteen sekä periaatteiden ohjausvaikutuksen kokonaisharkintaa. Säädökset ovat usein väljästi muotoiltuja, joten niihin jää tulkinnanvaraisuutta, mutta toisaalta on todettu, että sellaisina ne elävät paremmin myös ajan murroksessa mukana joutaen. (Helminen ym., 2012, s. 184–186.)

Oikeusturva merkitsee oikein valittuja ja oikeudenmukaisia hallintotoimia suhteessa yksilöiden ja yhteisöjen oikeuksiin. Poliisilain toinen luku on toimivaltuuksien määrittelyn perusoikeussäännöstö, joten sillä ja Euroopan ihmisoikeussopimuksella toteutetaan kansalaisten oikeusturvan kannalta keskeisintä ennakkollista oikeusturvaa. Kantelu on puolestaan viivästynyt oikeusturvakeino. (Helminen ym., 2012, s. 803–804, 818–819.) Euroopan ihmisoikeussopimus edellyttää oikeudenmukaisuuden toteuttamista perusvapauksia ja oikeuksia kunnioittaen. Jokaista rikoksesta epäiltyä on pidettävä syyttömänä lailliseen syyllisyyden osoittamiseen saakka. (Euroopan ihmisoikeussopimus, 5 art. 2 k.)

Useissa poliisitoimissa ja pakkokeinoissa päättämisoikeus on säädetty pidättämiseen oikeutetulle virkamiehelle. Tällä tarkoitetaan poliisissa poliisiylijohdajaa, Poliisihallituksen poliisijohtajaa, poliisiylitarkastajaa, poliisitarkastajaa,

poliisipäällikköä, apulaispoliisipäällikköä, keskusrikospoliisin päällikköä ja apulaispäällikköä, rikosylitarkastajaa, rikostarkastajaa, rikosylikomisariota, ylikomisariota sekä komisariota. (Pakkokeinolaki 806/2011, 2 luku 9 § 1 mom. 1 k.)

7.2 Esitutkinta

Alkuvaiheessa esitutinnan keskeisin kysymys on selvittää, onko tapahtuma laadultaan rikos tai rangaistava laiminlyönti. Seuraava asia on tekijöiden, tekijäkumppaneiden ja osallisten selvittäminen. (Helminen ym., 2014, s. 322.)

Tapahtumien selvittely alkaa usein poliisilain mukaisena poliisitutkintana, jota ei voi nähdä esitutkinnasta erillisenä, joskin luonteeltaan hieman erilaisena. Poliisitutkintaa kohdistuu myös tapahtumiin, jotka eivät ole tai osoittaudu rikoksiksi. Tällöin selvittäminen päättyy poliisitutkintaan, mutta jos tutkimuksessa herää rikosepäily, jatkuu poliisitutkinta esitutkintana. (HE 222/2010, s. 160.) Poliisitutkinta tehdään soveltuvilta osin esitutkintalain säännöksiä noudattaen (Poliisilaki, 6 luku 1 § 2 mom.). Esitutkintaviranomainen on velvollinen suorittamaan esitutkintaa tilanteessa, jossa esitutkintakynnyksen katsotaan ylittyvän. Usein tieto epäilystä rikoksesta tulee poliisiorganisaatioon ilmoituksena sen ulkopuolelta. Kirjatun rikosilmoituksen muoto ei määritä esitutkintaviranomaista, jonka selvittämisen kohde ja tutkinnan suunta voivat muuttua rikosoikeudellisen arvioinnin edetessä. (Helminen ym., 2014, s. 18.)

Esitutkinta valmisteleo asiaa kohti mahdollista rikosoikeudenkäyntiä, ja tämän vuoksi tutkinnassakin huomiota tulee kiinnittää asianosaisten esittämiin ja toivomiin seikkoihin. Asianosaisten huomioimisesta huolimatta tutkinnanjohtajan tai tutkijan tulee vastata esitutkinnan johtamisesta itsenäisesti ja tasapuolisesti. (Helminen ym., 2014, s. 18–19.) Kunnioitettaviin oikeuksiin kuuluu sekin, että rikoksesta epäiltyä tulee kohdella syyttömyysolettaman mukaisesti esitutkintaprosessin aikana (Esitutkintalaki 4 luku 2 §; HE 222/2010, s. 162). Syyttömyysolettama on avattu käsitteenä tämän työn kappaleessa 5.2.

7.2.1 Esitutinnan toimittaminen ja periaatteet

Poliisilaki säättää poliisin tehtäväksi rikosten paljastamisen, selvittämisen sekä syyteharkintaan saattamisen (Poliisilaki, 1 luku 1 § 1 mom.). Esitutkinta suoritetaan pääsääntöisesti paikallispoliisissa, mutta tietyt rikostutkinnat on määrätty keskitettäväksi valtakunnalliselle keskusrikospoliisille tai suojelupoliisille. Paikallispoliisin tehtävät rajautuvat lain poliisin hallinnosta (110/1992) 7 § 1 momentin 3 kohdan mukaisesti yleistä turvallisuutta ja järjestystä koskeviin toimiin. Keskusrikospoliisin tehtävä on puolestaan saman lain 9 § 1 momentin 1 kohdan mukaisesti toimia kansainväliseen, järjestäytyneeseen, ammattimaiseen, taloudelliseen ja vakavaan rikollisuuteen liittyvissä asioissa. Vastaavasti 10 § 1 momentin mukaisesti suojelupoliisilla on rooli toimia kansallista turvallisuutta turvaavana, sekä torjuen valtio- tai yhteiskuntajärjestystä tai turvallisuutta uhkaavia rikoksia koskevassa poliisityössä. (Helminen ym., 2014, s. 125–126.)

Esitutkintaa johtaa tutkinnanjohtaja, jolla on pakkokeinolain (806/2011) 2 luvun 9 § mukainen virkanimike ja pidätysoikeus. Poikkeuksena on poliisimiehen virkatehtävänäikaiseen rikosepäilyyn kohdistuva tutkinta, jota johtaa syyttäjä. (Esitutkintalaki 2 luku 2 § 1 mom., 4 § 1 mom.; Helminen ym., 2014, s. 304.) Poliisilain mahdollistama tiedonsaantioikeus muilta viranomaisilta, yhteisöiltä tai henkilöiltä on säädetty päällystään kuuluvan poliisimiehen pyynnöstä suoritettavaksi. Tietoja on oikeus saada poliisitehtävän hoitamiseksi salassapitosäännösten estämättä. (Poliisilaki, 4 luku 2 § 1 mom.) Yksittäistapauksessa poliisin on mahdollista saada teleyritykseltä yhteystietoja teleosoitteesta tai telepäätelaitteeseen liittyvää tietoa, joka on tarpeen poliisitehtävän suorittamisessa. (Poliisilaki, 4 luku 3 § 1–2 mom.) Joten esitutkinnassa on toimivallan kannalta merkittävää hyötyä siitä, että tutkinnanjohtaja kuuluu poliisipäällystään.

Esitutkintalain 3 luvun 9 § 1 momentin mukaan esitutkinta voidaan jättää toimittamatta tai keskeyttää tilanteessa, jos rikosta on pidettävä ilmeisen vähäisenä, tai jos siitä ei ole säädetty sakkoa ankarampaa rangaistusta. Poikkeuksena on tilanne, jossa asianosaisella on asiassa vaatimuksia. Saman lain 10

§ mukaan tutkinnanjohtajan esityksestä voi syyttäjä määrätä, ettei esitutkintaa toimiteta, tai se lopetetaan. Perusteena on tilanne, jossa syytettä ei tultais nostamaan, koska yleinen tai yksityinen etu ei sitä vaatisi. Tutkinta voidaan keskeyttää myös tutkimuskustannusten ollessa suhteettomat tutkittavan asian laatuun ja siitä odotettavissa olevaan seuraamukseen. Esitutkintaa ei kuitenkaan voida päättää asiassa, jossa yleinen tai yksityinen etu vaativat tutkinnan jatkamista. (Helminen ym., 2014, s. 300.)

Esitutkinnassa noudatettavista periaatteista keskeisimpiä on syyttömyysoletaman lisäksi objektiivisuus- eli tasapuolisuusperiaate. Kaikkia tutkinnan osapuolia on kohdeltava tasapuolisesti, ja tutkijan on kyettävä asettamaan itsensä tutkinnan ulkopuolelle tavalla, jossa hän ei katso tutkittavaa asiaa esimerkiksi epäiltyä syyllistäen. Tutkija ei voi pyrkiä mihinkään ennalta määrättyyn lopputulokseen, eikä hänellä tulisi edes olla ennakkokäsityksiä lopputuloksesta. (Helminen ym., 2014, s. 93–94)

Epäillyllä on uudistetun esitutkintalain 4 luvun 3 § mukaisesti oikeus olla myötävaikuttamatta rikoksensa selvittämiseen. Sama periaate on sisällytetty oikeudenkäymiskaaren (4/1734) 17 luvun 18 § ensimmäiseen momenttiin. Epäillyllä henkilöllä ei siis ole velvoitetta totuudessa pysymiseen, tai hänellä on mahdollisuus olla lausumatta mitään. Vaitiolo-oikeus tai vastoin totuutta olevat lausunnot eivät kuitenkaan välttämättä palvele epäiltyä. (Helminen ym., 2014, s. 96.)

Kuten kappaleessa 7.1 todettiin, on poliisin toimivaltuuksien käytön esitutkinnassakin tapahduttava suhteellisuusperiaatteen, hienotunteisuusperiaatteen ja vähimmän haitan periaatteen mukaisesti. Mainitut periaatteet on sisällytetty esitutkintalain 4 luvun pykäliin 4–6.

7.2.2 Esitutkinnan vaiheet ja päämäärä

Esitutkinnassa selvitetään rikostapahtuman olosuhteet, teosta aiheutunut vahinko ja mahdollinen hyöty sekä tapahtuman asianosaiset. Selvittäessä

arvioidaan mahdollisuudet palauttaa rikoksella saatu omaisuus sekä rikoksen seurauksena tuomittavat menettämisseuraamukset tai korvaukset. Mikäli kyse on asianomistajan yksityisoikeudellisesta vaatimuksesta, tarvitaan tiedoksi tämä vaatimus, mikäli syyttäjä ajaa asianomistajan vaatimusta, sekä tieto, suostuuko asianomistaja asian ratkaisemiseen kärjäoikeudessa kirjallisesti pääkäsittelyä toimittamatta. Kirjalliseen käsittelyyn vaaditaan myös epäillyn suostumus. Kaikki esitutkinnan selvitykset tehdään syyteharkintaa ja oikeudenkäyntiä valmistellen. (Esitutkintalaki, 1 luku 2 §.) Esitutkinnan asianosaisia ovat asianomistaja, rikollisesta teosta epäilty henkilö, sekä muut, joiden oikeuksiin, etuihin tai velvollisuuksiin rikos tai sen selvittäminen voivat vaikuttaa. Tutkinnanjohtaja arvioi viimekädessä henkilön asianosaisuuden. (Esitutkintalaki 2 luku 5 § 1 mom., 3 mom.).

Esitutkinta käynnistyy, kun rikoksesta saadun ilmoituksen perusteella tai muutoin on syytä epäillä rikosta. Usein jo ennen muita tutkintatoimenpiteitä kirjataan rikosilmoitusjärjestelmään tieto tapahtumasta, joka sittemmin päättyy esitutkinnan kohteeksi. Valvontatehtävien yhteydessä poliisi voi päätyä ilman erillistä ilmoitustakin suorittamaan esitutkintalain mukaisia toimenpiteitä, mutta tällöinkin sääntönä on kirjata rikosilmoitus ensi tilassa. (Helminen ym., 2014, s. 296–297.)

Esitutkintatoimenpiteitä ei määritellä yksiselitteisesti säädöksissä, vaan toimet valitaan kulloisenkin tilanteen mukaisiksi. Esitutkinnassa käytetäänkin tutkintatoimenpiteinä myös poliisilain ja pakkokeinolain suomia valtuuksia. Nämä voidaan jaotella taktiseen ja tekniseen tutkintaan. Taktiseen tutkintaan lukeutuu rikosta koskevien tietojen hankinta, kuten puhuttaminen, kuulustelut tai todistelu. Teknistä tutkintaa ovat puolestaan esimerkiksi esineelliset todisteet ja rikosjäljet rikospaikalla. Teknisillä todisteilla voidaan saada kytkettyä henkilö rikospaikkaan, tai vastaavasti poissulkea tämä. Tekninen tutkinta nojaa laaja-alaisesti useisiin tieteenaloihin biologiasta ja psykologiasta aina fyysiikkaan ja kemiaan. (Helminen ym., 2014, s. 333–334.)

Esitutkinnan päämääränä on tuottaa selvitys, jonka perusteella tuomioistuimien voi ratkaista asian ja päättää rangaistuksen. Tutkintatuloksista täytyy voida

rikoslain 6 luvun 4 § mukaisesti arvioida teon vahingollisuutta ja vaarallisuutta sekä mahdollista 5 § mukaista koventamisperustetta, joita on muun muassa tekijän aiempi rikollisuus, teon suunnitelmallisuus tai teon tekeminen järjestytyneen rikosryhmän toimintana. Rangaistustajin valinnan ja mittaamisen lisäksi esitutkinnan on selvitettävä muiden mahdollisten rikosseuraamusten mahdollisuus ja edellytykset. Muita seurauksia ovat metsästyskiellon ohella esimerkiksi tuomitsematta jättäminen, ajokielto, liiketoimintakielto tai eläintenpitokielto. (HE 222/2010, s. 162.)

Kuten tutkintatoimenpiteistä, ei esitutkinnan lopettamishetkestäkään säädetä laissa yksiselitteisesti. Esitutkinnassa selvitettävät asiat on kuitenkin kuvattu esitutkintalain 1 luvun 2 pykälän 1 momentissa, ja kun ne on saatu selvitettyiksi ja koossa on syyteharkinnassa tarvittava aineisto, esitutkinta voidaan päättää. Kaikista esitutkintatoimenpiteistä laaditaan esitutkintalain 9 luvun 1 § mukaisesti oma pöytäkirjansa tai kuulustelupöytäkirja. Saman lain 9 luvun 6 § edellyttää laatimaan koko esitutkinnasta siihen kertyneine aineistoinen esitutkintapöytäkirjan. Esitutkintapöytäkirjaan kirjattavat asiat ja niiden muoto ja liitteet on määritelty tarkemmin Valtioneuvoston asetuksessa esitutkinnasta, pakkokeinoista ja salaisesta tiedonhankinnasta (122/2014). Käytännössä esitutkintavaihe on ohi, kun asia siirtyy syyttäjälle. (Helminen ym., 2014, s. 341–342.)

7.3 Pakkokeinot ja turvaamistoimenpiteet

Pakkokeinot ovat toimia, joita viranomaisen voi käyttää rikosta selvittäessään ja rangaistuksen täytäntöönpanoa turvatakseen. Poliisin pakkokeinoihin luokituvat muun muassa kiinniottaminen, kotietsinnät ja takavarikointi. Vangittamisesta, matkustuskiellon määräämisestä tai teknistä tarkkailua koskevien pakkokeinojen käytöstä päättää puolestaan käräjäoikeus. (Tuomioistuinlaitos, n.d.) Luonteeltaan pakkokeinot ovat toimia, jotka poliisin on mahdollista toteuttaa pakottamalla ja fyysisen voiman avulla (Tolvanen & Kukkonen, 2011, s. 184). Pakkokeinolain 2 § mukaisesti pakkokeinon käyttö on oltava perusteltavissa rikoksen törkeyteen tai sen selvittämisen tärkeyteen sekä asiaan

vaikuttaviin muihin seikkoihin suhteessa pakkokeinon käytöstä aiheutuvaan oikeuksien loukkaamiseen. Edelleen pakkokeinojen käytön on oltava lain 3 § mukaisesti välttämätöntä ja se on toimeenpantava vähimmän haitan periaatteen sekä 4 § mukaisen hienotunteisuusperiaatteen mukaisesti.

Pakkokeinot jaotellaan prosessiensa mukaisesti siviili-, hallinto- tai rikosprosessuaalisiin keinoihin. Siviiliprosessissa pakkokeinoja käytetään harvoin, silloinkin yleisimmin turvaamistoimina, kuten omaisuustakavarikon muodossa. (Helminen ym., 2014, s. 728.)

Pakkokeinojen käytössä korostuu jälleen voimakkaasti perus- ja ihmisoikeuksien huomioiminen. Yleisiä periaatteita pakkokeinojen käyttämisessä ovat suhteellisuusperiaate, vähimmän haitan periaate ja hienotunteisuusperiaate. (HE 222/2010, s. 71–72.) Periaatteet on sisällytetty pakkokeinolain ensimmäiseen lukuun.

Tyypillisesti pakkokeinojen käyttö on kaksivaiheista. Ensin pakkokeinon käytöstä tehdään päätös ja seuraavassa vaiheessa toteutuu päätöksen toimeenpano. Päätös- ja toimeenpanovalta voi olla myös eri viranomaisilla, kuten vangitsemisesta päätettäessä, jolloin tuomioistuimien päättää esitutkintaviranomaisen tai syyttäjän esityksestä vangitsemisesta toimeenpanon jäädessä poliisille. Pakkokeinojen käyttöön liittyvä toimivalta ei kuitenkaan ole aina selkeää. Poliisityössä konstaapelillakin on oikeus rikoksesta epäillyn kiinniottoon, vaikka pidätysmääräystä ei olisi annettu, mutta tällöin pidättämisen jatkamisesta päättää hänen esimiehensä. (Helminen, ym., 2014, s. 722–723.)

Rikosprosessuaalisen pakkokeinon käyttö vaatii taustalleen aina tapahtunutta rikosta tai vähintään epäilyä rikoksesta tai laiminlyönnistä. On helpompaa arvioida rikostapahtuman tai sellaiseksi epäillyn tapahtuman objektiivista puolta; täytyvätkö teossa rikoslain mukaiset tunnusmerkit. Subjektiviiset tunnusmerkit, kuten tahallisuus, on arvioitavissa paremmin vasta selvittämisen ja esitutkinnan edetessä. Mikäli osoittautuu, että kyseessä ei ole rangaistava teko, pakkokeinojen käytön edellytyksiä ei enää ole ja niistä on luovuttava. Myös rikostyyppin tai törkeysasteen tarkentuessa pakkokeinojen jatkamisen

edellytykset tulee arvioida uudelleen. Pakkokeinolaissa oikeus pakkotoimeen on kytketty rikoksesta säädetyn vankeusrangaistuksen pituuteen. (Helminen, ym., 2014, s. 745–746, 748.)

7.3.1 Rikosprosessuaaliset pakkokeinot

Rikosprosessin pakkokeinoilla on aina oltava yhteys rikosepäilyyn tai rikoksen tunnusmerkistön täyttävään tapahtumaan. Rikosprosessuaaliset pakkokeinot ovat käytettävissä esitutkinnan käynnistyttyä ja niillä kajotaan yksilön etuuksiin tai oikeuksiin, ja pakkokeinojen käytön tavoitteena on taata rikosprosessin kulun häiriöttömyys, prosessin kohteena olevan rikoksen todisteiden tallessapito, rikosoikeushyödyn palauttamisen takaaminen tai vahingonkorvausvelvollisuusvaateen toteuttaminen, mutta myös rikollisen toiminnan jatkamisen estäminen. Ajallisesti rikosprosessuaaliset pakkokeinot ovat käytössä aina esitutkintavaiheesta syyteharkintaan ja oikeudenkäyntiin, ulottuen varmistamaan tuomion täytäntöönpanon. (Helminen ym., 2014, s. 721–725.)

Rikosprosessuaaliset pakkokeinot jaotellaan vapauteen kohdistuviin pakkokeinoihin, muihin oikeushyviin kohdistuviin pakkokeinoihin sekä salaisiin pakkokeinoihin. Vapauteen kohdistuvia pakkokeinoja ovat kiinniotto, nouto, pidättäminen, vangitseminen sekä liikkumisvapautta rajoittava matkustuskielto. Muihin oikeushyviin kohdistuvilla pakkokeinoilla tarkoitetaan vakuustakavarikkoa, takavarikoimista tai asiakirjan jäljentämistä, tutkimuspaikan eristämistä tai paikkaan tai henkilöön kohdistuvaa etsintää. Salaiset pakkokeinot puolestaan ovat telepakkokeinoja, tarkkailutyypistä tiedonhankintaa, jopa peite-toimintaa. (Helminen ym., 2014, s. 731–732.)

Kiinniottolla kohdistetaan vapautta rajoittava toimi henkilöön, joka on määrätty pidätettäväksi, vangittavaksi tai kiinni otettavaksi tehostetun matkustuskiellon valvontavälineiden kiinnittämistä varten. Kiinniotto voidaan suorittaa rikoksen selvittämistarkoituksessa tilanteessa, jossa poliisi tavoittaa paikalta tai pakemasta rikoksesta epäillyn. Pidättämisedellytysten ollessa pidätysmääräystä ei tarvita vielä kiinniottotilanteessa, mutta pidättämiseen oikeutetun viran-

omaisen on päätettävä vapauttamisesta tai pidättämisestä kiinnioton alkamisesta 24 tunnin kuluessa. (Pakkokeinolaki, 2 luku, 1 §.) Kiinniotetulle henkilölle on viipymättä ilmaistava kiinnioton syy (Pakkokeinolaki, 2 luku 4 §).

Nouto on pakkotoimi, johon päädytään tilanteessa, jossa henkilö ei vapaaehtoisesti saavu esitutkintaan, oikeuskäsittelyyn tai muutoin viranomaisen tavattavaksi. Viimeksi mainitussa noutoa käytetään muutoinkin kuin rikosasioissa. Esitutkintaan tai oikeudenkäyntiin noutoa edeltää normaalisti prosessi, joka sisältää vaiheina kutsun, ilman hyväksyttävää syytä kutsun noudattamatta jättämisen, noutomääräyksen antamisen ja noudon toteuttamisen. (Helminen, ym., 2014, s. 818.)

Pakkotoimista pidättäminen kohdistuu rikoksesta epäiltyyn tai jo syytettynä olevaan, ja sillä turvataan esitutkintaa estämällä epäillyn pakeneminen, häntänteko esitutkinnalle tai päämääränä voi olla rikollisen toiminnan keskeyttäminen. Pidättämisestä voidaan edetä henkilön vangitsemiseen. Pakkokeinona pidättämisellä on oma itsenäinen rikosprosessuaalinen arvo, se ei ole ainoastaan esitoimenpide vangitsemiselle, johon itse asiassa päädytään vain vähäisessä määrässä pidätyksistä. (Helminen, ym., 2014, s. 825–826.)

Pidättämisen edellytyksenä on, että todennäköisin syin epäillysti on tapahtunut rikos, johon pidätettävä on syyllistynyt. Todennäköisten syiden, todennäköisyyskynnyksen, on pidättämisen kohdalla oltava selvempi kuin esitutkinnan käynnistävien todennäköisten syiden. Vaikka todennäköisyyskynnys ei pidätettäessä ylittyisikään, on pidättäminen mahdollista, mikäli henkilön pidättämistä pidetään erityisen tärkeänä odotettavissa olevien lisäselvitysten vuoksi. Tällä tarkoitetaan ainoastaan todellisia, jo käynnissä olevia lisäselvityksiä, jotka tulisivat todennäköisesti todisteillaan sitomaan henkilöä tapahtumiin. (Helminen, ym., 2014, s. 826–827.)

Rikoksesta todennäköisin syin epäillyn pidättämisen edellytykset

- jos rikoksesta on lievimmillään säädetty rangaistukseksi kaksi vuotta vankeutta

- jos rikoksesta on lievimmillään säädetty rangaistukseksi vuosi vankeutta, pidättäminen voidaan tehdä, mikäli on syytä epäillä
 - epäillyn pakenevan, välttelevän esitutkintaa, oikeudenkäyntiä tai rangaistusta
 - epäillyn hävittävän, turmelevan, muuttavan tai kätkevän rikoksen todisteita tai vaikuttavan asianomistajaan, todistajaan tai rikoskumppaniin.
 - rikollisen toiminnan jatkuvan.

(Helminen, ym., 2014, s. 828; Pakkokeinolaki, 2 luku, 5 § 1 mom.)

Vangitsemisella pidetään tuomioistuimen päätöksellä rikoksesta todennäköisin syin epäiltyä säilössä pidempiaikaisesti samoista syistä, joilla pidättäminen on tehty (Pakkokeinolaki, 2 luku 11 § 1–2 mom.).

7.3.2 Muihin oikeushyviin kohdistuvat rikosprosessuaaliset pakkokeinot

Takavarikointi on konkreettisen esineen tai omaisuuden haltuun ottamista esitutkintaviranomaisen toimesta. Takavarikoinnin kohde voi olla myös ainetta tai datamuotoinen asiakirja. Takavarikointi tapahtuu tilanteessa, jossa on syytä olettaa, että takavarikon kohteella on joko todistusarvoa rikosasiassa, se on rikoksella haltuun saatu, tai se tullaan todennäköisesti tuomitsemaan menetettäväksi. Rikoksella viety omaisuus tai hallussapidoltaan rangaistava omaisuus takavarikoidaan aina, muutoin harkintavalta takavarikoinnista on esitutkintaviranomaisella. Pakkokeinoperiaatteista toimenpiteen harkinnassa sovellettavaksi tulevat suhteellisuusperiaate ja vähimmän haitan periaate. (Tolvanen & Kukkonen, 2011, s. 283–284.) Takavarikoinnista päättäminen on säädetty pakkokeinolain 7 luvun 7 §:ssä, ja päätösvalta on säädetty pidättämiseen oikeutetulle virkamiehelle. Syytettä käsitellessään tuomioistuin vastaa takavarikoinnista jatkamisesta. Pidättämisoikeuden omaavat poliisimiehet on lueteltu tämän työn kappaleessa 7.1.

Paikanetsinnästä säädetään pakkokeinolain 8 luvussa. 1 § määrittelee paikkaan kohdistuviksi etsinnöiksi paikanetsinnän sekä yleisen ja erityisen kotiet-

sinnän. Kotirauhan suojaamassa paikassa tehty etsintä on yleistä kotietsintää, ja erityistä kotietsintää se on tilanteessa, jossa on syytä olettaa etsinnän kohteeksi joutuvan tietoa, josta todistamisesta on velvollisuus tai oikeus kieltäytyä, ja joka on takavarikko- tai jäljennyskiellon piirissä. Paikanetsinnällä puolestaan tarkoitetaan etsintää, joka ei ole kumpaakaan kotietsinnöistä, mutta paikka joko on tai ei ole yleisesti avoinna, pääsy on rajoitettua tai estettyä etsinnän tekohetkellä, tai etsinnän kohde on kulkuneuvo. 15 § mukaisesti päätöksen yleisestä kotietsinnästä tai paikanetsinnästä tekee pidättämisoi-keuden omaava poliisi. Erityisessä kotietsinnässä päätöksen tekee puoles- taan tuomioistuin, ja määrää samalla etsintävaltuutetun, josta säädetään tar- kemmin saman lain ja luvun pykälissä 7 § ja 8 §.

Pakkokeinolain 8 luvun 2 § mukaisesti yleiseen tai erityiseen kotietsintään ryhtymisen edellytyksenä on jonkin seuraavista täytyminen:

- toimia tarvitaan sellaisen rikosepäilyn selvittämisessä, josta on anka- rimmillaan säädetty rangaistukseksi vähintään 6 kk vankeutta
- voidaan olettaa etsinnässä löytyvän
 - takavarikoitava esine, omaisuus, tieto tai asiakirja
 - jäljennettävä asiakirja
 - vakuustakavarikkoon määrättävä omaisuus
 - muu seikka, jolla on merkitystä rikoksen selvittämisessä.

Yleinen kotietsintä voidaan toimittaa henkilön hallinnassa olevassa paikassa hänen kiinni ottamiseksi, noutamiseksi esitutkintaan tai tuomioistuimeen, tai hänen pidättämistään tai vangitsemistaan varten. Muualla kuin etsinnän kohteena olevan henkilön hallinnassa olevassa paikassa yleinen kotietsintä voidaan toimittaa ainoastaan, jos erittäin pätevin perustein voi olettaa henki- lön olevan kyseisessä paikassa. (Pakkokeinolaki, 8 luku 3 §.)

Pakkokeinolain 8 luvun alla säädetään myös laite-etsinnästä. 20 § mukaisesti laite-etsintä on tietokoneen, telepäätelaitteen tai sellaiseen verrattavaan tek- nisen laitteen tai tietojärjestelmän tietosisältöön kohdistuvaa etsintää. Laite- etsinnän kohteena ei kuitenkaan voi olla sellainen luottamuksellinen viesti,

josta on säädetty telekuuntelusta, televalvonnasta tai teknisestä tarkkailusta saman lain 10 luvussa.

Edellytykset laite-etsinnälle muodostuvat kotietsinnän perusteita mukaillen:

- epäillään tapahtuneen rikos, josta on ankarimmillaan on säädetty rangaistukseksi vähintään 6 kk vankeutta
- voidaan olettaa etsinnässä löytyvän
 - takavarikoitava esine, omaisuus, tieto tai asiakirja
 - jäljennettävä asiakirja
 - muu seikka, jolla on merkitystä rikoksen selvittämisessä.

(Pakkokeinolaki, 8 luku 21 § 1 mom.)

Tekninen laite voidaan ottaa poliisimiehen haltuun etsinnän toimittamista varten, mutta laite palautetaan viivytyksettä etsinnän jälkeen. Mikäli laite-etsinnän toteuttaminen viivästyy, laite takavarikoidaan. (Pakkokeinolaki, 22 §.) Ellei päätöstä paikkaan kohdistuvasta etsinnästä ole tehty ainoastaan henkilön etsimiseksi, paikkaetsinnän päätökseen sisältyy etsintäoikeus myös etsintäpaikalta löytyviin teknisiin laitteisiin ja tietojärjestelmiin. (Pakkokeinolaki, 21 § 3 mom.)

Pakkokeinolain 9 luvun 1 § mahdollistaa tutkimuspaikan tai -kohteen eristämisen rikoksen selvittämisen turvaamiseksi. Toimenpiteinä voidaan sulkea rakennus tai huone, estää pääsy tietyille kohteelle tai alueelle, sekä estää tavaroiden siirtämistä. Eristämiseen sovelletaan soveltavin osin takavarikointia koskevia säädöksiä. Hallituksen esityksessä 222/2010 muistutetaan vähemmän haitan periaatteen korostamista erityisesti, jos eristäminen aiheuttaa haittaa jollekulle. Esimerkiksi asuintilasta eristetään mahdollisimman vähän ja mahdollisimman lyhyeksi ajaksi. Soveltuvilta osin -kirjauksella tarkoitetaan, että toimenpiteestä päättävä viranomaisen on, kuten takavarikoinnissa, pidättämiseen oikeutettu poliisi. Eristämistoimista on myös ilmoitettava henkilölle, jonka luona toimia suoritetaan, mikäli hän ei ole paikalla niiden tapahtuessa. Eristämisestä ei tarvitse laatia omaa, erillistä pöytäkirjaa, mutta se on merkittävä muutoin riittävästi esitutkinnan asiakirjoihin. (HE 222/2010, s. 312–313.)

7.3.3 Metsästysrikosten tutkinnassa käytettävät pakkokeinot

Rikoslakiin metsästysrikosten törkeän tekemuodon lisääminen laajensi tutkinnassa käytettävien pakkokeinojen valikoimaa. Käytettävissä olevat pakkokeinot ovat riippuvaisia tutkittavan rikoksen enimmäisrangaistuksesta, joka törkeässä tekemuodossa on perusmuotoista ankarampi ja siten laajempiin pakkokeinoihin tutkinnassa oikeuttava. (HE 221/2010, s. 6, 15.)

Metsähallituksen erätarkastajien toimivaltuuksia tammikuusta 2025 lisättäessä pyrkimyksenä on ollut vahvistaa esitutinnan turvaamista tekopaikan eristämisoikeudella sekä laitteiden haltuunotolla (HE 34/2024, s. 7).

Case Savukukoksi nimetyssä rikoskokonaisuudessa takavarikointia ja pakkokeinoja käyttävää tutkintaa on uutisten mukaan tehty laajasti. Käytössä on ollut kotietsintää, ja kotietsinnöissä löytyneitä eläinten ja lintujen jäänteitä on takavarikoitu. Teknistä laite-etsintää on kohdistettu koirien gps-tutkapantoihin, puhelimiin, riistakameroihin ja niiden muistikortteihin, tabletti-tietokoneisiin sekä tietokoneisiin. Poliisi on luonnehtinut tutkittujen laitteiden määrää todella suureksi. (Ruokakangas & Järvenpää, 2024.)

Koirien tutkapantoihin liittyvää paikannus- ja seurantatietoa poliisi on hankkinut teleoperaattoreilta tietopyynnöin (Niiranen, 2023). Televalvonnan ja matkaviestimien sijaintitietojen hankkiminen metsästysrikoksissa on mahdollista ainoastaan törkeiden tekemuotojen kohdalla, joten käytettävissä olevan pakkokeinojen valikoiman osalta oleellista on, että metsästysrikoksesta on säädetty törkeä tekemuotonsa, ja että sen rangaistusvaatimus on enimmillään neljä vuotta vankeutta. (Oikeusministeriö, 2010, s. 27–28.)

Tapauksessa takavarikoituina on yli 250 asetta. Osa näistä rikosentekovälineinä, osa hallinnollisessa menettelyssä (Ruokakangas & Järvenpää, 2024). Takavarikoinnin kohteena voi siis olla tekoase tai epäillyn tekijän kaikkikin aseet voidaan takavarikoida turvaamistoimenpiteenä. Pakkotoimi ei kuitenkaan mitätöi henkilön aselupia – luvan peruuttaminen tapahtuu ampumaselain (1/1998) 67 § mukaisesti pykälässä erikseen säädetyistä syistä. Näitä

syitä ovat pykälän 1 momentin mukaisesti muun muassa luvanhaltijan oma pyyntö tai syyllistyminen rikokseen, joka osoittaa törkeää väkivaltaista käyttäytymistä tai muutoin käytöstä, joka osoittaa henkilön sopimattomaksi aseiden hallussapitoon. Samoin aseluvat voidaan peruuttaa henkilön terveydentilan tai turvallisuutta vaarantavan elämäntavan osoittaessa sopimattomuutta aseiden hallussapitoon. Saman pykälän toinen momentti mahdollistaa aseluvan peruuttamisen harkinnanvaraisemmin tilanteissa, joissa henkilö on syyllistynyt huumausainerikoksiin, ampuma-aserikoksiin tai muutoin osoittanut piittaamattomuutta aseita tai niihin liittyviä tarvikkeita koskeviin säännöksiin.

Osaan takavarikoinnin kohteena olevista ampuma-aseista tässä tapauksessa, kuten useissa tässä työssä analysoiduissa tuomioissakin, tullaan määräämään menettämisseuraamuksia. Rikoslain 10 luvun 4 § säätelee rikosten tekovälineen menettämistä. Valtiolle menetetyksi tulee määrätä rikosten tekemiseen käytetty ampuma-ase. Muut tahallisen rikoksen tekemisessä hyödynnetyt esineet on mahdollista määrätä valtiolle menetetyiksi, mutta harkinnanvaraista menettämistä koskien tulee painottaa rikosten uusimisen ehkäisemistä.

Menettämisen edellytyksenä on, että esinettä on käytetty laissa rangaistavaksi säädetyn rikoksen tekemiseen, ja rikos on myös toteen näytettävä. Rangaistukseen tuomitsemattomuus ei kuitenkaan estä menettämisseuraamuksen tuomitsemista. (Matikkala, 2021, s. 360.)

Nähtäväksi jää, miten laajaksi valtiolle menettäväksi määrättävien takavarikoitujen aseiden ja muiden esineiden määrä Pohjois-Savon tapauksessa lopulta muodostuu.

8 AJOKIELLOT VERTAILUKOHTANA

Metsästyskiellon määrääminen voisi teknisesti rinnastua poliisin tekemään ajokiellon määräämiseen. Tällä luvulla täydennetään siksi työn teoriaperustaa vertailullisella esimerkillä. Toisessa alaluvussa vertaillaan myös poliisin tiedonsaantioikeuksia rekistereistä esimerkkitalanteessa sekä metsästyskortti-tiedon kohdalla.

8.1 Ajokiellon määrääminen esimerkkinä

Ajokiellossa kysymys on liikennerikosoikeudellisesta turvaamistoimenpiteestä, jolla estetään ja katkaistaan liikenneturvallisuutta vaarantavan toiminnan jatkaminen. Ajokiellon vaikuttavuus seuraamuksena perustuu seuraamuksen pituuden lisäksi sen määräämisen välittömyyteen. (HE 212/2010, 2., kohta Ajokielto)

Vuonna 2019 kokonaan poliisin tehtäväksi siirtyi ajokieltojen määrääminen ylinopeutta koskevissa tapauksissa sekä perustunnusmerkistön mukaisissa rattijuopumuksissa. Jälkimmäisten rangaistusmääräysten antaminen oli ollut syyttäjän päätettävissä. Muutos siirsi tuomiovallan käyttöä tuomioistuimelta poliisille ja syyttäjälle. (Kääriäinen, Aaltonen & Kolehmainen, 2019, s. 9.) Muutosta edelsi rangaistuskäytäntöä koskeva Valtioneuvoston kanslian teettämä selvitysraportti.

Ajokorttilain (386/2011) 7 luvussa säädetään ajokielloista ja muista seuraamuksista. 64 § 1 momentin mukaisesti poliisin on määrättävä ajokieltoon henkilö, joka syyllistyy rikoslain mukaiseen törkeään liikenneturvallisuuden vaarantamiseen, rattijuopumukseen, törkeään rattijuopumukseen tai vaarallisten aineiden kuljetusrikokseen. Lisäksi 65 §:ssä säädetään, että poliisin on määrättävä ajokieltoon sellainen kuljettaja, jonka tieliikennelain mukaiset rikkomukset ovat toistuvia tai joka ei enää täytä ajokorttiluvan myöntämisen edellytyksiä tai joka on tuomittu ulkomailla moottoriajoneuvon liikennejuopumuksesta. 67 §:n mukaisesti ajokielto voi olla myös ehdollinen, mikäli teosta

ei ole aiheutunut vaaraa muille, ja jos ajo-oikeus on ammatin tai muun erityisen painavan syyn perusteella välttämätön.

Poliisin on määrättävä tehtäväkseen säädetty ajokielto alkamaan viipymättä vaikka ajokieltopäätöksestä tai sen perusteena olevasta rikosasiasta olisi valitus vireillä. Ajokiellon kesto on rattijuopumuksessa ja vaarallisten aineiden kuljetusrikoksessa vähintään kuukauden pituinen ja tekemuodoltaan törkeässä liikenneturvallisuuden vaarantamisessa tai rattijuopumuksessa vähimmillään kolmen kuukauden mittainen. Uusintarikoksissa ajokiellot pitenevät. Enimmillään ajokiellon pituus voi olla viisi vuotta. Kun ajokieltoa määrätään, päätöksessä määritellään viimeinen voimassaolopäivä. (Ajokorttilaki, 66 §.)

Ajokiellosta ja sen pituudesta päätös tehdään hallintolain mukaisena menettelynä henkilön asuinpaikan poliisilaitoksella niissä tapauksissa, joissa ajokielto on poliisin määrättävissä. Näitä tapauksia ovat toistuvat rikkomukset, joiden määrä edellyttää ajokorttilain 65 § mukaista puuttumista sekä vakava piittaamattomuus, jonka seurauksena on määrätty valvontatilanteessa väliaikainen ajokielto, tai tilanne, jossa sellainen tulee määrätä esimerkiksi automaattisen valvonnan avulla todettuna. (HE 103/1997, kohta 2.1.3.) Hallintolain (434/2003) 43 § määrittelee päätöksen muodon, 44 § sen sisällön ja 45 § edellyttää päätöksen perusteluiden esittämistä. Päätökseen oheistetaan 46 § edellyttämästi oikaisuvaatimusohjeet oikaisuvaatimuksen kyseeseen tullessa, sekä päätöstä koskeva valitusosoitus, josta säättää 47 § samassa laissa.

Väliaikaiseen ajokieltoon voidaan määrätä ajokiellon perusteena olevista syistä todennäköisin syin epäilty ajoneuvon haltija, mutta myös sellainen kuljettaja, jonka ajokyvyn heikentyminen on sairauden tai vian myötä heikentynyt vaaraa-aiheuttavasti (Ajokorttilaki, 70 § 1 mom. 1–4 k.). Väliaikaisena määrätty ajokielto on voimassa, kunnes asiassa tehdään varsinainen ajokieltoa koskeva päätös, mutta se voidaan myös päättää muulloinkin, kuten esimerkiksi tilanteessa, jossa esitutkinnassa ilmenee, että ajokielto tultaisiin ilmeisimmin määräämään ehdollisena (Ajokorttilaki, 72 §, 1–3 mom.).

8.2 Ajo-oikeustieto vs. metsästyskorttitieto

Poliisin lakisääteinen suhde ajo-oikeusrekisterin tietoon on nykytilassa merkittävästi erilainen kuin poliisin suhde metsästäjärekisterin metsästäjä tietoon.

Laki liikenne- ja viestintävirastosta (935/2018) säättää 2 § 1 momentin 2 kohdassa virastolle tehtäväksi liikenteen rekisteritehtävät. Poliisilain 4 luku puolestaan säättää poliisin tiedonsaantioikeuksista. Luvun 2 § 1 momentin mukaisesti poliisipäällystöön kuuluva henkilö voi saada viranomaiselta tai julkista tehtävää hoitavalta poliisitehtävän hoitamisen kannalta tarpeelliset tiedot, ellei tiedonkäyttöä ole laissa kielletty tai rajoitettu. Saman pykälän toinen momentti sallii salassapidon estämättä terveyttä, päihteiden käyttöä tai väkivaltaiseen käyttäytymiseen liittyvää tiedonsaantia muun muassa ajo-oikeutta koskevaan lupaharkintaan liittyen. Sama lain kohta tosin koskee ampumaselupaa koskevaa lupaharkintaa.

Ajokorttilaissa on tämän työn luvussa 8.1 kuvatusti säädetty poliisille tehtävä ajokiellon määräämisestä. Poliisilain 4 luvun 2 §:n mukainen tiedonsaantioikeus kiistatta koskee tehtävän suorittamisessa tarvittavien tietojen saamista.

Metsästyskortti on yhdistelmä riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain 2 § mukaisesta tiedosta metsästäjä tutkinnon suorittamisesta sekä siihen liittyvästä 1 § mukaisesta metsästysvuoteen kohdistetusta riistanhoitomaksun suorituksesta. Metsästäjärekisterin pitäminen on säädetty saman lain 7 a §:ssä Suomen riistakeskuksen tehtäväksi.

Laki riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta yksilöi 7 c §:n 1 momentin 5 kohdassa, että rekisterinpitäjänä riistakeskus saa salassapitosäännösten estämättä luovuttaa metsästäjärekisteristä välttämättömät tiedot poliisille lupaharkintaa varten. Muihin tarkoituksiin rekisteriin pääsyä ei säädöksin ole mahdollistettu. Lupaharkintaa poliisi suorittaa aselupahakemuksia käsitellessään, mutta ei muissa tilanteissa.

Opinnäytetyön tekijä tietää ja toteaa omien työtehtäviensä perusteella, että poliisilla ei ole metsästäjärekisterin tietoon suoraa pääsyä. Tieto metsästäjä-tutkinnon ja riistanhoitomaksun suorittamisesta sinällään olisivat yllä perustelusti avattavissa rekisteristä poliisille, mutta ainoastaan aselupiin liittyvää lupaharkintatehtävää varten. Muu tiedonsaanti edellyttäisi poliisilta lakisääteistä tiedonsaantioikeutta sekä molempien toimijoiden päässä rajapintojen rakentamisen rahallista ja ajallista resurssia.

Eräs asiassa huomioitava nyanssi on myös se, että metsästyskieltoa voidaan määrätä myös henkilölle, joka ei tosiasiallisesti ole metsästäjä, ei omaa metsästyskorttia eikä ole myöskään rekisteröitynä metsästäjärekisteriin. Kiellon määräämiseen riittää rikoslain teonkuvauksen mukainen teko, syyttäjän vaatimus sekä tuomiossa määrätty seuraamus. Metsästäjärekisteriin ei lisätä sieltä puuttuvia metsästyskiellon saaneita henkilöitä, sillä heidän rekisteröimiseensä ei olisi oikeutta, mutta kiellon aikana uutena henkilönä ei saa olla mahdollista suorittaa riistanhoitomaksua eikä saada metsästyskorttia. Pelkän metsästäjä-tutkinnon suorittaminen sen sijaan ei olisi kiellettyä.

9 TUOMIOIDEN ANALYSOINTI JA POHDINTA

Luvussa 3.2 on esitelty rajaus, jolla on poimittu tässä työssä analysoitavat tuomioasiakirjat. Pohjana rajaukselle on valtakunnansyyttäjän tietopyynnön vastaustiedosto, josta on haettu esitutkinnassa rikosnimikkeeltään törkeinä tai perusmuotoisina metsästysrikoksina tutkitut teot, joista nostettiin syyte ja jotka etenivät käräjäoikeuden käsittelyyn. Tilastovuotena tapauksille on käytetty käräjäoikeuden ratkaisuvuotta.

Työn eettisissä linjauksissa on päädytty poistamaan aineistosta henkilötietojen lisäksi tekopaikkaa koskevat tiedot. Analyysin tausta-aineistossa säilytettiin tapausnumeron rinnalla jäljitettävyyden ja varmistettavuuden vuoksi tieto ratkaisun tehneestä käräjäoikeudesta sekä diaari, mutta näitäkään ei syytet-

tyjen suojaamiseksi esitetä opinnäytetyössä. Tapaukset numeroitiin juoksevasti ja opinnäytetyössä aluetasoksi jätettiin tieto syyttäjäalueesta.

Tavoitteena työssä oli tutkia, miten usein metsästyskieltoa oli vaadittu ja määrätty, sekä millaisten tekojen seurauksena vaatimusta ei tyypillisesti ole esitetty, ja millaisten sen sijaan on. Samalla tarkasteltiin rikosnimikkeen muuttumista esitutkinnan aikaisen, syytteen mukaisen ja lopulta mahdolliseksi syyksi luetun nimikkeen osalta. Tapausten jaottelu on analyysissä tehty syytteen mukaisten nimikkeiden mukaisena. Analyysissä tutkittiin myös teosta asian käräjäoikeudessa vireille tuloon sekä teon ja tuomion antamisen välistä aikaa kuukausina. Kokonaan tai osittain syytteiltään hylätyt tapaukset säilytettiin vertailuarvonsa vuoksi tarkastelussa mukana.

Analysoiduissa tapauksissa esiintyi kaikkia luvussa 6.1 avattuja metsästysrikosten eriasteisia muotoja sekä muita luonnonvararikosten tekemuotoja, usein metsästysrikokseen liitettyinä. Näiden lisäksi liitännäissyytteissä ilmeni toistuvasti ampuma-aserikoksia ja rikkomuksia.

9.1 Mistä syytettiin, mitä tuomittiin?

Analyysiaineistosta ilmeni, että vuosien 2019–2023 aikana esitutkinnassa törkeinä metsästysrikoksina tutkittuihin asioihin oli tehty käräjäoikeuden päätöksiä 23 kappaletta. Näistä 14 tapauksessa myös syyte nostettiin metsästysrikoksen törkeästä tekemuodosta. Perusmuotoinen syyte nostettiin viidessä tapauksessa, kolmessa tapauksessa syytteet koskivat ampuma-aserikosta ja -rikkomusta ja kerran menettämisvaatimusta. Syytteiden rinnalla oli muita erillisiä syytekohtia; luonnonsuojelurikkomus, törkeä laittoman saaliin kätkeminen, metsärikkomus, eläinsuojelurikos, ampuma-aserikos, ampuma-aserikkomus, kiristys, avunanto metsästysrikokseen, metsästysrikos tai metsästysrikkomus. Osassa tämä selittyi sillä, että käsittelyssä vastaajia oli useita, ja kaikkia ei syytetty samoista tai saman vakavuusasteen teoista, ja osa tapauksista puolestaan oli kompleksisempia, useiden erillisten rikosten kurrenssia sisältäviä kokonaisuuksia, joissa syytekohtia oli useita erillisiä.

Muutamit tapauksista sisälsivät pääsyytteille toissijaisen tai vaihtoehtoisen syytteen. Jälkimmäisiä oli aineistossa törkeinä metsästysrikoksina syytetyissä kaikkiaan 4 tapauksessa: törkeän tekemuodon hylätyksi tullessa sen sijaan syytettä vaadittiin kerran perusmuotoisesta teosta tai perusmuotoisen metsästysrikossyytteen hylätyksi tullessa kahdessa tapauksessa sen sijaan metsästysrikkomuksesta.

Vastaavasti esitutkinnassa perusmuotoisina metsästysrikoksina tutkittuja tapauksia oli ratkaistu käräjäoikeuden tuomioilla kahden vuoden tarkasteluajanjaksolla 2022–2023 yhteensä 42 kappaletta. Tarkastelujakso rajattiin perusmuotoisissa teoissa törkeää tekemutoa lyhyemmäksi tapausten huomattavasti suuremman lukumäärän vuoksi.

Metsästysrikoksesta päädyttiin tässä ryhmässä syyttämään 35 kertaa, ja näistä kuudessa tapauksessa syyte sisälsi myös muita samassa oikeuskäsittelyssä ratkaistavia erillisiä syytekohtia. Näitä olivat kahdessa tapauksessa syyte luvattomasta pyynnistä, ja yksittäisissä tapauksissa törkeä vammauttamus, ampuma-aserikkomus, luonnonsuojelurikos ja laittoman saaliin kätkeminen. Metsästysrikoksen sijaan metsästysrikkomuksesta nostettiin syyte kolmessa tapauksessa. Metsästysrikoksen hylätyksi tullessa sen sijaan tai sille vaihtoehtoisena syytteenä metsästysrikkomus oli esitetty kuudessa tapauksessa. Kahdessa tapauksessa vaihtoehtoinen syyte oli muu; toisessa varomaton käsittely ja toisessa vahingonteko. Perusmuotoisina metsästysrikoksina esitutkinnassa käsitellyistä teoista neljä päättyi syytteeksi täysin muilla rikosnimikkeillä: ampuma-aserikos, ampuma-aserikkomus, luvaton pyynti sekä huumausainerikos.

Taulukko 1. Esitutinnan rikosnimikkeittäin jaettuna todelliset, nostetut syytteet

rikosnimike esitutkinnassa	ensisijainen tai vakavin syyte kohta			yhteensä
	törkeä metsästysrikos	metsästysrikos	muu rikos tai rikkomus	
törkeä metsästysrikos, vuodet 2019–2023	14	5	4	23
metsästysrikos, vuodet 2022–2023	0	35	7	42
syytetty	14	40	11	65

Edellä esitutkinnassa käytössä olleiden rikosnimikkeiden mukainen jako tosiasiassa nostetuista syytteistä on esitetty erittelynä yläpuolella taulukossa 1.

9.1.1 Vastajaat ja rangaistusvaatimusten kohteet

Tarkastellussa tuomioaineiston 65 tapauksissa esiintyi kaikkiaan 97 vastaajaa. Valtaosassa oikeuskäsittelyjä (77 %) vastaajia oli vain yksi. Mukana oli kuitenkin taulukossa 2 esitetysti käsittelyjä, joissa on ollut useampia syytettyjä, ja näistä kahdessa käsiteltiin hyvinkin monimutkaista useiden tekojen ja rikosten konkurrensia ja kumulaatiota.

Taulukko 2. Vastajien määrä analysoiduissa asiakohtaisissa tapauksissa

käräjäoikeuden asioiden määrä	vastaajien lukumäärä analysoiduissa asioissa					
	1	2	3	4	5	9
	50	8	3	2	1	1
	77 %	12 %	5 %	3 %	2 %	2 %

Tuomioanalyysissä (liite 5) on oikeustapauskohtaisesti eritelty se, kuinka monelle syytetylle on syyttäjän toimesta vaadittu rangaistuksena metsästyskieltoa, ja kuinka monelle se on määrätty. Analyysissä syytettä ei ole merkitty kokonaan hylätyksi, ellei se ole sitä ollut kaikkien vastaajien osalta.

9.1.2 Tyypilliset tapaukset

Tarkasteltaessa sitä, millaisissa tapauksissa on metsästyskieltoa vaadittu ja määrätty, on hyvä tunnistaa rikokset, joita ylipäänsä esiintyy eniten. Toistuvan rikostyyppin tapauksia analysoitaessa selkenee se, tuomitaanko toisiinsa verrattavat asiat samoin ja seuraako niistä samat rangaistusseuraamukset.

Tuomioasiakirjoista erottui kaksi muita isompaa, toistuvaa tapausten ryhmää. Toinen oli metsästäjän tekemän virheen vuoksi kielletyn sorkkaeläinlajin yksilön ampuminen ja toinen oli rauhoituksen piirissä olevan karhuyksilön metsästäminen laillisen pyynnin yhteydessä. Molempien ryhmien tapauksia yhdisti metsästäminen korostunutta huolellisuusvelvoitetta rikkova tuottamuksellisuus, mutta sinällään tahattomuus eli tuomioissa tilanteet vaikuttivat metsästäjän tekemiltä virheiltä.

Metsästäessä oli kaadettu väärän lajin sorkkaeläin 10 tapauksessa. Näissä oli ammuttu hirvi valkohäntäpeurana (5 tapausta), valkohäntäpeura metsäkauriina (2 tapausta), metsäpeura hirvenä (2 tapausta) sekä kuusipeura valkohäntäpeurana (1 tapaus). Tapauksessa yhdessä (metsäpeura hirvenä) syyte oli nostettu törkeästä metsästysrikoksesta metsästyskieltovaatimuksin, mutta tuomio oli tullut perusmuotoisesta metsästysrikoksesta ilman määrättyä metsästyskieltoa. Kahdeksassa tapauksessa sekä syyte, että tuomio olivat metsästysrikoksesta. Näistä tapauksista kahdessa tekijälle oli vaadittu metsästyskieltoa, ja toisessa se oli määrättykin. Yksi tapauksista syytettiin ja tuomittiin metsästysrikkomuksena. Väärän sorkkaeläimen kaataneista siis yhdelle kymmenestä oli seuraamuksena tuomittu metsästyskieltoa.

Kiellettyihin karhuyksilöihin liittyviä tapauksia oli yhdeksän kappaletta ja niissä käytänteet olivat kirjavampia. Viidessä tapauksista vastaajaa/vastaajia oli syytetty törkeästä metsästysrikoksesta. Näistä tapauksista eräässä oli saaliina kaksi alle vuoden ikäistä aina rauhoitettua karhunpentua, ja muissa yksi pentu. Yhdessä tapauksessa oli pennun ampumisen lisäksi syyte myös törkeästä laittoman saaliin kätkemisestä. Kahden pennun ampuja tuomittiin törkeästä metsästysrikoksesta ja hänelle määrättiin myös metsästyskieltoa.

Samoin pennun ampujalle, joka yritti kätkeä laittoman saaliinsa. Kolmessa muussa tapauksessa syyte törkeästä tekemuodosta muuttui tuomioksi perusmuotoisesta metsästysrikoksesta, ja näistä kahdessa tapauksessa määrättiin syyllisiksi katsotuille myös metsästyskieltoa. Kolmannessa tapauksessa metsästyskieltoa ei vaatimuksesta huolimatta määrätty.

Perusmuotoisia metsästysrikossyytteitä alle vuoden ikäisen karhunpennun ampumisesta oli kaksi, niin ikään kahdelle vastaajalle. Molemmissa tapauksissa tekijälle vaadittiin myös metsästyskieltoa ja toisessa se määrättiin.

Metsästysrikoksena syytetty aikuisen karhuemon ampuminen päädyttiin ratkaisemaan metsästysrikkomuksena, samoin metsästysrikkomuksena syytetty pennun ampuminen ratkaistiin syytteen mukaisesti metsästysrikkomuksena.

Näissä väärän karhuyksilön ampumisen tapauksissa tuomioiden sisällöstä pohdinnan varaan jää paljon. Luvussa 5.2 oikeusperiaatteita koskien todettiin *”Yhdenvertaisuusperiaate vaatii olennaisesti samankaltaisten asioiden ratkaisemista samoin ja tasapuolisesti tekijästä riippumatta”*. Toki vain tapauskohtaisessa kokonaisarviointissa on mahdollista muodostaa kuva tahallisuudesta tai huolellisuuteen pyrkimyksen määrästä. Analyysin tapauksia kuitenkin yhdisti tuomioiden mukaan se, että niissä ei vaikuttanut tietoisesti ammutun kiellettyä eläinyksilöä. Syytteet ja tuomiot vaihtelivat törkeästä metsästysrikoksesta metsästysrikkomuksiin, ja metsästyskieltoja vaadittiin kahdeksassa tapauksessa yhdeksästä, mutta määrättiin viidessä.

Karhunpentujen ja emon metsästämiseen liittyvät rikokset on yhdistetty helpommin ja tarkemmin tutkittaville liitteeseen 4.

Toistuvana tapaustyyppinä aineistossa esiin nousi myös karhunmetsästyksessä ravintohoukuttimen eli haaskan käyttö (5 tapausta). Tämän ryhmän tapauksista kuitenkin kahdessa syytteet hylättiin kokonaan. Tapauksissa ravintohoukuttimen hyödyksi käytöstä ei katsottu olevan riittävästi näyttöä.

9.2 Käsittelyajat

Tuomioanalyysissä selvitettiin yhtenä seikkana asian tutkimiseen kuluttua aikaa. Mikäli jo esitutkintavaiheessa olisi mahdollista määrätä metsästyskieltoa, jo kärsityn rangaistuksen pituus tulisi huomioitavaksi tuomiossa määrätävässä seuraamuksessa. On siis arvioitava, pitenisivätkö metsästyskieltoajat nykyisistä, jos kantaa kiellon pituuteen otettaisiin edelleen tuomiossa, mutta kieltoa olisikin juoksutettu jo esitutkintavaiheesta lähtien.

Tuomioista tarkasteltiin kahta eri aikaväliä jokaisesta tapauksesta; aikaa tapahtuman tekohetkestä tuomioon sekä aikaa asian käräjäoikeuteen vireilletulosta tuomion antamiseen. Mikäli tekoja oli useita, tai ne ajoittuivat ajallisesti pidemmälle jaksolle, laskennassa huomioitiin viimeisin tapahtumapäivä.

Aikayksikkönä tarkastelussa käytettiin kuukausia, koska lyhyempi aikamääre olisi ollut heikommin hahmotettavissa ja metsästyskiellon pituuteen verrattavissa. Viivetarkastelussa tämä aiheutti käsittelyaikojen pyöristämistä lähimpään kokonaislukuun. Metsästyskiellot puolestaan ovat tyypillisesti kokonaisia vuosia, joten niiden pituudet olivat täsmällisiä kokonaislukuja.

Aineistosta tällä tavoin lasketulla tuomion viiveellisyydellä pystytään arvioidaan metsästyskieltojen määräämishetken vaikutuksia seuraamukseen. Tämä metsästyskieltoihin liittyneiden aikaviiveiden tarkastelu on esitetty työn liitteessä 3 sekä luvussa 9.3.2.

Esitutkinnan ja syyteharkinnan vaatimat ajat olivat hyvin tapauskohtaisia ja myös käräjäoikeuksien käsittelyajoissa oli hieman alueellista hajontaa. Keskimääräinen teon ja tuomion välinen aika koko analyysiaineistossa (65 tuomiota) oli 1 v 6 kk, tarkastelujoukon keskimmäisen arvon eli mediaanin jäädessä 1 v 4 kk pituiseksi. Vastaavasti asian käräjäoikeudessa vireilletulon ja tuomion antamisen välinen aika oli keskimäärin kuuden kuukauden pituinen, mediaanin jäädessä hieman sen alle, viiteen kuukauteen. Lyhimmillään asioita käsiteltiin käräjäoikeuksiin vireilletulon jälkeen kuukaudessa tai kahdessa

(6 tapausta), mutta viidessä tapauksessa käsittely kesti yli vuoden käräjäoikeuteen asian vireille tulosta.

9.3 Metsästyskieltoseuraamukset

Analysoitavissa 65 tuomioissa metsästyskieltoja määrättiin 21 tapauksessa ja niitä kohdistettiin kaikkiaan 27 henkilöön. Yhteensä kieltoja oli vaadittu 38 tapauksessa ja vaatimuksia kohdistettu 53 henkilöön.

Metsästyskieltoa olisi voitu vaatia kaikissa niissä tapauksissa, joissa syyte oli nostettu törkeästä metsästysrikoksesta (14 tapausta) tai perusmuotoisesta metsästysrikoksesta (40 tapausta). Yhteensä näitä tapauksia oli siis 54 kappaletta. Perusmuotoista rikoksista 16 tapauksessa eli 40 %:ssa syyttäjä ei kuitenkaan metsästyskieltoa vaatinut.

Metsästyskieltovaatimus oli siis esitetty kokonaisuudessaan 70 % tapauksista, joissa se olisi voitu esittää. Vaatimuksen mukainen metsästyskielto määrättiin hieman yli puolessa, 55 % tapauksista, joissa syyttäjä oli vaatinut kielon määräämistä. Erityisesti perusmuotoisen metsästysrikoksen kohdalla kielon vaatimista, saati määräämistä ei voi katsoa selviöksi.

Seuraavaksi vielä tarkemmin rikoslajeittain metsästyskieltoseuraamuksesta: Metsästyskieltoja vaadittiin kaikissa niissä tapauksissa, joissa vastaajaa tai vastaajia syytettiin törkeistä metsästysrikoksista. Syytteen törkeästä teko muodosta sisälsi 14 tapausta, ja metsästyskieltovaatimuksia kohdistui niissä kaikkiaan 25 henkilöön, joista yhdeksässä tapauksessa 12 henkilölle vaadittua metsästyskieltoa myös määrättiin. Näistä seitsemän henkilöä tuomittiin törkeästä metsästysrikoksesta viidessä tapauksessa ja viisi perusmuotoisesta teosta neljässä tapauksessa. Viidessä tapauksessa vaadittuja kieltoja ei määrätty. Näistä kahdessa syyksi luettiin perusmuotoinen metsästysrikos, muttei määrätty oheen metsästyskieltoa. Kolme tapauksista ratkaistiin joko muulla rikosnimikkeellä tai syytteet hylättiin.

Törkeistä metsästysrikoksista määrättyjen metsästyskieltojen pituudet vaihtelivat kolmesta viiteen vuotta syyttäjälueittain taulukossa 3 esitetysti.

Taulukko 3. Metsästyskieltojen pituudet syyttäjälueittain törkeistä metsästysrikoksesta tuomituille

tuomittuja /syyttäjälue	metsästyskiellon pituus vuosissa		
	3 v	4 v	5 v
Itä-Suomi	-	1	-
Länsi-Suomi	1	-	2
Pohjois-Suomi	2	-	1

Perusmuotoisen metsästysrikoksen syytteen käsittelyissä kieltoa vaadittiin 24 tapauksessa 28 henkilölle. Metsästyskieltoa määrättiin seuraamuksena metsästysrikoksesta 12 tapauksessa 15 henkilölle. Lisäksi neljässä tämän ryhmän tapauksessa vastaajalle syyksi luettiin metsästysrikos, mutta metsästyskielto jätettiin määräämättä. Kuusi tapauksista katsottiin tuomiossa metsästysrikkomuksiksi, ja kolmessa tapauksessa syytteet hylättiin kokonaan neljän vastaajan osalta.

Taulukossa 4 on esitetty sekä perusmuotoisina syytetyistä metsästysrikoksista annetut metsästyskiellot (15 tuomittua 12 eri tapauksesta) että ne, joista syytettiin törkeinä metsästysrikoksina, mutta tuomittiin perusmuotoisina (5 tuomittua, 4 eri tapausta).

Taulukko 4. Metsästyskieltojen pituudet syyttäjälueittain perusmuotoisista metsästysrikoksesta tuomituille

tuomittuja /syyttäjälue	metsästyskiellon pituus vuosissa		
	1 v	1, 5 v	2 v
Itä-Suomi	7	-	1
Länsi-Suomi	1	-	-
Pohjois-Suomi	10	1	-

Vastaavasti syyttäjä jätti metsästyskieltoa vaatimatta 16 perusmuotoisena metsästysrikoksena syytetyssä tapauksessa. Tapauksista yhdeksän koski väärän hirvieläinyksilön ampumista tai hirvieläimen metsästämistä luvattomalla alueella. Mukana oli kuitenkin myös kaksi karhun metsästämiseen liittyvää tapausta, joista toisessa epäiltiin käytetyn kiellettyä pyyntimenetelmää, ravintohoukutinta, ja toisessa kysymyksessä oli koiralla tapahtuva karhuun kohdistuva pyyntitarkoitus, jonka katsottiin alkaneen alueelta, jolla karhun metsästämiseen ei ollut oikeutta. Karhuun kohdistuneista teoista syytettynä oli kolme henkilöä ja kaikille heille syyksi luettiin metsästysrikokset. Toki on huomioitava, että tekoina tapaukset ovat perusmuotoisen metsästysrikoksen teonkuvauksen mukaisia, eikä niihin ole välttämätöntä kytkeä metsästyskieltovaatimusta. Kokonaisharkinta asiassa on tuomioistuimella, mutta jos kieltoa ei ole vaadittu, käräjäoikeudessa ei sitä ole enää mahdollista vaatimukseksi ja seuraamukseksi lisätä.

Taulukko 5. Syyttäjäalueittainen jako tapauksista, joissa syytetty metsästysrikoksesta, mutta metsästyskieltovaatimusta ei esitetty

syyttäjäalue	tapausten syytettyjen	
	määrä	määrä
Etelä-Suomi	1	1
Itä-Suomi	5	5
Länsi-Suomi	1	1
Pohjois-Suomi	5	9

Syyttäjäalueittainen jako metsästysrikostapauksista, joissa ei ole vaadittu metsästyskieltoa on esitetty yllä taulukossa 5 ja tapaukset on tarkemmin tarkasteltavissa tuomioanalyysin (liite 5) neljännellä sivulla.

9.3.1 Metsästyskieltoratkaisuja koskevat perustelut

Tuomioiden perusteluissa ei tavallisesti taustoitettu merkittävästi metsästyskiellon määräämiseen sisältyntä harkintaa. Poikkeuksena muutamissa

tuomioissa pohdintaa oli kuitenkin enemmän ja niiden avulla valottuivat metsästyskielto- ja metsästäyskieltojen taustalla olevat perustelut.

- kärjäoikeus punninnut kieltoa puoltavia seikkoja (huolellisuusveloitteen laiminlyönti sekä tosiasiallisesti syntynyt vaara ja vahinko) ja vähentäviä seikkoja (ei historiaa, aseet olleet takavarikoituina 1,5 v. ajan, ei tahallista tarkoitusta aiheuttaa vaaraa) ja päätenyt siihen, että metsästyskieltoa ei määrätä.
 - syyksi luettu: metsästysrikos, luvaton pyynti.
 - ei metsästyskieltoa.
- tilanteessa, jossa aseeseen ei ole kohdistunut menettämisseuraamusta, on kärjäoikeus katsonut metsästyskiellolla olevan uusimista ehkäisevä vaikutus.
 - syyksi luettu: metsästysrikos, törkeä vammantuottamus.
 - metsästyskielto 12,5 kk.
- kärjäoikeus toteaa, että tuomioistuimen tulisi (lain esitöiden HE 221/2010 mukaan) arvioida kiellon tarvetta uusimisriskin ja rikosten ennaltaehkäisyn valossa. Aiemman rikostaustan puuttuminen, pitkäkestoinen moitteeton metsästysharrastus tai vastaava voivat merkitä. Vastaaja katu tekoaan ja kertoo oppineensa virheestä, ei aiempaa rikoshistoriaa.
 - syyksi luettu: metsästysrikos.
 - ei metsästyskieltoa.
- kärjäoikeus katsonut, että koska teko ei ollut osoittanut törkeän teonkuvan mukaista ilmeistä piittaamattomuutta, ja koska tuomio annettiin perusmuotoisesta teosta, kiellon määrääminen ei ole välttämätöntä.
 - syyksi luettu: metsästysrikos.
 - ei metsästyskieltoa.
- kärjäoikeus ei ole pitänyt syytetyn menettelyä tahallisenä, vaan enemmän innokkuutena ja osaamattomuutena, ei siis ole osoitettu sellaista ilmeistä piittaamattomuutta, jota metsästyskiellon määrääminen edellyttäisi.
 - syyksi luettu: metsästysrikos.
 - ei metsästyskieltoa.

- käräjäoikeus todennut tuomion perusteluissa, että törkeässä metsästysrikoksessa metsästyskiellon pituus tulee olla vähintään 3 v. ja enintään 10 v., joskin kiello voidaan myös jättää määräämättä erityisen painavista syistä. Asian selvittämisessä auttaminen huomioiden, määrätään kiello 3 v. törkeästä metsästysrikoksesta.
 - syyksi luettu: törkeä metsästysrikos.
 - metsästyskiello 36 kk.
- käräjäoikeus todennut, että erityisen painavia syitä, joiden nojalla metsästyskiello voitaisiin jättää määräämättä ei ole ilmennyt. Teossa ilmeinen piittaamattomuus.
 - syyksi luettu: törkeä metsästysrikos.
 - metsästyskiello 60 kk.
- käräjäoikeus totesi vastaaja syyllistyneen metsästysrikokseen, ja totesi, että hänet on siten myös määrättävä metsästyskieltoon. Teko oli osoittanut ilmeistä piittaamattomuutta metsästystä koskevista säännöksistä.
 - syyksi luettu: metsästysrikos.
 - metsästyskiello 12 kk.
- Perusteluissa todettu, että metsästyskiello on turvaamistoimenpide, jonka tarkoituksena on ennaltaehkäistä rikoksen uusimista. Rikoksesta törkeä huolimattomuus ei ilmennä kuitenkaan sellaista piittaamattomuutta, että määräämistä metsästyskieltoon olisi pidettävä perusteltuna ja tarpeellisena.
 - syyksi luettu: metsästysrikos.
 - ei metsästyskielloa.
- tuomioasiakirjassa seuraamuksen muissa vaatimuksissa maininta: Syyttäjä luopunut metsästyskiellovaatimuksesta. Käsittelyssä ei esitetty moista vaatimusta.
 - syyksi luettu: metsästysrikos.
 - ei metsästyskielloa.

Lisäksi osassa tapauksista tuomiota ei ollut tullut metsästysrikoksesta, vaan ainoastaan metsästysrikkomuksesta, ja näiden tapausten ratkaisuihin oli hy-

lätty perusteettomana vaatimukset metsästyskielloista. Samoin mikäli syyte oli tullut hylätyksi, oli muutkin vaatimukset niin ikään hylätty.

9.3.2 Metsästyskiellon määräämisen ajankohta ja kiellon pituus

Kun pohditaan ajatusta metsästyskiellon alkamisen ajankohdan muuttamisesta, on tarkasteltava, millaisia vaikutuksia muutoksella olisi. Kuten luvussa 8.1 todettiin, ajokieltotapauksissa ajokiellon lopullinen pituus määrätään vasta ajokiellon jo alettua kieltoon määrätyn henkilön asuinpaikan mukaisella poliisilaitoksella. Samoin toimittanee, mikäli poliisille tulisi mahdollisuus metsästyskiellon määräämiseen, sillä kiellon määräämishetkellä sen päällimmäinen tarkoitus olisi toimia turvaamistoimenpiteenä rikollisen toiminnan keskeyttämiseksi. Kiellon jatkamisesta tai keskeyttämisestä tulisi voida tehdä uudelleenarvioituja ratkaisuja esitutkinnan tai syyteharkinnan aikana.

Metsästyskieltoa määrätessä on lain esitöissä edellytetty erikseen harkintaa nimenomaan rikoksen ilmeisestä piittaamattomuudesta metsästystä koskevia säännöksiä kohtaan. Törkeän metsästysrikoksen kohdalla metsästyskielto on määrättävä pääsääntönä, ellei sen määräämättä jättämiseksi ole olemassa erityisen painavia syitä, jotka myös edellyttävät perustelemista. Erityisen painavien syiden tulisi liittyä kiellon rooliin turvaamistoimenpiteenä, eli tuomioistuimia edellytettiin harkitsemaan pääsäännöstä poikkeamista erityisesti uusimisriskin ja rikosten ennaltaehkäisyn kannalta. Lain edellyttämä painava syy voisi olla syytetyn heikko terveys tai muu poikkeukselliseen elämäntilanteeseen liittyvä asia, jonka vaikutusta ei rangaistusta määrättäessä enää olisi. (HE 221/2010, s. 25.) Metsästyskiellon merkitystä on myös käsitelty aiemmin tämän työn luvussa 4.4.

Voi ajatella, että erityisesti törkeän metsästysrikoksen tunnusmerkkien täytyessä kiellon määrääminen teosta kyllin todennäköisesti epäillylle ei olisi lain hengen vastaista. Pakkokeinolakia käyttäessään poliisilla on kokemusta todennäköisyyskynnysportaiden (syytä epäillä / epäily todennäköisin syin / voidaan pitää todennäköisenä) soveltamisesta. Todennäköisyysportaita on avat-

tu muun muassa luvussa 7.3.3. Törkeässä metsästysrikoksessa pääsääntönä määrättävän metsästyskiellon pituus on kolmesta kymmeneen vuotta, ja ainoastaan harvinaisen pitkä esitutkinta-aika voisi ylittää tuon vähimmäisajan ja johtaa tilanteeseen, jossa henkilölle tutkinnan aikana määrätty metsästyskielto muodostuisi tuomion viipymisen myötä pidemmäksi, minkä pituisena se olisi tuomiohetkestä alkavana määrätty.

Työssä ei ollut mahdollista tutkia tarkkaa esitutkinnan käynnistymisen ajankohtaa, mutta teonkuvausten mukaan kärjäkäsittelyyn päätyneistä tapahtumista on joko syytetty ilmoittanut itse viipymättä, tai tieto tapahtumasta on muutoin tullut pääosin varsin viivyttyksettömänä tutkinnan käynnistäneen poliisiviranomaisten tietoon. Mahdollinen poliisin määräämä metsästyskielto voisi luonnollisesti tulla kyseeseen vasta siinä vaiheessa, kun teosta epäiltyjen toiminta täyttää metsästyskiellon määräämisen edellytykset. Samoin määrääminen tulisi sitoa riittävän vahvaan epäiltyyn kohdistuvaan todennäköisysepäilyyn.

Analysoiduissa tuomioissa teoista määrättyjen metsästyskieltojen pituudet sekä kunkin tapauksen teon ja tuomion välinen viive on esitetty työn liitteessä 3. Törkeinä metsästysrikoksina tuomituista teoista määrätty metsästyskiellot olivat luvun 9.3 taulukossa 3 esitetysti useimmiten törkeästä tekemuodosta määrättävän metsästyskiellon vähimmäispituuden mukaisia; kolme kielloista oli määrätty kolmeksi vuodeksi, yksi neljäksi ja kolme viideksi vuodeksi. Yhdessäkään näistä tapauksista teosta tuomioon kulunut aika ei ylittänyt määrätyn metsästyskiellon pituutta. Näin tarkastellen viivyttyksettäkään määrätty metsästyskielto ei olisi samanpituisena määrättyä päättynyt ennen tuomion antamista törkeiden metsästysrikosten kohdalla.

Liitteessä 3 ja luvun 9.3 taulukossa 4 on esitetty metsästyskieltoa sisältäneiden perusmuotoisina metsästysrikoksina tuomittujen tekojen kieltojen pituudet sekä aika teosta tuomioon. Tässä ryhmässä tuomitut metsästyskiellot ovat olleet pääsääntöisesti yhden vuoden mittaisia (90 %) ja käsittelyajat esitutkinnan vaatimine aikoineen puolestaan ovat vaihdelleet viidestä kuu-kaudesta viiteen vuoteen. Puolessa ryhmän tapauksista prosessin vaatima

aika ylitti määrätyn metsästyskiellon pituuden. Perusmuotoisten metsästysrikosten kohdalla jo esitutinnan aikana määrättävä metsästyskielto pidentäisi metsästyskiellon kokonaismittaa, ellei kieltoa purettaisi rikosprosessin vaiheiden edetessä.

9.4 Havaintoja tuomioista

Suurpetoihin kohdistuneita rikoksia aineistossa esiintyi ehkä yllättävänkin niukasti. Erityisesti näin, jos ulkopuolelle jätetään laillisessa karhunmetsästyksessä saaliiksi saatu rauhoitettujen yksilöiden ampuminen, joka on kuvattu luvussa 9.1.2 sekä liitteessä 4.

Karhunpyyntiin ravintohoukuttimen käytön epäily liittyi viidessä tapauksessa, joista kahdessa syytteet hylättiin kokonaan. Yhdessä tapauksista kahdelle henkilölle tuli tuomio metsästysrikoksesta ja tuomioon yhdistyivät molemmille metsästyskiellot, toisessa tapauksessa syytettyjä ja myös tuomittuja oli neljä, joista kaikille luettiin syyksi metsästysrikos metsästyskielloin. Kolmannessa tapauksessa kaksi syytettyä tuomittiin metsästysrikoksista, mutta koska syyttäjä ei ollut heille metsästyskieltoa vaatinut, tuomiossa ei sitä määrätty.

Näiden karhuun kohdistuneiden tapausten ulkopuolelle jäi suurpetoihin kohdistuneina susien myrkyttämistä koskeneet kaksi tapausta, kaksi ahman moottorikelkalla yliajoo ja tappamiseen liittyvää rikosta sekä yksi laitton suden pyynti. Toisessa myrkytystapauksessa syyte tuli törkeästä metsästysrikoksesta, mutta tuomio perusmuotoisesta metsästysrikoksesta. Metsästyskielto oli kuitenkin perusmuotoisina tuomituista analysoidun aineiston pisin, kaksi vuotta. Toinen myrkkysyötteihin liittynyt tapaus johti metsästysrikossyytteeseen, mutta päättyi syytteiden hylkäämiseen. Ahmaa koskeneista tapauksista toinen johti tuomioon törkeästä metsästysrikoksesta sekä siihen liitettyyn viiden vuoden metsästyskieltoon. Toisessa ahmaan kohdistuneessa tapauksessa syytteen kiistävää vastaajaa ei onnistuttu osoittamaan tekijäksi tapahtumaan, joten syyte törkeästä metsästysrikoksesta hylättiin.

Susitapauksessa seitsemää henkilöä syytettiin törkeästä metsästysrikoksesta. Asiassa esitettiin, että ryhmänä on metsästetty luvattomasti sutta. Syyteistä kuusi hylättiin, ja yksi johti tekijän tuomitsemiseen törkeästä metsästysrikoksesta. Tähän tuomioon sisältyi neljän vuoden metsästyskielto. Suurpetoihin liittyvissä tapauksissa metsästyskiellot ovat olleet analysoiduista tapauksista määrättyjen kieltojen ankarimpia, mutta eivät kuitenkaan likikään lain säätämiä kieltojen maksimipituuksia. Maksimissaan metsästyskiellot voisivat olla perusmuotoisessa metsästysrikoksessa viisi ja törkeässä tekomuo-dossa kymmenen vuotta.

Usein toistuneissa tapahtumissa esiin nousseet väärän lajin tai ikäluokan eläinyksilön ampumiset on nähty vahinkoina, olipa kyseessä karhu tai hirvieläin. Vahinkotekoakin tulee kuitenkin aina tarkastella kriittisesti; onko metsästäjä toiminut metsästyksen liittyvän korostuneen huolellisuusvelvoitteen mukaisesti.

Analysoidussa aineistossa esiintyi kolme sinällään kuvauksiltaan erilaista tapausta, joissa oli metsästetty tiellä ampuen kanalintua. Tieltä ja tiellä ampuminen kohdistuuakin ilmeisenä piittaamattomuutena niin keskeiseen metsästyslainsäädännön säädökseen, että teot täyttävät metsästyskiellon määräämisen edellytykset. Tapauksista kahdessa metsästysrikostuomio sisälsi vuoden metsästyskieltoa, yhdessä kaksi vuotta.

Huomiona on todettava havainto tämän työn luvussa 5.1.1 kuvatuista pakko-tilateoista. Tavallista metsästäjää saattaa huolestaa, tullaanko tilanteet, joissa metsästystilanteessa päädyttäisiin ampumaan suurpeto metsästyskoiraa puolustettaessa ja suojatessa käsittelemään oikeutetuiksi katsottuna toimintana. Valtakunnansyyttäjän aineistossa ei ilmene pakkotila -syyllä oikeutetuiksi katsottujen tekojen lukumäärä, mutta tarkasteltuun tuomioaineistoon asti ei edennyt lainkaan asioita, joiden oikeuttamista olisi vielä oikeudessa arvioitu. Voi siis todeta, että kyseiset tilanteet ovat olleet oikeuttamisperusteeltaan kyllin selviä ja ratkaisut on tehty pakkotilassa toimineen eduksi ja tekijän kannalta nopeasti syyttäjän käsissä esitutkinnan valmistuttua. Aiemmat aiheen oikeusratkaisut ovat varmasti viitoittaneet syyttäjien tietä.

10 YHTEENVETO

Työn tuomioanalyysissä tuotettiin uutta, yhteen koostettua tietoa siitä, minkä tyyppisiä metsästysrikoksia viime vuosina Suomessa tutkittu esitutkinnassa ja sen jatkoksi arvioitu alioikeuksissa. Kokonaiskuvan hahmottamisen ohessa pyrittiin selventämään metsästyskieltojen roolia rikosten seuraamuksena.

Metsästyskieltoihin liittyvän nykytilan osalta vaihtelevat käytännöt niin syyttäjiltä metsästyskiellon vaatimisessa kuin tuomioistuimilta niiden määräämisessä puoltavat kattavan harkinnan merkitystä seuraamuksen määräämistä ratkaistaessa. Edes aina rauhoitettuihin suurpetoihin liittyneissä tapauksissa ei systemaattisesti ole vaadittu metsästyskieltoa, olkoonkin ettei kaikissa tapauksissa vastaajaa syytetty metsästysrikoksen törkeästä tekemuodosta. Metsästyskiellon vaatimatta jättäminen kuitenkin poissulkee kiellon määräämisen enää tuomiovaiheessa. Toisaalta hyvää nykyjärjestelmässä on, että syyttäjän tekemä metsästyskieltovaatimus johtaa siihen, että tuomioistuimessa myös tosiasiallisesti käsitellään metsästyskieltoseuraamusta, eikä asiaan kannan ottaminen siellä osana rangaistuksia epähuomiossa sivuuttuisi.

Työn tulosten perusteella on kuitenkin suhtauduttava hieman varovaisesti ajatukseen esitutkinnan aikana määrättävästä väliaikaisesta metsästyskiellosta. Varovaisuuteen pakottaa erityisesti se, että nykyinen metsästyskieltoihin liittyvä käytäntö ei ole erityisen yhtenevä. Se ei ole sitä syyttäjältä lähtevissä syytteissä metsästyskieltovaatimuksineen, mutta ei myöskään alioikeuksien ratkaisuihin. Nykyinen käytäntö ei siten ole kaavamaisesti ohjeeksi kirjoitettavissa, jos tällaista pidettäisiin tavoiteltavana.

On huomioitava, että käräjäoikeudelta metsästyskieltoja vaadittiin 70 % tapauksista, joissa niitä olisi voitu vaatia. Myöskään syyttäjän vaatimaa metsästyskieltoa ei lopulta tuomioissa määrätty kuin hieman yli puolelle vastaajista. Analyysissä törkeinä tekemuotoina syytetyistä tapauksista (yhteensä 14 kpl) metsästysrikosta koskevat syytteet hylättiin kokonaan kolmessa tapauksessa, eli tämä tarkoittaa joka viidettä tapausta. Määrä on merkittävä, etenkin

jos epäiltyihin olisi kohdistettu jo esitutinnan aikana rangaistuksenomaisia toimenpiteitä ennakolta määrätyn metsästyskiellon muodossa. Tilanne koetelisi epäillyn oikeutta syyttömyysolettamaan, joka on kuitenkin aivan keskeinen ihmisoikeus.

Tuomioistuimessa rikollista tekoa pystytään tarkastelemaan paremmin kokonaisuutena ja kaiken esille tulleen ja tuodun tiedon valossa. Esitutinnan aikana käytössä ei ole samanaikaisesti kaikkea tätä tietämystä, ja siksi ennakolta määrätty seuraamus voi osoittautua nopeastikin kohtuuttomaksi tai virheelliseksi. Metsästyskieltoa määrätessä arviointia on kohdistettava tekoon, sen ilmeiseen piittaamattomuuteen metsästystä koskevista säännöksistä, mutta myös metsästyskieltoseurauksella tavoiteltaviin vaikutuksiin; uusimiskin hallintaan ja rikosten ennalta ehkäisyyn. Olisiko näiden seikkojen arviointi mahdollista kesken prosessin?

Jos metsästyskieltojen määrääminen olisi mahdollista jo esitutkintavaiheessa ja metsästyskieltojen pituudet pysyisivät yhtä pitkinä, tämä aiheuttaisi perusmuotoisen metsästysrikosten (yhteensä 20 kpl) kohdalla joko kiellon kärsityksi katsomisen (10 kpl) tai melko pian tuomion jälkeen metsästyskiellosta vapautumisen (3 kpl). Tilannetta on havainnollistettu punaisin ja keltaisin värikoodein liitteessä 3, jossa on vertailtu metsästyskiellon pituutta sekä aikaa teon ja tuomion välillä.

Mahdollista lakimuutosta harkittaessa on arvioitava, näyttäytyisivätkö muutokset metsästyskiellon ajan juoksutuksessa syyllisille jopa rangaistuksen lieventymisenä. Toisaalta aiemmin määrättyillä kielloilla voisi olla myös kiellon pituuden mittaa pidentäviä vaikutuksia, erityisesti tilanteissa, joissa syyksi luetaan perusmuotoinen metsästysrikos, josta kielto olisi muutoin jäänyt usein vuoden mittaiseksi. Perusmuotoisina metsästysrikoksina tuomituista teoista tuomioon kulunut aika on ollut puolessa pidempi kuin määrätty metsästyskielto, joten yhtä pitkä kielto olisi näissä tapauksissa kärsitty ja kuitattu tuomion lukemiseen hetkellä.

Näiden kriittisempien seikkojen rinnalla on samaan aikaan nähtävissä useita, joskin painoarvoltaan erilaisia perusteita, jotka puoltaisivat mahdollisuutta jo varhaisemmassa vaiheessa metsästyskiellon määräämiseen. Seuraavaksi tuodaan esiin keskeisimpiä niistä.

Seuraamusten uhan ja pelotevaikutuksen tulee vahvistaa yleistä lainkuuliaisuutta. Kovin viiveellisesti määrättyinä vaikutukset laimenevat. Erityisen huolestuttavana ilmiönä voi pitää luvussa 4.5 kuvattua lähiyhteisön hiljaista hyväksyntää.

Metsästyksen yhteiskunnallinen hyväksyttävyys edellyttää lainmukaisuutta. Jos metsästyksellä koetaan jollakin tavalla epämääräisenä ja toimintaan tai toimijoihin kytkeytyä rikollisuutta, se syö luotettavuutta lain mukaisesti metsästyksellä harjoittavilta henkilöiltä, mutta myös luontoa ja luonnonvaroja kunnioittavalta perinteiseltä pyyntikulttuurilta.

Tehokkailla ja viipymättä seuraavilla toimenpiteillä on myös kollektiivisia rangaistusvaikutuksia. Metsästysseuroissa tai -seurueissa metsästyskortillinen epäily voi toimia lähes kuin ennenkin. Myös seuran tai metsästyksenjohtajan on vaikea suhtautua kielteisesti metsästyskortin omaavaan jäseneseen. Aseen tai aseiden takavarikointi ei estä aseiden lainaamista, mikäli aselupia ei ole luvussa 7.3.3 kuvattusti peruutettu. Ampuma-aselain 88 §:n mukainen aseiden valvottu käyttö on mahdollista rikoksesta epäillyille omien aseiden takavarikoinnin ja lupien peruuttamisen jälkeenkin. Toki tämä vaatii henkilön, jolla on halua luovuttaa aseensa toiselle henkilölle käytettäväksi välittömässä valvonnassaan. Luvussa 4.2 todetusti vailla metsästyskorttia metsästykseseen voisi osallistua ainoastaan ajomiehenä ja koiranohjaajana.

Tutkimuskysymyksen kannalta neutraalia on toteamus, että poliisin toimivallan ja sen muutosten on perustuttava niihin tehtäviin, jotka on poliisille tehtäviksi säädetty. Metsästyskiellon tavoitteet turvaamistoimena ja rikoksia ennalta ehkäisevänä toimenpiteenä eivät riitelisi poliisin rikostentorjunnan tehtävän kanssa.

Jos poliisin toimivaltaa päädyttäisiin laajentamaan mahdollisuudella väliaikaisten metsästyskieltojen määräämiseen, se vaatii jonkin verran resurssointia poliisissa. Esimerkiksi mahdolliset oikaisuvaatimukset on kyettävä käsittelemään. Samoin eri toimijoiden harteilla lepäävä prosessi poliisin tekemästä metsästyskieltomerkinästä ja sen metsästäjärekisteriin sekä riistanhoitoyhdistykseen välittämisestä täytyy rakentaa ja vakioida. On syytä huomioida myös luvussa 8.2 esiin nostetut puutteet poliisin nykyisissä tiedonsaantioikeuksissa suhteessa metsästäjärekisterin tietoon.

11 LOPPUSANAT

Tätä opinnäytetyötä ohjasivat eteenpäin ennen muuta etukäteen asetetut tutkimuskysymykset. Erityisesti empiirisen aineiston sisältöön tai hankintaan liittyvien realiteettien edessä vaadittiin mukautumiskykyä, mutta myös sitkeyttä. Tämä prosessin muutosten hyväksyminen ja joidenkin osioiden tulokulmien kokonaan uudelleen muotoilu ovat kuitenkin vain elämää.

Oman haasteen työhön toi aineistojen tietynlainen keskinäinen ristiriitaisuus. Tilastokeskuksen Suomen virallisen tilaston mukaan esimerkiksi törkeistä metsästysrikoksista ei määrätty metsästyskieltoa lainkaan vuosina 2020–2022. Tämä ei osoittautunut pitävän paikkaansa, sillä tuomioanalyysissä ilmeni, että niiden kolmen vuoden aikana vastaajille syyksi luettiin törkeät metsästysrikokset sekä 2020 että 2021. Tästä syystä oli tärkeää, että työn tuomio-otanta oli kyllin laaja ja siihen sisältyi erityyppisiä tekoja. Metsästyskieltoja määrättiin tarkastellusta 65 tapauksesta 21:ssä, ja tältä osin tuomiopöytäkirjojen rajausta ja tehdyn analysoinnin laajuutta voikin pitää riittävänä.

Esiin nostamani huomiot ovat opinnäytetyön teoreettiseen perustaan nojavia. Toisenlaisista teoreettisista näkökulmista ja lähtökohdista olisi ehkä ollut tunnistettavissa toisenlaisia havaintoja, ja siten esimerkiksi erävalvontaa työkseen tekevällä saattaisi olla tutkimuskysymykseen liittyen olennaistakin kokemusperäistä tietoa, jota en osannut tunnistaa ja tuoda osaksi työtä.

Tavoitteenani ei ehkä ollut eksaktin ja tyhjentävän vastauksen tuottaminen tutkimuskysymykseen, enkä siihen pystynytäkään. Matka kysymyksen kaikkia puolia tarkastellen kuljetti syventämään huomattavasti omaa juridista osaamista sekä haastoi kehittymään yhä kirjoittajana. Monin paikoin oli kyettävä ilmaisemaan hyvinkin vaikeasti muotoiltavia ja herkkiä asioita siten, että sanojensa takana voi seistä jatkossakin rohkeasti. Tähän kokonaisuuteen on liittynyt hyvin syvä eettinen pohdinta, jota työn ääressä on käyty sekä ohjaajien kanssa että useina yön pimeinä tunteina yksin.

Opinnäytetyötä ohjaamaan asetettuihin tutkimuskysymyksiin vastaukset ovat rakentuneet pala kerrallaan osin teoriasta ja sitä täydentävästä empiriasta. Tutkimusongelmaan vastaus on muruina luvun 9 sisällössä ja kiteytetymin luvussa 10.

Mikäli opinnäytetyön tutkimusongelmana esitettyä ajatusta esitutinnan aikana määrättävästä metsästyskiellosta alettaisiin edistää lakimuutoksella, lain valmistelussa olisi vielä hyvä paneutua tässä työssä esiin nousseisiin ja tunnistettuihin kipukohtiin. Mielestäni myös vertailevaa tutkimusta eri käräjäoikeuksien ratkaisuihin keskenään samantyyppisissä metsästysrikostapauksissa olisi hyvä suorittaa.

Tammikuusta 2025 erävalvojen tarkastusoikeuksien lisääminen rikosta epäiltäessä on näkemykseni mukaan tarpeellinen toimivaltalisäys sekä panostus rikosten ehkäisyyn ja paljastamiseen. Yhteiskunnallisesti kannattaa edelleen miettiä myös muita valvonnallisesti saavutettavia vaikutuksia. Parasta olisi, jos rikosten tapahtuminen voitaisiin estää ja siten ennaltaehkäisevien keinojen kehittämisen tulisi olla seuraamusjärjestelmän kehittämistä tärkeämpää. Valvonnasta on viime vuodet pikemminkin vähennetty resurssia ja sillä voi olla hyvinkin epäsuotuisia vaikutuksia piiloon jäävälle rikollisuusmuodolle.

Tämän työn valmistuessa hiljennyn odottamaan Pohjois-Savon käräjäoikeudessa keväällä 2025 Case Savukukossa luettavia tuomioita. Käsittelyn myötä julkiseksi tulee tapauksen laajuudessaan mittava esitutkinta-aineisto. Toiveeni on, että myös se innostaa tutkijoita ja ehkä yhdessä tämän työn herättämien ajatusten kanssa luo edelleen uusia opinnäytetyöaiheita, näkökulmia keskusteluihin sekä tutkimusasetelmia metsästysrikoksia sivuavaan oikeus-tutkimukseen.

LÄHTEET

1992/43/ETY. Luontodirektiivi. Neuvoston direktiivi 92/43/ETY luontotyyppien ja luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:31992L0043>

2008/99/EY. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/99/EY, annettu 19 päivänä marraskuuta 2008, ympäristönsuojelusta rikosoikeudellisin keinoin. <http://data.europa.eu/eli/dir/2008/99/oj>

Ajokorttilaki 386/2011 muutoksineen. Haettu 19.9.2024 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110386>

Alalantela, J. (16.5.2022). Susivahinkojen ennaltaehkäisy kotieläintiloilla. Riistan vuoksi. Suomen riistakeskus. <https://metsastajalehti.fi/riistan-vuoksi/susivahinkojen-ennaltaehkaisy-kotielaintiloilla>

Ampuma-aselaki 1/1998 muutoksineen. Haettu 11.1.2025 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980001>

Bisi, J. (2010). Suomalaisen susikonfliktin anatomia. [väitöskirja, Oulun yliopisto]. <https://urn.fi/URN:ISBN:9789514261473>

Boucht, J. & Frände, D. (2019). Suomen rikosoikeus: rikosoikeuden yleisten oppien perusteet. Poliisiammattikorkeakoulu. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-815-356-9>

Euroopan ihmisoikeussopimus. Yleissopimus ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi sellaisena kuin se on muutettuna yhdennellätoista pöytäkirjalla. Valtiosopimus 63/1999. Haettu 14.9. osoitteesta https://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1999/19990063/19990063_2

Esitutkintalaki 805/2011 muutoksineen. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110805>

Frände, D., Hyttinen, T., Kallio, H., Korkka-Knuts, H., Matikkala, J., Tapani, J., Tolvanen, M., Viljanen, P. & Wahlberg, M. (2023). Keskeiset rikokset (5., uudistettu painos.). Edita. https://uoasl.alma.exlibrisgroup.com/view/action/uresolver.do?operation=resolveService&package_service_id=3682082490005968&institutionId=5968&customerId=5965

Hakala, J. T. (2024). Laadullisen tutkimuksen ABC: Menetelmäopas opin-
näytteen tekijälle. Gaudeamus.

Hallintolaki 434/2003 muutoksineen. Haettu 19.9.2024 osoitteesta
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030434>

HaVM 42/2010. Hallintovaliokunnan mietintö 42/2010. Hallituksen esitys poliisilaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.
https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Documents/he_224+2010.pdf

HE 103/1997. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain ja ajokorttilain muuttamisesta sekä eräksi niihin liittyviksi laeiksi.
https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Sivut/HE_103+2017.aspx

HE 212/2010. Hallituksen esitys Eduskunnalle ajokorttilaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. <https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2010/20100212>

HE 221/2010. Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi rikoslain 48 a luvun, pakkokeinolain ja eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta.
<https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2010/20100221.pdf>

HE 222/2010. Hallituksen esitys Eduskunnalle esitutkinta- ja pakkokeinolainsäädännön uudistamiseksi.
https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Documents/he_222+2010.pdf

HE 224/2010. Hallituksen esitys Eduskunnalle poliisilaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.
https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Documents/he_224+2010.pdf

HE 237/2010. Hallituksen esitys Eduskunnalle riistahallintolaiksi sekä laiksi metsästyslain muuttamisesta, riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain muuttamisesta ja maaseutuelinkeinojen valituslautakunnasta annetun lain 1 §:n muuttamisesta.
<https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2010/20100237.pdf>

HE 286/2018. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta annetun lain 8 ja 16 §:n ja metsästyslain muuttamisesta. <https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2018/20180286.pdf>

HE 34/2024. Hallituksen esityksessä eduskunnalle laeiksi Metsähallituksen erävalvonnasta annetun lain, metsästyslain 89 §:n ja kalastuslain 99 § ja §08 §:n muuttamisesta.
https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Documents/HE_34+2024.pdf

Helminen, K., Fredman, M., Kanerva, J., Tolvanen, M. & Viitanen M. (2014). Esitutkinta ja pakkokeinot (5., uudistettu painos). Talentum.

Helminen, K., Kuusimäki, M., & Rantaeskola, S. (2012). Poliisilaki. Talentum.
https://uoasl.alma.exlibrisgroup.com/view/uresolver/358SUOASL_INST/openurl?u.ignore_date_coverage=true&rft.mms_id=991439903805968

Hirvonen, A. (2011). Mitkä metodit? Opas oikeustieteen metodologiaan. Helsingin yliopiston avoin julkaisuarkisto. <http://hdl.handle.net/10138/225264>

Husa, J., Mutanen, A. & Pohjolainen, T. (2008). Kirjoitetaan juridiikkaa. Ohjeita oikeustieteellisten kirjallisten töiden laatijoille. (2., uudistettu painos). Talentum.

Jokela, A. (2016). Oikeudenkäynti: I, Oikeudenkäynnin perusteet, periaatteet ja instituutiot (3., uudistettu painos.). Talentum Media Oy.

Jokela, A. (2024). Oikeudenkäynti: II, Oikeudenkäynnin asianosaiset ja valmistelu (4., uudistettu painos.). Alma Talent.
https://uoasl.alma.exlibrisgroup.com/view/action/uresolver.do?operation=resolveService&package_service_id=3668303600005968&institutionId=5968&customerId=5965

Kananen, J. (2015). Opinnäytetyön kirjoittajan opas: Näin kirjoitan opinnäytetyön tai pro gradun alusta loppuun. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kansalaisyhteisöoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus 8/1976.

https://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1976/19760008/19760008_2

Kivivuori, J. (2021). Objektivisuus empiirisen tutkimuksen tavoitteena: Esimerkkinä kriminologia. Teoksessa Nieminen, K. & Lähteenmäki, N. (toim.), Empiirinen oikeustutkimus. (s. 52–69). Gaudeamus.

KHO 2023:99.

<https://www.kho.fi/fi/index/paatokset/ennakkopaatokset/1698309665993>

KHO 2023:100.

<https://www.kho.fi/fi/index/paatokset/ennakkopaatokset/1698314222998.html>

Korkein hallinto-oikeus. (30.10.2023). KHO: Syksyn 2022 karhuluvat lainvastaisia.

<https://www.kho.fi/fi/index/ajankohtaista/tiedotteet/2023/khosyksyn2022karhuluvatlainvastaisia.html>

Korkka-Knuts, H., Frände, D., & Helenius, D. (2020). Yleinen rikosoikeus (3., uudistettu painos). Edita Publishing Oy.

https://uoasl.alma.exlibrisgroup.com/view/uresolver/358SUOASL_INST/openurl?u.ignore_date_coverage=true&rft.mms_id=991406505205968

Kuusiniemi, K. (7.12.2023). Vallanjako ja oikeusvaltion puolustaminen – puhe ylituomaripäivillä Helsingissä 7.12.2023.

<https://www.kho.fi/fi/index/ajankohtaista/presidentinpuheita/vallanjakojaoikeusvaltionpuolustaminen-puheylituomaripaivillahelsingissa7.12.2023.html>

Kääriäinen, J., Aaltonen O-P. & Kolehmainen L. Rattijuopumuksen rangaistuskäytäntö sekä rattijuopumuksen, törkeän rattijuopumuksen ja törkeän liikenneturvallisuuden vaarantamisen ajokieltokäytäntö. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2019:37.

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161582>

Laki liikenne- ja viestintävirastosta (935/2018) muutoksineen. Haettu 11.1.2025 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20180935>

Laki Metsähallituksen erävalvonnasta 1157/2005 muutoksineen. Haettu 11.1.2025 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2005/20051157>

Laki Metsähallituksen erävalvonnasta annetun lain muuttamisesta 712/2024. Haettu 11.1.2024 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2024/20240712>

Laki metsästyslain 89 § muuttamisesta 713/2024. Haettu 11.1.2025 osoitteesta <https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2024/20240713>

Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa 689/1997 muutoksineen. Haettu 24.10.2024 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19970689>

Laki poliisin hallinnosta 110/1992) muutoksineen. Haettu 6.12.2024 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19920110>

Laki riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta 616/1993 muutoksineen. Haettu 22.9.2024 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19930616>

Laki sakon ja rikesakon määräämisestä 754/2010 muutoksineen. Haettu 12.10.2024 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20100754>

Laki vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta 1709/2015. Haettu 2.9.2024 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20151709>

Lappi-Seppälä, T., Helenius, D., Melander, S., Nuotio, K., Ojala, T. & Rautio, I. (2022.). Rikosoikeus (5., uudistettu painos.). Alma Talent Oy.
https://uoasl.alma.exlibrisgroup.com/view/action/uresolver.do?operation=resolveService&package_service_id=3681843180005968&institutionId=5968&customerId=5965

Luonnonsuojelulaki 9/2023 muutoksineen. Haettu 12.10.2024 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2023/20230009>

Luontodirektiivi. 1992/43/ETY. Neuvoston direktiivi 92/43/ETY luontotyyppien ja luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:31992L0043>

Maa- ja metsätalousministeriö. (n.d.). Metsästyskortti ja riistanhoitomaksu. Haettu 22.9.2024 osoitteesta <https://mmm.fi/riista/metsastys-ja-riistanhoito/metsastyskortti-ja-riistanhoitomaksu>

Maa- ja metsätalousministeriön asetusmuistio VN/31652/2024. Muistio VN/31652/2024: maa- ja metsätalousministeriön asetus poikkeusluvalla sallittavasta suden metsästyksestä poronhoitoalueen ulkopuolella metsästysvuonna 2024–2025.

<https://mmm.fi/documents/1410837/1501873/Susiasetusmuistio+2024-2025+vs1.docx/cfd78d09-8eba-4fec-21d4-01f49258c053?t=1731309563084>

Matikkala, J. (2021). Rikosoikeudellinen seuraamusjärjestelmä (2., uudistettu ja ajantasaistettu painos.). Edita Publishing Oy.

https://uoasl.alma.exlibrisgroup.com/view/action/uresolver.do?operation=resolve&package_service_id=3596525800005968&institutionId=5968&customerId=5965

Metsähallitus. (2023). Erävalvontaraportti 2023. Eräluvaf.fi.

https://www.eräluvaf.fi/media/dokumentit/valvontaraportit/erävalvontaraportti-2023_saavutettava.pdf

Metsähallitus. (n.d.a.). Lainsäädäntö ja määräykset. Haettu 1.10.2024 osoitteesta <https://www.suurpedot.fi/suojelu-ja-metsastys/lainsaadanto>

Metsähallitus. (n.d.b.) Suojelutason arviointi. Suurpedot.fi. Haettu 7.11.2024 osoitteesta <https://www.suurpedot.fi/suojelu-ja-metsastys/suojelu/suojelutason-arviointi.html>

Metsähallitus. (n.d.c.). Suomen suurpedot. Suurpedot.fi. Haettu 1.10.2024 osoitteesta <https://www.suurpedot.fi/lajit>

Metsästysasetus 666/1993 muutoksineen. Haettu 1.10.2024 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19930666>

Metsästyslaki 615/1993 muutoksineen. Haettu 2.9.2024 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19930615>

Määttä, T. (2018). Oikeudellisen ajattelun perusteita. Teoksessa Määttä, T. (toim.), Näkökulmia oikeuteen ja oikeustieteeseen. (s. 7–35). University of Eastern Finland.

https://erepo.uef.fi/bitstream/handle/123456789/19712/urn_isbn_978-952-61-2853-5.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Nieminen K. & Lähteenmäki N. (2021). Johdatus oikeuden empiiriseen tutkimiseen. Teoksessa Nieminen, K. & Lähteenmäki, N. (toim.), Empiirinen oikeustutkimus. (s. 11–33). Gaudeamus.

Niiranen, P. (28.6.2023). Poliisi: uhanalaisia eläimiä tappanut salametsästysrinki osoittautumassa erittäin suureksi – koirien GPS-pannoista toivotaan apua tutkintaan. Yle. <https://yle.fi/a/74-20038724>

Oikeudenkäymiskaari 4/1734 muutoksineen. Haettu 16.9.2024 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1734/17340004000>

Oikeusministeriö. (2010). Törkeä metsästysrikos. Mietintöjä ja lausuntoja 44/2010. Oikeusministeriö. Helsinki.

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/76238/44_2010_tork_ea_metsastysrikos.64s..pdf?sequence=1&isAllowed=y

Oikeusministeriö. (n.d.a.). Rikosoikeudellinen menettely. Haettu 9.9.2024 osoitteesta <https://oikeusministerio.fi/rikosoikeudellinen-menettely>

Oikeusministeriö. (n.d.b.). Rikosoikeus. Haettu 9.9.2024 osoitteesta <https://oikeusministerio.fi/rikosoikeus>

Oikeusministeriön asetus tietojen merkitsemisestä oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmään 1024/2010. Haettu 22.1.2025 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2010/20101024>

Ojasalo, K., Moilanen, T. & Ritalahti, J. (2018). Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. Sanoma Pro Oy.

Pakkokeinolaki 806/2011 muutoksineen. Haettu 16.9.2024 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110806>

Pohja-Mykrä, M. & Kurki, S. (2013). Suurpetopolitiikka kriisissä : salakaadot ja yhteisön tuki. Helsingin yliopisto. Ruralia-instituutti.
<http://hdl.handle.net/10138/228154>

Poliisi. (6.11.2023). Erävalvontaviranomaiset valvoivat hirvenmetsästystä. <https://poliisi.fi/-/eravalvontaviranomaiset-valvoivat-hirvenmetsastysta>

Poliisi. (n.d.a.). Poliisin eräyhdyshenkilöt. Haettu 19.10.2024 osoitteesta <https://poliisi.fi/poliisin-erayhdyshenkilot>

Poliisi. (4.11.2020). Poliisin toiminta suurpeto- ja villisikatilanteissa. Poliisihallitus. <https://poliisi.fi/documents/25235045/39074104/Poliisin-toiminta-suurpeto-ja-villisikatilanteissa-2020.pdf>

Poliisi. (n.d.b.). Suurpetoasiat. Haettu 19.10.2024 osoitteesta <https://poliisi.fi/suurpetoasiat>

Poliisilaki 872/2011 muutoksineen. Haettu 2.10.2024 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110872>

Rajavartiolaitos. 9.9.2022. Metsästyksen ja kalastuksen valvonnalla torjutaan ympäristörikoksia. Rajamedia. <https://rajamedia.raja.fi/-/metsastuksen-ja-kalastuksen-valvonnalla-torjutaan-ymparistorikoksia>

Riistahallintolaki 158/2011 muutoksineen. Haettu 2.10.2024 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110158>

Riistavahinkolaki 105/2009 muutoksineen. Haettu 2.10.2024 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2009/20090105>

Rikoslaki 39/1889 muutoksineen. Haettu 19.9.2024 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001>

Ruokakangas, N. & Järvenpää. V. (5.3.2024). Epäillyt ottivat lain omiin käsiin ja tappoivat ilveksiä, susia ja joutsenia – Suomen laajin salametsästysvyyhti paljastui. Yle. Haettu 9.1.2025 osoitteesta <https://yle.fi/a/74-20077495>

Siltala, R. (n.d.). Oikeusperiaate. Tieteen termipankki. Haettu 9.9.2024 osoitteesta https://tieteentermipankki.fi/wiki/Oikeustiede:oikeusperiaate/laajempi_kuvaus

Sisäministeriö. (n.d.a.). Poliisin toimijat ja vastuut. Haettu 23.9.2024 osoitteesta <https://intermin.fi/poliisiasiat/toimijat-ja-vastuut>

Sisäministeriö. (n.d.b.). Poliisin toimivaltuudet ovat tarkkaan säädeltyjä. Haettu 9.9.2024 osoitteesta <https://intermin.fi/poliisiasiat/toimijat-ja-vastuut/poliisin-toimivaltuudet>

Sisäministeriö. (n.d.c.). Siviilitiedustelu suojaa Suomen kansallista turvallisuutta. Haettu 23.9.2024 osoitteesta <https://intermin.fi/kansallinen-turvallisuus/siviilitiedustelu>

Suomen perustuslaki 731/1999 muutoksineen. Haettu 12.9.2024 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>

Suomen riistakeskus. (2020). Metsästyksenvalvojen koulutuspaketti. Suomen riistakeskus. <https://www.riistainfo.fi/wp-content/uploads/2018/04/metsastyksenvalvojen-koulutus-2020.pdf>

Suomen riistakeskus. (n.d.a.). Metsästäjätkinto. Riistainfo. Haettu 22.9.2024 osoitteesta <https://www.riistainfo.fi/uusi-metsastaja/metsastajatutkinto/>

Suomen riistakeskus. (n.d.b.). Rhy:n jäsenyys. Haettu 22.9.2024 osoitteesta <https://riista.fi/riistahallinto/riistanhoitoyhdistykset/rhyn-jasenyys/>

Suomen riistakeskus. (n.d.c.) Riistanhoitoyhdistykset. Haettu 22.9.2024 osoitteesta <https://riista.fi/riistahallinto/riistanhoitoyhdistykset/>

Suomen virallinen tilasto (SVT): Syytetyt, tuomitut ja rangaistukset [verkkojulkaisu]. ISSN=1798–6680. Tilastokeskus. Haettu 2.10.2024 osoitteesta <https://stat.fi/tilasto/syyttr>

Suomen ympäristökeskus. (n.d.a.). Luontodirektiivin lajit. Ympäristö.fi. Haettu 7.11.2024 osoitteesta <https://www.ymparisto.fi/fi/luonto-vesistot-ja-meri/luonnon-monimuotoisuus/lajien-monimuotoisuus/luontodirektiivin-lajit>

Suomen ympäristökeskus (n.d.b.). Uhanalaiset lajit lainsäädännössä. Ympäristö.fi. Haettu 7.11.2024 osoitteesta <https://www.ymparisto.fi/fi/luonto-vesistot-ja-meri/luonnon-monimuotoisuus/lajien-monimuotoisuus/uhanalaiset-lajit-lainsaadannossa>

Syyttäjälaitos. (2024a). Data-aineisto metsästysrikoksista, syyttäjän ja käräjäoikeuden ratkaisuista. Henkilökohtainen tietopyyntövastaus sähköpostitse 1.10.2024.

Syyttäjälaitos. (15.11.2024b). Pohjois-Savon suuresta salametsästysjutusta nostettu syytteet. <https://syyttajalaitos.fi/-/pohjois-savon-suuresta-salametsastysjutusta-nostettu-syytteet>

Tapani, J. & Tolvanen, M. (2016). Rikosoikeus: rangaistuksen määrääminen ja täytäntöönpano. (3., uudistettu painos.) Talentum.
https://uoasl.alma.exlibrisgroup.com/view/action/uresolver.do?operation=resolveService&package_service_id=3752598780005968&institutionId=5968&customerId=5965

Tenhunen, A. (6.3.2024a). Ainakin kymmenen suurpetoa kuoli salajahtiin Savon metsissä. Savon Sanomat.

Tenhunen, A. (6.3.2024b). Metsästyskielto voi olla todella pitkä, mutta se annetaan viiveellä. Savon Sanomat.

Tenhunen, A. (24.5.2023). Poliisi toivoo uusia ratkaisuja. Savon Sanomat.

Tieteen termipankki. (25.1.2025). Biologia: suotuisa suojelun taso.
https://tieteentermipankki.fi/wiki/Biologia:suotuisa_suojelun_taso

Tietosuojalaki 1050/2018 muutoksineen. Haettu 22.1.2025 osoitteesta
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20181050>

Tietosuojavaltuutetun toimisto. (n.d.a.). Osoita noudattavasi tietosuojasääntönsiä. Haettu 22.1.2025 osoitteesta <https://tietosuoja.fi/osoitusvelvollisuus>

Tietosuojavaltuutetun toimisto. (n.d.b.). Rekisteröidyn oikeuksista poikkeaminen tieteellisen tai historiallisen tutkimuksen tai tilastoinnin yhteydessä. Haettu 22.1.2025 osoitteesta <https://tietosuoja.fi/rekisteroidyn-oikeuksista-poikkeaminen>

Tolvanen, M., & Kukkonen, R. (2011). Esitutkinta- ja pakkokeino-oikeuden perusteet. Talentum.
https://uoasl.alma.exlibrisgroup.com/view/action/uresolver.do?operation=resolveService&package_service_id=3752565830005968&institutionId=5968&customerId=5965

Tuomioistuinlaitos. (n.d.) Pakkokeinot. Haettu 16.9.2024 osoitteesta
<https://oikeus.fi/tuomioistuimet/fi/index/asiat/rikosasiat/pakkokeinot.html>

Tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK). (2023). Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan HTK-ohje. https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf

Valtioneuvoston asetus esitutkinnasta, pakkokeinoista ja salaisesta tiedonhankinnasta 122/2014 muutoksineen. Haettu 19.10.2024 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20140122>

Valtioneuvoston asetus metsästyslaissa säädetyistä poikkeusluvista 452/2013 muutoksineen. Haettu 1.10.2024 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2013/20130452>

Valtioneuvoston asetus poliisista 1080/2013 muutoksineen. Haettu 23.9.2024 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2013/20131080>

Violainen, J. & Vuorenpää, M. (2021). Prosessioikeus oikeudenalana. Teoksessa Vuorenpää, M., Helenius, D., Hietanen-Kunwald, P., Hupli, T., Koulu, R., Lappalainen, J., Lindfors, H., Niemi, J., Rautio, J., Saranpää, T., Turunen S & Violainen, J. (2021). Prosessioikeus (6., uudistettu painos.). Alma Talent Oy.

LIITE 1.

Syytteet ja tuomiot esitutinnan mukaisin rikosnimikkein

TAPAUKSET JOISSA TUOMITTU SYYTTEEN MUKAISESTI TAI SYYTE HYLÄTTY OSIN TAI KOKONAAN	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
MR, tuomittu syytteen mukaisesti	52	48	50	19	13	17	13	16	19	18
törkeä MR, tuomittu syytteen mukaisesti	2	1	3	2	0	4	3	3	1	3
MR, syyte hylätty kokonaan tai osittain	10	10	8	2	2	7	7	8	4	1
törkeä MR, syyte hylätty kokonaan tai osittain	2	3	1	2	2	2	0	3	2	1
MR, jätetty sillensä		1								
MR, syytteestä luovuttu		1								
MR, ratkaistu ritussa	1									
yhteensä	66+1	62+2	62	25	17	30	23	30	26	23
Törkeä MR, osuus syytteen mukaisesti tuomituista	4 %	2 %	6 %	10 %	0 %	19 %	19 %	16 %	5 %	14 %
Törkeä MR, osuus kokonaan tai osin hylätyistä syytteistä	17 %	23 %	11 %	50 %	50 %	22 %	0 %	27 %	33 %	50 %
Törkeä MR, osuus kaikista	6 %	6 %	6 %	16 %	12 %	20 %	13 %	20 %	12 %	17 %

(Syyttäjätiedot, 2024.)

LIITE 2.

Metsästyskieltoon määrättyjen lukumäärät rikosnimikkeittäin

Metsästyskieltoon määrättyjen määrät rikosnimikkeen mukaan 2014-2023										
VUOSI	Määrä yht.	rikosnimike, josta metsästyskielto määrätty					törkeä vamman- tuottamus	luonnon- suojelu- rikos	vaaran- aiheutta- minen	eläin- suojelu- rikos
		törkeä metsästysrikos	metsästysrikos	törkeä ratti- juopumus	törkeä vamman- tuottamus	luonnon- suojelu- rikos				
2014	24	7	17							
2015	14		10	1			3			
2016	15	4	8		1				2	
2017	9	3	6							
2018	6	1	5							
2019	28	4	24							
2020	6		4		1			1		
2021	9		8		1					
2022	10		10							
2023	10	2	6			2				

(Suomen virallinen tilasto [SVT], 2024.)

LIITE 3.

Metsästyskieltojen pituuksien ja tapausten käsittelyaikojen vertailu

<i>analyysin tapausnro #</i>	<i>tuomio-vuosi</i>	<i>syyttäjäalue</i>	<i>syyttäjän rangaistusvaatimus</i>	<i>metsästyskiellon perusteena ollut rikosnimike</i>	<i>metsästyskiellon pituus</i>	<i>aika teosta tuomioon</i>
1	2019	Itä-Suomi	törkeä metsästysrikos	metsästysrikos	1 v	9 kk
2a	2019	Länsi-Suomi	törkeä metsästysrikos	törkeä metsästysrikos	5 v	2 v 7 kk
2b	2019	Länsi-Suomi	törkeä metsästysrikos	törkeä metsästysrikos	5 v	2 v 7 kk
2c	2019	Länsi-Suomi	törkeä metsästysrikos	metsästysrikos	3 v	2 v 7 kk
3	2019	Pohjois-Suomi	törkeä metsästysrikos	törkeä metsästysrikos	3 v	9 kk
4	2019	Pohjois-Suomi	törkeä metsästysrikos	törkeä metsästysrikos	3 v	1 v 9 kk
5	2020	Pohjois-Suomi	törkeä metsästysrikos	metsästysrikos	1 v 3 kk	8 kk
6	2021	Itä-Suomi	törkeä metsästysrikos	metsästysrikos	2 v	1 v 10 kk
7	2023	Itä-Suomi	törkeä metsästysrikos	törkeä metsästysrikos	4 v	2 v 5 kk
8	2023	Pohjois-Suomi	törkeä metsästysrikos	törkeä metsästysrikos	5 v	3 v 4 kk
9	2023	Pohjois-Suomi	törkeä metsästysrikos	metsästysrikos	1 v	1 v 3 kk
15	2022	Itä-Suomi	metsästysrikos	metsästysrikos	1 v	6 kk
16	2022	Itä-Suomi	metsästysrikos	metsästysrikos	1 v	5 kk
17	2022	Itä-Suomi	metsästysrikos	metsästysrikos	1 v	1 v 4 kk
18a	2022	Pohjois-Suomi	metsästysrikos	metsästysrikos	1 v	1 v 8 kk
18b	2022	Pohjois-Suomi	metsästysrikos	metsästysrikos	1 v	1 v 8 kk
18c	2022	Pohjois-Suomi	metsästysrikos	metsästysrikos	1 v	1 v 8 kk
18d	2022	Pohjois-Suomi	metsästysrikos	metsästysrikos	1 v	1 v 8 kk
19	2022	Pohjois-Suomi	metsästysrikos	metsästysrikos	1 v	8 kk
20	2022	Pohjois-Suomi	metsästysrikos	metsästysrikos	1 v 6 kk	1 v 6 kk
21	2022	Pohjois-Suomi	metsästysrikos	metsästysrikos	1 v	1 v 10 kk
22	2023	Etelä-Suomi	metsästysrikos	metsästysrikos	2 v	5 v
23	2023	Itä-Suomi	metsästysrikos	metsästysrikos	1 v	2 v 1 kk
24	2023	Itä-Suomi	metsästysrikos	metsästysrikos	2 v	1 v 7 kk
25	2023	Länsi-Suomi	metsästysrikos	metsästysrikos	1 v	5 kk
26	2023	Pohjois-Suomi	metsästysrikos	metsästysrikos	1 v 6 kk	2 v 5 kk

LIITE 4.

Tapaukset, joissa ammuttu aina rauhoitettu alle 1-vuotias karhunpentu tai sen emä

tapaus nro #	tuomio-vuosi	syöttäjäalue	vastaajien lukumäärä	syöttäjän rangaistusvaatimus	syynsi luetut rikokset ja maininta jos syytteet hylätty kokonaan tai osin	kuinka monelle metsästyskieltoa vaadittu	kuinka monelle metsästyskieltoa määrätty	metsästyskiellon pituus	tapahtumakuvaus
3	2019	Pohjois-Suomi	1	törkeä metsästysrikos	törkeä metsästysrikos	1	1	3 v	Karhunmetsästyksessä ammuttu kaksi alle vuoden ikäistä karhunpentua (alle vuoden ikäisen pennun tai sen emän ampuminen aina kiellettyä).
4	2019	Pohjois-Suomi	4	törkeä metsästysrikos, törkeä laittoman saaliin kätkeminen	1* törkeä metsästysrikos, 3* törkeä laittoman saaliin kätkeminen	1	1	3 v	Törkeä metsästysrikos: karhunmetsästyksessä ammuttu alle vuoden ikäinen karhunpentu (alle vuoden ikäisen pennun tai sen emän ampuminen aina kiellettyä). Törkeä laittoman saaliin kätkeminen.
5	2020	Pohjois-Suomi	1	törkeä metsästysrikos	metsästysrikos	1	1	1 v 3 kk	Karhunmetsästyksessä ammuttu alle vuoden ikäinen karhunpentu (alle vuoden ikäisen pennun tai sen emän ampuminen aina kiellettyä).
9	2023	Pohjois-Suomi	3	3*törkeä metsästysrikos, 1*metsärikkomus	1*metsästysrikos, <u>syytteet hylätty</u> kokonaan kahden syytetyn osalta (törkeä metsästysrikos & metsärikkomus, toisella törkeä metsästysrikos)	2	1	1 v	Törkeä metsästysrikos: Karhunmetsästyksessä ammuttu alle vuoden ikäinen karhunpentu (alle vuoden ikäisen pennun tai sen emän ampuminen aina kiellettyä).
11	2021	Itä-Suomi	1	törkeä metsästysrikos	metsästysrikos	1	0		Karhun metsästyksessä ammuttu alle vuoden ikäinen karhunpentu (alle vuoden ikäisen pennun tai sen emän ampuminen aina kiellettyä).
15	2022	Itä-Suomi	1	metsästysrikos	metsästysrikos	1	1	1 v	Karhunmetsästyksessä ammuttu alle vuoden ikäinen karhunpentu (alle vuoden ikäisen pennun tai sen emän ampuminen aina kiellettyä).
27	2020	Itä-Suomi	1	metsästysrikos <u>toissijainen syyte</u> metsästysrikkomus	metsästysrikkomus	1	0		Karhunmetsästyksessä ammuttu alle vuoden ikäinen karhunpentu (alle vuoden ikäisen pennun tai sen emän ampuminen aina kiellettyä).
37	2023	Pohjois-Suomi	1	metsästysrikos, <u>toissijainen syyte</u> metsästysrikkomus	metsästysrikkomus	1	0		Karhunmetsästyksessä ammuttu karhu, jota seuraa vuotta nuorempi pentu (alle vuoden ikäisen pennun tai sen emän ampuminen aina kiellettyä).
55	2022	Itä-Suomi	1	metsästysrikkomus	metsästysrikkomus	0			Karhunmetsästyksessä ammuttu alle vuoden ikäinen karhunpentu (alle vuoden ikäisen pennun tai sen emän ampuminen aina kiellettyä).

Tuomioanalyysi

SYYTE NOSTETTU TÖRKEÄSTÄ METSÄSTYSRIKOKSESTA, metsästyskieltoa vaadittu ja määrätty

tapaus nro #	tuomio-vuosi	tuomio- syöttäjäalue	lain- voimainen	vastaa- jien lukumäärä	esitutkin- nan rikosnimike	syöttäjän rangaistusvaatimus	syyski luetut rikokset ja maininta jos syytteet hylätty kokonaan tai osin	kuinka monelle metsästys- kieltoa vaadittu	kuinka monelle metsästys- kieltoa määrätty	metsästys- kiellon pituus	aika teosta tuomioon	KO vireille- tulosta tuomioon	tapatumakuvaus
1	2019	Itä-Suomi	Kyllä	2	törkeä metsästysrikos	törkeä metsästysrikos	metsästysrikos	2	2	1 v	9 kk	5 kk	Karhunmetsästyksessä kielletty pyyntimenetelmä, ravintohoukutin.
2	2019	Länsi-Suomi	Kyllä	3	törkeä metsästysrikos	törkeä metsästysrikos, metsästysrikos, metsästysrikkomus, luvaton pyynti, ampuma-aserikos, eläinsuojelurikos	törkeä metsästysrikos (kahdelle), metsästysrikos (yhdele), luonnonsuojelurikos, ampuma-aserikos syitteet osin hylätty: metsästysrikkomus, luvaton pyynti, eläinsuojelurikos	3	3	kahdelle syytetyille: 5v, yhdele syytetyille: 3v	2 v 7 kk	10 kk	Laajempi rikoskokonaisuus, jossa mm. ammuttu eläimiä kielletyin menetelmin ja rauhoitusaikana. Aseiden laitton lainaaminen. Tarpeettoman kärsimyksen tuottaminen eläimille.
3	2019	Pohjois-Suomi	Ei	1	törkeä metsästysrikos	törkeä metsästysrikos	törkeä metsästysrikos	1	1	3 v	9 kk	4 kk	Karhunmetsästyksessä ammuttu kaksi alle vuoden ikäistä karhunpentua (alle vuoden ikäisen pennun tai sen emän ampuminen aina kiellettyä).
4	2019	Pohjois-Suomi	Ei	4	törkeä metsästysrikos	törkeä metsästysrikos, törkeä laittoman saaliin kätkeminen	1* törkeä metsästysrikos, 3* törkeä laittoman saaliin kätkeminen	1	1	3 v	1 v 9 kk	1 v	Törkeä metsästysrikos: karhunmetsästyksessä ammuttu alle vuoden ikäinen karhunpentu (alle vuoden ikäisen pennun tai sen emän ampuminen aina kiellettyä). Törkeä laittoman saaliin kätkeminen.
5	2020	Pohjois-Suomi	Ei	1	törkeä metsästysrikos	törkeä metsästysrikos	metsästysrikos	1	1	1 v 3 kk	8 kk	3 kk	Karhunmetsästyksessä ammuttu alle vuoden ikäinen karhunpentu (alle vuoden ikäisen pennun tai sen emän ampuminen aina kiellettyä).
6	2021	Itä-Suomi	Ei	1	törkeä metsästysrikos	törkeä metsästysrikos	metsästysrikos	1	1	2 v	1 v 10 kk	6 kk	Metsästyslaissa kielletty pyyntiväline tai -menetelmä sekä suden metsästäminen ilman lupaa.
7	2023	Itä-Suomi	Ei	9	törkeä metsästysrikos	7* törkeä metsästysrikos, 2* kiristys, <u>vaihtoehtoinen</u> <u>syite</u> 1* rahanpesurikkomus, 3* ampuma-aserikkomus, 1* räjähdessäännösten rikkominen	1* törkeä metsästysrikos, 3* ampuma-aserikkomus, 1* räjähdessäännösten rikkominen. hylätyt syitteet: 6* törkeä metsästysrikos, 2* kiristys	6	1	4 v	2 v 5 kk	7 kk	Törkeä metsästysrikos: Suden metsästäminen ilman lupaa. Ampuma-aserikkomus: Aseiden ja patruunoiden huolimatton ja lainvastainen säilyttäminen. Räjähdessäännösten rikkominen: Huolimatton ja lainvastainen patruunoiden säilytys.
8	2023	Pohjois-Suomi	Ei	1	törkeä metsästysrikos	törkeä metsästysrikos	törkeä metsästysrikos	1	1	5 v	3 v 4 kk	6 kk	Ahman metsästäminen luvatta moottoriajoneuvon avulla.
9	2023	Pohjois-Suomi	Kyllä	3	törkeä metsästysrikos	3* törkeä metsästysrikos, 1* metsärikkomus	1* metsästysrikos, syitteet hylätty kokonaan kahden syytetyn osalta (törkeä metsästysrikos & metsärikkomus, toisella törkeä metsästysrikos)	2	1	1 v	1 v 3 kk	7 kk	Törkeä metsästysrikos: Karhunmetsästyksessä ammuttu alle vuoden ikäinen karhunpentu (alle vuoden ikäisen pennun tai sen emän ampuminen aina kiellettyä).

SYYTE NOSTETTU TÖRKEÄSTÄ METSÄSTYSRIKOKSESTA, metsästyskieltoa vaadittu mutta ei määrätty

tapaus nro #	tuomio-vuosi	syyttäjäalue	lain-voimainen	vastaajien lukumäärä	esitutinnan rikosnimike	syyttäjän rangaistusvaatimus	syyksi luetut rikokset ja maininta jos syytteet hylätty kokonaan tai osin			aika teosta tuomioon	KO vireille-tulosta tuomioon	tapahtumakuvaus	
							kuinka monelle metsästyskieltoa vaadittu	kuinka monelle metsästyskieltoa määrätty	metsästyskiellon pituus				
10	2019	Pohjois-Suomi	Ei	1	metsästysrikos	törkeä metsästysrikos	metsästysrikos	1	0		8 kk	4 kk	Metsäpeuran ampuminen hirvenä.
11	2021	Itä-Suomi	Kyllä	1	törkeä metsästysrikos	törkeä metsästysrikos	metsästysrikos	1	0		10 kk	8 kk	Karhun metsästyksessä ammuttu alle vuoden ikäinen karhunpentu (alle vuoden ikäisen pennun tai sen emän ampuminen aina kiellettyä).
12	2021	Pohjois-Suomi	Kyllä	5	törkeä metsästysrikos	törkeä metsästysrikos, luonnonsuojelu-rikkomus (2 erillistä syytekohtaa)	luonnonsuojelurikkomus, syyte hylätty osittain (törkeä metsästysrikos)	3	0		1 v 6 kk	6 kk	Törkeä metsästysrikos (kolme syytettyä): Karhunmetsästyksessä kielletty pyyntimenetelmä, ravintohoukutin. Luonnonsuojelurikos (kaksi syytettyä): Karhunlihan kauppaa ilman SYKE:n EU-todistusta.
13	2021	Itä-Suomi	Kyllä	1	törkeä metsästysrikos	törkeä metsästysrikos, toissijainen syyte	syyte hylätty kokonaan	1	0		1 v 9 kk	5 kk	Majavarautoihin kuollut sauvo, jonka pyyntiin ei poikkeuslupaa.
14	2022	Pohjois-Suomi	Ei	1	törkeä metsästysrikos	törkeä metsästysrikos	syyte hylätty kokonaan	1	0		2 v 3 kk	5 kk	Ahman metsästäminen luvatta moottoriajoneuvon avulla.

SYYTE NOSTETTU METSÄSTYSRIKOKSESTA, metsästyskieltoa vaadittu ja määrätty

tapaus nro #	tuomio-vuosi	syyttäjäalue	lain-voimainen	vastaajien lukumäärä	esitutinnan rikosnimike	syyttäjän rangaistusvaatimus	syyksi luetut rikokset ja maininta jos syytteet hylätty kokonaan tai osin			aika teosta tuomioon	KO vireille-tulosta tuomioon	tapahtumakuvaus	
							kuinka monelle metsästyskieltoa vaadittu	kuinka monelle metsästyskieltoa määrätty	metsästyskiellon pituus				
15	2022	Itä-Suomi	Kyllä	1	metsästysrikos	metsästysrikos	metsästysrikos	1	1	1 v	6 kk	2 kk	Karhunmetsästyksessä ammuttu alle vuoden ikäinen karhunpentu (alle vuoden ikäisen pennun tai sen emän ampuminen aina kiellettyä).
16	2022	Itä-Suomi	Kyllä	1	metsästysrikos	metsästysrikos	metsästysrikos	1	1	1 v	5 kk	3 kk	Kanalinnun ampuminen tiellä.
17	2022	Itä-Suomi	Kyllä	1	metsästysrikos	metsästysrikos	metsästysrikos	1	1	1 v	1 v 4 kk	5 kk	Hirven ampuminen valkohäntäpeurana.
18	2022	Pohjois-Suomi	Kyllä	4	metsästysrikos	metsästysrikos	metsästysrikos	4	4	1 v	1 v 8 kk	4 kk	Karhunmetsästyksessä kielletty pyyntimenetelmä, ravintohoukutin.
19	2022	Pohjois-Suomi	Kyllä	1	metsästysrikos	metsästysrikos	metsästysrikos	1	1	1 v	8 kk	4 kk	Suojaamattomien ja laittomien pyyntirautojen käyttö.
20	2022	Pohjois-Suomi	Kyllä	2	metsästysrikos	metsästysrikos, laittoman saaliin kätkeminen	metsästysrikos, laittoman saaliin kätkeminen	1	1	1 v 6 kk	1 v 6 kk	11 kk	Valkohäntäpeuran ampuminen metsäkauriina. Laittoman saaliin kätkeminen.
21	2022	Pohjois-Suomi	Kyllä	1	metsästysrikos	metsästysrikos	metsästysrikos	1	1	1 v	1 v 10 kk	10 kk	Koiran ampuminen metsästystilanteessa.
22	2023	Etelä-Suomi	Kyllä	1	metsästysrikos	metsästysrikos	metsästysrikos	1	1	2 v	5 v	8 kk	Hanhien tappaminen rauhoitusaikana.
23	2023	Itä-Suomi	Kyllä	1	metsästysrikos	metsästysrikos, toissijainen syyte varomaton käsittely	metsästysrikos	1	1	1 v	2 v 1 kk	9 kk	Koiran ampuminen metsästystilanteessa.
24	2023	Itä-Suomi	Kyllä	1	metsästysrikos	metsästysrikos	metsästysrikos	1	1	2 v	1 v 7 kk	1 v 2 kk	Kanalinnun ampuminen tiellä.
25	2023	Länsi-Suomi	Kyllä	1	metsästysrikos	metsästysrikos, törkeä vammantuottamus	metsästysrikos, törkeä vammantuottamus	1	1	1 v	5 kk	3 kk	Kanalinnun ampuminen tiellä, vahingon aiheuttaminen aseella sivulliselle.
26	2023	Pohjois-Suomi	Kyllä	1	metsästysrikos	metsästysrikos, luvaton pyynti	metsästysrikos, syyte hylätty osittain (luvaton pyynti)	1	1	1 v 6 kk	2 v 5 kk	6 kk	Oikeudeton hirvenpyynti pyyntilupa-alueen ulkopuolella.

SYYTE NOSTETTU METSÄSTYSRIKOKSESTA, metsästyskieltoa vaadittu ja mutta ei määrätty

tapaus nro #	tuomio-vuosi	syöttäjäalue	lain-voimainen	vastaajien lukumäärä	esitutkinnan rikosnimike	syöttäjän rangaistusvaatimus	kuinka monelle syyksi luetut rikokset ja maininta jos syytteet hylätty kokonaan tai osin	kuinka monelle metsästyskieltoa vaadittu	kuinka monelle metsästyskieltoa määrätty	metsästyskiellon pituus	KO vireille-tulosta tuomioon	aika teosta tuomioon	tapahtumakuvaus
27	2020	Itä-Suomi	Kyllä	1	törkeä metsästysrikos	metsästysrikos <u>toissijainen syyte</u> metsästysrikkomus	metsästysrikkomus	1	0		11 kk	5 kk	Karhunmetsästyksessä ammuttu alle vuoden ikäinen karhunpentu (alle vuoden ikäisen pennun tai sen emän ampuminen aina kiellettyä).
28	2022	Itä-Suomi	Kyllä	2	törkeä metsästysrikos	metsästysrikos, avunanto metsästysrikkokseen	syytteet hylätty kokonaan	1	0		2 v 1 kk	1 v 1 kk	Metsästysrikos: Metsästyslaissa kielletty pyyntiväline tai -menetelmä sekä suden metsästäminen ilman lupaa. Avunanto metsästysrikkokseen.
29	2022	Itä-Suomi	Kyllä	1	metsästysrikos	metsästysrikos	metsästysrikos	1	0		6 kk	4 kk	Metsästyslaissa kielletty pyyntiväline ja -menetelmä metsäkauriin metsästyksessä.
30	2022	Itä-Suomi	Kyllä	1	metsästysrikos	metsästysrikos	metsästysrikos	1	0		7 kk	5 kk	Valkohäntäpeuran ampuminen metsäkauriina.
31	2022	Länsi-Suomi	Kyllä	1	metsästysrikos	metsästysrikos, <u>vaihtoehtoinen syyte</u> vahingonteko	metsästysrikos	1	0		10 kk	2 kk	Metsästäminen alle 150 m etäisyydellä kiinteistöstä, vaaran ja vahingon aiheuttaminen aseella sivullisen omaisuudelle.
32	2022	Pohjois-Suomi	Ei	2	metsästysrikos	2*metsästysrikos	syytteet hylätty kokonaan	2	0		2 v 4 kk	7 kk	Karhunmetsästyksessä kielletty pyyntimenetelmä, ravintohoukutin.
33	2022	Pohjois-Suomi	Kyllä	1	metsästysrikos	metsästysrikos	metsästysrikkomus	1	0		1 v	10 kk	Hirven metsästäminen ilman pyyntilupaa rauhoitusaikana.
34	2022	Pohjois-Suomi	Ei	1	metsästysrikos	metsästysrikos	metsästysrikkomus	1	0		1 v 4 kk	5 kk	Ammuttu naarashirvi, jota on seurannut alle vuoden ikäiset vasat. (Jälkeläisen seuraama naaras ollut mets.asetuksen 25 § 3:n perusteella rauhoitettu.)
35	2022	Pohjois-Suomi	Kyllä	2	metsästysrikos	henkilö a: 2*metsästysrikos, <u>toissijainen syyte</u> metsästysrikkomus, henkilö b: 1*metsästysrikkomus	henkilö a: 2*metsästysrikkomus, henkilö b: syyte hylätty kokonaan	1	0		2 v 5 kk	6 kk	(a) Kaksi eri metsästysrikossyytettä: Hirvenpyyntiä lupa-alueen ulkopuolella. (b) Metsästysrikkomus: Metsästyksenjohtajan tehtävien laiminlyönti.
36	2023	Itä-Suomi	Kyllä	1	metsästysrikos	metsästysrikos, luvaton pyynti	metsästysrikos, luvaton pyynti	1	0		1 v 6 kk	4 kk	Metsästystilanteessa aseella aiheutettu vaara ja vahinkoa sivullisille.
37	2023	Pohjois-Suomi	Ei	1	törkeä metsästysrikos	metsästysrikos, <u>toissijainen syyte</u> metsästysrikkomus	metsästysrikkomus	1	0		1 v	9 kk	Karhunmetsästyksessä ammuttu karhu, jota seuraa vuotta nuorempi pentu (alle vuoden ikäisen pennun tai sen emän ampuminen aina kiellettyä).
38	2023	Pohjois-Suomi	Kyllä	1	metsästysrikos	metsästysrikos, <u>vaihtoehtoinen syyte</u> metsästysrikkomus, luvaton pyynti	metsästysrikkomus, tutkimatta jättäminen: luvaton pyynti	1	0		2 v 2 kk		Metsästysrikos: Oikeudeton hirvenpyynti pyyntilupa-alueen ulkopuolella. Luvaton metsästyks: Lupaan tai sopimukseen perustuvan metsästysoikeuden ylittäminen. N.N. ei ole esittänyt syyttämispyyntöä, ei syyttäjällä ole syyteoikeutta, ja syyte luvattomasta pyynnistä jää tutkimatta.

SYYTE NOSTETTU METSÄSTYSRIKOKSESTA, metsästyskieltoa ei vaadittu

tapaus nro #	tuomio-vuosi	tuomio- syyttäjätalue	lain-voimainen	vastaa- jien lukumäärä	esitutkin- nan rikosnimike	syyttäjän rangaistusvaatimus	syyksi luetut rikokset ja maininta jos syytteet hylätty kokonaan tai osin	kuinka monelle metsästys-kieltoa vaadittu	kuinka monelle metsästys-kieltoa määrätty	metsästys-kiellon aika teosta tuomioon	KO vireille- tulosta tuomioon	tapahtumakuvaus
39	2020	Länsi-Suomi	Kyllä	1	törkeä metsästysrikos	metsästysrikos	metsästysrikos	0		1 v 3 kk	4 kk	Metsäpeuran ampuminen hirvenä.
40	2022	Länsi-Suomi	Kyllä	1	metsästysrikos	metsästysrikos	metsästysrikos	0		9 kk	3 kk	Hirven ampuminen valkohäntäpeurana.
41	2022	Länsi-Suomi	Kyllä	1	metsästysrikos	metsästysrikos	metsästysrikos	0		4 kk	1 kk	Hirven ampuminen valkohäntäpeurana.
42	2022	Pohjois-Suomi	Kyllä	1	törkeä metsästysrikos	metsästysrikos	metsästysrikos	0		1 v 11 kk	8 kk	Karhujahdin aloittaminen alueelta, jossa ei oikeutta metsästämiseen.
43	2022	Pohjois-Suomi	Ei	2	metsästysrikos	metsästysrikos, luonnonsuojelurikos	metsästysrikos, luonnonsuojelurikos	0		2 v 9 kk	10 kk	Metsästysrikos: Hirvenpyynti ilman pyyntilupaa alueella, jossa ei metsästysoikeutta. Luonnonsuojelurikos: luonnonsuojelulain rikkominen.
44	2022	Pohjois-Suomi	Kyllä	3	metsästysrikos	metsästysrikos	2*metsästysrikos, <u>syYTE hylätty kokonaan</u> yhden syytetyn osalta	0		1 v 11 kk	9 kk	Hirvenpyynti ilman pyyntilupaa alueella, jossa ei metsästysoikeutta.
45	2022	Pohjois-Suomi	Kyllä	2	metsästysrikos	metsästysrikos, metsästysrikkomus	2*metsästysrikkomus	0		1 v 11 kk	7 kk	Metsästetty pyyntiluvan ehtojen vastaisia hirviä lupamäärän ylittävä määrä. Kielletty pyyntimenetelmä.
46	2022	Pohjois-Suomi	Kyllä	1	metsästysrikos	metsästysrikos, <u>vaihtoehtoinen syyte:</u> metsästysrikkomus	metsästysrikkomus	0		1 v 11 kk	1 kk	Näädän raudat viritettyinä rauhoitusaikana.
47	2022	Pohjois-Suomi	Kyllä	1	metsästysrikos	metsästysrikos, <u>toissijainen syyte</u> metsästysrikkomus	<u>syytteet hylätty kokonaan</u>	0		9 kk	7 kk	Kanalintujahdissa vahingon aiheuttaminen aseella sivulliselle.
48	2023	Etelä-Suomi	Kyllä	1	metsästysrikos	metsästysrikos	metsästysrikos	0		2 v 3 kk	2 kk	Hirven ampuminen valkohäntäpeurana.
49	2023	Itä-Suomi	Kyllä	1	metsästysrikos	metsästysrikos, <u>toissijainen syyte</u> metsästysrikkomus	metsästysrikos	0		10 kk	3 kk	Valkohäntäpeuran ampuminen metsäkauriina.
50	2023	Länsi-Suomi	Kyllä	1	metsästysrikos	metsästysrikos	metsästysrikos	0		9 kk	5 kk	Oravanpyynti rauhoitusaikana. Pyyntimenetelmään liittyvien veloitteiden laiminlyönti.
51	2023	Länsi-Suomi	Kyllä	1	metsästysrikos	metsästysrikos	metsästysrikos	0		12 kk	3 kk	Kuusipeuran ampuminen valkohäntäpeurana.
52	2023	Länsi-Suomi	Kyllä	1	metsästysrikos	metsästysrikos, ampuma-aserikkomus, <u>vaihtoehtoinen syyte</u> metsästysrikkomus	metsästysrikos, ampuma-aserikkomus	0		1 v 3 kk	1 v 1 kk	Metsästysrikos: vaaran ja vahingon aiheuttaminen asella sivulliselle. Ampuma-aserikkomus: huolimaton aseiden säilytys.
53	2023	Pohjois-Suomi	Kyllä	2	metsästysrikos	metsästysrikos	metsästysrikos	0		1 v 8 kk	4 kk	Karhunmetsästyksessä kiellettyä pyyntimenetelmä, ravintohoukutin.
54	2023	Pohjois-Suomi	Kyllä	1	metsästysrikos	metsästysrikos	metsästysrikos	0		1 v 5 kk	5 kk	Kanalinnun metsästäminen kielletyn pyyntimenetelmän avulla.

SYYTE NOSTETTU METSÄSTYSRIKKOMUKSESTA

tapaus nro #	tuomio-vuosi	tuomio-syyttäjäalue	lain-voimainen	vastaajien lukumäärä	esitutinnan rikosnimike	syyttäjän rangaistusvaatimus	syyksi luetut rikokset ja maininta jos syytteet hylätty kokonaan tai osin	kuinka monelle metsästyskieltoa vaadittu	kuinka monelle metsästyskieltoa määrätty	metsästyskiellon pituus	aika teosta tuomioon	KO vireille-tulosta tuomioon	tapahetkimäkuvaus
55	2022	Itä-Suomi	Kyllä	1	metsästysrikos	metsästysrikkomus	metsästysrikkomus	0			8 kk	5 kk	Karhunmetsästyksessä ammuttu alle vuoden ikäinen karhupentu (alle vuoden ikäisen pennun tai sen emän ampuminen aina kiellettyä).
56	2023	Länsi-Suomi	Kyllä	1	metsästysrikos	metsäsysrikkomus	metsästysrikkomus	0			1 v	9 kk	Hirven ampuminen valkohäntäpeurana.
57	2023	Länsi-Suomi	Kyllä	1	metsästysrikos	metsäsysrikkomus	metsästysrikkomus	0			1 v	7 kk	Valkohäntäpeuran ampuminen pyyntilupa-alueen ulkopuolella.

SYYTE NOSTETTU MUISTA KUIN METSÄSTYSRIKOKSISTA

tapaus nro #	tuomio-vuosi	tuomio-syyttäjäalue	lain-voimainen	vastaajien lukumäärä	esitutinnan rikosnimike	syyttäjän rangaistusvaatimus	syyksi luetut rikokset ja maininta jos syytteet hylätty kokonaan tai osin	kuinka monelle metsästyskieltoa vaadittu	kuinka monelle metsästyskieltoa määrätty	metsästyskiellon pituus	aika teosta tuomioon	KO vireille-tulosta tuomioon	tapahetkimäkuvaus
58	2019	Pohjois-Suomi	Ei	1	törkeä metsästysrikos	menettämiskaatus, toissijainen syyte muu vaatimus	menettämiskaatus	0			1 v 1 kk	5 kk	Karhuun ja karhun lihaan liittyvä menettämiskaatusarviointi.
59	2021	Pohjois-Suomi	Ei	1	törkeä metsästysrikos	(räjähdeterikos) ampuma-aserikos, ampuma-aserikkomus	ampuma-aserikkomus	0			2 v 7 kk	1 v 7 kk	Ampuma-aserikos: aseiden hallussapito ilman hallussapitoon oikeuttavaa lupaa. Ampuma-aserikkomus: huolimaton aseiden, niiden osien sekä patruunoiden säilytys.
60	2021	Pohjois-Suomi	Kyllä	1	törkeä metsästysrikos	ampuma-aserikos	ampuma-aserikos	0			1 v 5 kk	8 kk	Aseiden hallussapito ilman hallussapitoon oikeuttavaa lupaa.
61	2023	Länsi-Suomi	Kyllä	1	metsästysrikos	ampuma-aserikos	ampuma-aserikos	0			4 kk	2 kk	Aseiden hallussapito ilman hallussapitoon oikeuttavaa lupaa.
62	2022	Pohjois-Suomi	Kyllä	1	metsästysrikos	ampuma-aserikkomus	ampuma-aserikkomus	0			1 v 9 kk	2 kk	Ampuma-aseiden säilyttäminen ampuma-aseiden vastaisesti.
63	2023	Länsi-Suomi	Kyllä	1	metsästysrikos/luonnonsuojelurikos	huumausainerikos	huumausainerikos	0			3 v 4 kk	10 kk	Huumausainerikos
64	2023	Pohjois-Suomi	Kyllä	1	metsästysrikos	luvaton pyynti	luvaton pyynti	0			1 v 2 kk	4 kk	Valtion maalla hirvenpyynti ilman alueen käyttöön hankittua aluelupaa.
65	2023	Pohjois-Suomi	Kyllä	1	törkeä metsästysrikos	ampuma-aserikos	ampuma-aserikos	0			4 v 10 kk	5 kk	Aseiden hallussapito ilman hallussapitoon oikeuttavaa lupaa.